

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 709.

A paktum.

Budapest, október 8.

Minden lojális tiszteletünk mellett, melylyel a korona megnyilatkozásai iránt viseltetni szoktunk, a delegációkat megnyitó s helytelenül trónbeszédnek nevezett királyi beszédek majdnem mindig a szemrehányással szoktuk illetni, hogy unalmasak, semmitmondók s bizony senki sem vesztett volna semmit, ha nem mondatik el az a beszéd. Az idejű delegációkat megnyitó királyi nyilatkozatot nem lehet a szemrehányással illetni; ez a nyilatkozat lebilincselően érdekes olvasmány s attól tartunk, hogy nem egykönnyen felejtik el tartalmát. A sok érdekes morzsa között különösképen megfog egy körmondat, melyet ő felsége beszéde végére bigyesztett, holott ez tisztesebb helyet érdemelt volna.

Azt mondotta a király, hogy a monarchia kiválóan alkalmas az európai béke föntartására. Ebben még semmi különös nincsen; ott volt ez a klisé az „unalmas“ trónbeszédekben is. De ő felsége tovább füzi gondolatát s úgy véli, hogy a monarchia ezt a missziót csak azzal a föltétellel teljesítheti, „ha hatalmas és ha készenlétben áll.“

Ha hatalmas és ha készenlétben áll... Ferencz József most beszél elő-

ször ilyen hangon. Még a „hatalmas“ jelző érthető lenne, de a „készenlét“ határozottan nyugtalanító. Ha azt a készenlétet értette alatta a korona, melyben minden állandó hadsereggel bíró országnak lennie kell, akkor tisztára fölösleges volt hangsúlyozni; de ha a közeli háborura való készenlétet gondolta, akkor a nemzet megdöbbenve fogja ezt tudomásul venni.

Hiszen azt ígérték nekünk, hogy Bosznia és Hercegovina annektálása simán fog megtörténni — sőt ezt ígértek a trónbeszéd első passzusai is! Csupa kevély optimizmust lehelnek ezek a passzusok: éppen olyat, mely Bosznia okkupálását előzte meg. Muzsikaszóval fogunk bevonulni Boszniába, ígérték harmincz esztendővel ezelőtt, s azután az történt, hogy melódia és hangjegy helyett magyar huszárok és bakák vérét ontották. Aehrenthal külügyminiszter ur határtalan frivolitása csak most kezd kibontakozni teljes nagyságában. S hogy se erről a frivolitásról, se a királyi szó jelentőségéről kétségek fenn ne maradhassanak, arról gondoskodik az az utolsó mondat, melyre az imént már czéloztunk.

Ebben a mondatban Ferencz József üdvözli a delegátusokat, de csak úgy, ha „koronája kívánalmait, különösen a mi hadi erejének szárazon és vizen való fejlesztését illeti, abban a szellemben

fogják átvizsgálni és magukat hazafias belátás és áldozatkészség által vezéreltetni...“ Hát ha ennek a mondatnak valamilyen értelme van, akkor az csak az lehet, hogy a király a monarchia mostani helyzetére való tekintettel a hadsereg létszámának felemelését és a hadügyi költségek szaporítását kéri az országtól.

Azt gondoljuk, hogy ha a király szavát helyesen értelmeztük, akkor a monarchia nemcsak a külső országokkal szemben jutott kényes szituációba, hanem a monarchia egyik államában is kivirít a válság piros virága. Magyarországot értjük a monarchia egyik állama alatt. A magyar nemzet el van tökélve arra, hogy a hadsereg létszámát, nemzeti engedmények nélkül, semmi körülmények között sem emeli fel. Okunk van hinni, hogy nemzeti engedményekről most szó sincsen — legalább olyanokról nem, melyek e névre érdemek. De a király beszédéből is lehet ezt következtetni. A király „hadierjének fejlesztését“ nem az egyetlen elképzelhető argumentumon (a nemzeti engedményeken) állva kéri, hanem kéri azért, mert az európai béke fentartásában kiválóan közreműködhet.

Mi tiszteljük és becsüljük az európai békét, értékelni tudjuk nagy jelentőségét, de mi mégis mindenkéfé magyar nem-

Az aranyparaszt.

Irta: Ágh Endre.

(Utánnovomás tílos.)

Nemes Bertóty Pál gazdag, híres földesur volt. Ezernégyszáz jóféle buzatermő földből állott a gazdasága, a jó neve pedig az édesapja után maradt reá, aki első alispánja volt a vármegyének.

Az aranyparaszt Szalontai Gábor szomszédja volt nemes Bertóty Pálnak, akinek az igazi uri élet egyszerre csak kétfelé osztotta a gazdaságát, úgy, hogy a nagyobbik fele Szalontai Gáboré lett, a kisebbik pedig, amely ma már testvérek között sem több kétszáz holdrál, Bertóty Pálé.

Ugy történt, hogy egyszerre nagyon megváltozott a Bertóty Pál, megunta az egyhangu falusi életet s amint letelt a gyászév a felesége halála után, fogta magát, felment a fővárosba s úgy élt, mint egy kiskirály. Otthon pedig a gazdaságban tótágast állt minden. Öt évig futotta a jóból, azután mind kevesebbet adott a birtok, később pedig már csak a bankok jóvoltából tellett, akik rátették a kezüket a szép buzatermő földekre s később elvették. Tőlük vásárolta meg azt az ezerkét száz holdat az aranyparaszt.

S amikor beleült a nagy birtokba, csak úgy ontotta a pénzt a befektetésekre, gyárat, istállókat építtetett és négyemeletes kastélyt a várdomb alá. A leányához francia nevelőnőt hoztatott s úgy járatta, mint egy igazi grófkisasszonyt. Csak ő maradt a régi, a gazdag paraszt.

Bertóty Pál nem valami jó barátságban élt Szalontaiával, viszont ez sem igen törődött a nagy nevű szomszédal. S ez természetes is volt. Bertótyék megrontójukat látták a gazdag

parasztban, Szalontai pedig féltette a magát tőlük, gondolván, hogy mert urak, mégis csak több eszük lesz, mint ő neki van. S ez a féltékenység különösen akkor ébredt fel bennök, amikor a gyermekekről volt szó, már mint a Szalontai Gábor leányáról, meg a Bertóty Lászlóról.

A fiatalág ugyanis nagyon megértette egymást.

S egy szép napon arra ébredt Bertóty Pál, hogy a fia kész mindennel számolni, a szép Szalontai-leányért.

Akkor is, mint azon csapás óta, amikor a birtok nagy része eluszott, rosszul álltak a Bertótyék akciói. S László ezt hozta fel elhatározása okául.

— Pusztulunk, édes apám, mért ne tenném meg, amikor ezzel segíthetünk magunkon.

— De mit szól hozzá a világ, ha megtudja, hogy egy Bertóty a csizmás-paraszt Szalontai-familiába házasodik bele.

— Hogy mit szólna? Ki ad manapság a világra, a jó, hogy megmentsükl, ami még megmenthető.

— És azt hiszed, hogy ő hozzád adja a leányt?

— Ide adja. Gögös, büszke paraszt, tetszeni fog neki, hogy az egykori disznókupecz leánya nemes, tekintetes urhoz megy férjhez.

— Hát vedd el, nem bánom, vedd el. Ha így gondold feltalálhatni a boldogságot s ha ezzel segíteni vélsz magadon, tedd meg s hozd ide a régi Bertóty udvarházba a jött-ment paraszt leányát, hogy még amink van, az is az övék legyen.

Bertóty László elgondolkozott.

— Lehet, mert van annak aranya elég.

— És néked az kell?

— Az. A leánya is, de főleg a pénze, mert még vissza akarom az ősi just szerezni.

A bertótyi udvarház rozoga tornácán nagy pipaszó s jóféle kükküllőmenti borocská mellett folyt a harminczkétlevelű biblia-olvasás. Bertóty Pál, meg még két társa ültök a csendes, mi-alatt Bertóty László odaát járt az aranyparaszt-nál.

— Hadd fogyjon, — czéltott Bertóty a gyorsan guruló pénzre és veszteségeire, — majd hoz a házhoz a gazdag paraszt.

A társai fülelni kezdtek.

— Hát csakugyan beházasodtok? — kérdezte az egyik.

— Bele ám, de mennyire, hadd adja vissza, amit elvett.

— És ad?

— Van annak pénze, barátom, több, mint hármunknak összesen.

— Akkor ma csakugyan előzékeny házigazda lehetsz.

Erre itak egyet.

Közben pedig mind több és több bankló vándorolt ki a Bertóty tömött tárczájából. Nem volt baj, ma futotta.

Mire beesteledett, odasompolygott az Áron gazda Bertótyhoz.

— Bevégeztük a kapálást, tekintetes uram, ki kéne fizetni a napszámosokat.

— Már megint, oszt' mennyi az?

— A mult heti napszámmal is tartozunk nekk, azzal nyolczvanöt pengő.

— Megbolondult kend! — pattant fel a tekintetes ur, — hát azt hiszi, hogy én lopom a pénzt?

— Megdolgoztak érte,

zeti létünket tartjuk szem előtt. A király és nemzet között létrejött egyezmény szerint a hadügyi kérdés megoldása az új parlamentre vár; de ha most hozakodnak elő ezzel a kérdéssel, akkor az csak régi formájában nyilatkozhatik meg: a létszámemelés és a hadügyi költségek fejében nemzeti engedményekre van szükség. A király most nyíltan bejelentette, hogy „készenlétben“ kell állni és hogy szárazon és vizen kell a hadierőt fejleszteni; de arról, hogy mind ennek fejében a nemzet milyen rekompenciákban fog részesülni, mélységesen hallgat minden illetékes és illetéktelen tényező. Aligha csalódunk, ha azt állítjuk, hogy a nemzet nem hajlandó az ugynevezett paktumnak ezt az egyoldalú módosítását elfogadni.

Nem fogja megteveszteni a nemzetet a külügyminiszter által szcenírozott színpadi helyzet sem. Szerbia rá akar rohanni a monarchiára, a nagyhatalmaságok nyugtalanok, puskaporos hordó itt, puskaporos hordó ott — kissé vidéki íze van ennek a komédiának és nagyon is élesen láthatók a kulisszák és a zsinórcsomó. De még abban az esetben is, ha mindez nem komédia, hanem, Aehrenthal ur jóvoltából, szomorú valóság, akkor is azt mondjuk, hogy ő fellege hadseregének vizen és szárazon való fejlesztését semmisen mozdítja elő inkább, mintha ezt a hadsereget nemzeti szellemmel telítjük meg. A nemzet annyira meg van győződve ennek igazságáról, hogy abban az esetben, ha a korona ezt nem hinné el, az érdekes és éppenséggel nem unalmas trónbeszédre, éppen olyan érdekes, meglepő és nem unalmas választ fog adni.

Budapest, október 8.

Aehrenthal a királynál. A király ma reggel nyolcz órakor báró Aehrenthal közös külügyminisztert magánkihallgatásán fogadta. A kihallgatás félóránál tovább tartott.

— Hát majd jöjjenek holnap, ugyis lesz még munka.

— De nem jönnek ám, ha ki nem fizetjük őket, inkább elmennek a Szalontai urhoz, ott rendszeren megkapják a pénzt.

— Menjenek, — dühöngött — s kend is hordja el magát.

Igy fizette ki Áron gazdát és tovább játszott, egészen addig, míg el nem fogyott a pénze.

— Mennyit vesztel, Pál? — kérdezte az egyik játszótárs, amikor vége vot a játéknak.

— Bagatell, ezeröttszáz pengőt, éppen annyit, amennyit azért a rozoga vizimalomért kaptam.

— No, majd visszanyered.

— Ha nem a kártyán, akkor az aranyparaszton.

Épp jókor mondta ezt Bertóty, mert akkor lépett a szobába a fia.

— Mi újság, mi újság? — kérdezték tőle.

— Beadta a derekát? — így az apja.

— Muszáj neki.

— És neked ígerte a leányát?

— Azt mondta, hogy majd határozni fog.

Odaát a Virágos bal partján, a Szalontai Gábor földjein dus aratással biztatott a kalász. Mint egy jól megrakott asztal, olyan volt az anyaföld.

Emitt azonban, a Bertóty-földek dülői mentén nagy darab földek heverték parlagon s ami vetést hordozott magán a föld, az is telve volt sok szép, de haszontalan virággal, pipacsos, szarkalábbal.

Mintha direkt azért termelték volna ezeket Bertótyék, hogy mire megjön az ős, legyen virág, mit a Szalontai Mártha menyasszonykoszo-

Báró Hübele Balázs.

Budapest, október 8.

Ma tarotta Aehrenthal Lexa Alajos külügyminiszter az osztrák delegációban expozéját, melyben a külügyi vonatkozású dolgokról beszélt. Szándéka az kellett legyen, hogy felvilágosításokat és tájékoztatást adjon a mostani helyzetben, amikor az egész ország lázas izgatottsággal várja az események fejlődését. Amikor a legnagyobb existenciák és kérdések forognak koczán s az ilyen helyről jövő nyilatkozatoktól mindenki a helyzet tisztázását várja. E nyilatkozatoktól függ az ország lakosságának nyugalma, békés munkássága, avagy nyugtalanossága és károsodása; ezzel egyidejűleg a gazdasági és pénzügyi élet valamennyi érdeke. A külügyi expozé a trónbeszédnek nemcsak magyarázója és kiegészítője, hanem annak alapjára helyezkedve ugyan, de az állapotnak oly ismertetése, melyben a kényes kérdésekről szabadabban beszélhet a külügyminiszter, mint ahogy ezt az uralkodó tehetné. Ekképen bővebb magyarázatot találunk báró Aehrenthal beszédében a monarchia keleti politikájáról Törökországhoz és általában a Balkánhoz való viszonyról, valamint a berlini szerződésben biztosított jogokról, amely jogokra hivatkozás történik a törökországi változásokkal és Bulgária függetlenítésével kapcsolatosan úgy Bosznia és Hercegovina anektálása, mint a szandzsák kiürítése indokolásában. Egyébként azonban a diplomáciai indoklásnak a hangja nem szerencsés. Azt a hatást kelti, mintha a ténykedések részletes és kacskaringós védőbeszédre szorulnának. Holott, ha igazságunk van, akkor egyenes és egyszerű kijelentésekkel kell tisztázni a kérdéseket, nem pedig czikornyásan kerülni az álláspont meghatározását. És nyilvánvaló, hogy vagy kétségen kívül áll a nagyhatalmak hozzájárulása és részükről az akció helyeslése s akkor ilyen részletes fejtegetésekre nincs szükség. Vagy előze-

tesen nem tisztázott a helyzet s ebben az esetben életbevágó könnyelmű mulasztás történt, amit pedig bajos lesz külügyminiszteri beszédekkel rendbehozni.

Méltóztassanak elolvasni ezt a külügyi expozét. Megtalálják benne mind a két feltevés támasztékát. Azt mondja a külügyminiszter, hogy a nagyhatalmakkal a berlini szerződés értelmezésében egyetértettünk a múltban s ehhez akképen csatolja hozzá az események és intézkedések ismertetését, mintha a nagyhatalmak beleegyezését mostanra is megszereztük volna. Hovatovább azonban kitűnik, hogy az egyetértés inkább csak óhajítás és remény, mintsem befejezett tény lenne. Hiszen amikor már báró Aehrenthal a fejtegetésekkel teljesen kifárasztotta a figyelmet, egyszer csak azt mondja, hogy keleti politikánkban ezentúl az európai álláspontra „fogunk“ helyezkedni és arra „törekedni“, hogy a hatalmak közti egyetértés fentartásához minden erőnkkel hozzájáruljunk. „Ha“ azonban ez várakozásunk ellenére — ugymond — nem lenne tartósan elérhető, akkor most már megvan a lehetőségünk arra, hogy — ha rákényszerítettünk — a mi külön osztrák-magyar álláspontunkra visszavonulhassunk. Majd később így szól: „Monarchiánkról el van ismerve, hogy már évek óta egyik főszlopa az európai békepolitikának: ennél fogva joggal „elvárhatja“, hogy mostani kezdeményezése nem fog félremagyarázással találkozni.“

Mi ez, kérjük szépen, ez a „fogunk“ helyezkedni“, „törekedni“, aztán a „ha“, meg a hivatkozás a monarchia korábbi békepolitikájára és mi az, hogy „elvárhatja...“ Hisz mindez bizonytalanság. Mintha mind csak czáfolata lenne az összes kijelentéseknek, melyek eddig bizalmat akartak kelteni.

Ezek után elképzelhető, hogy minő lokális értéke van ama kijelentésnek, hogy „az összes nagyhatalmakhoz való viszonyaink a legjobbak“. És amikor részletesen beszél Németországról, Olaszországról és

— A gazdaság ugy-e? bizony én is sajnálom, hogy belefogtam. Ám a tekintetes urnak könnyű, fia van, de én csak magam vagyok.

— Férjhez kell adni a leányát, oszt' majd elgazdálkodik a vője.

— Hiszen férjhez menne ő, volt is szó róla, a fiatal László ur is kérte...

— És nem adja?

— Adnám, de ugy hallom, hogy rosszul gazdálkodik.

— Nem ő, én gazdálkodtam rosszul. De most másként lesz. Én utat engedek neki: elmegyek.

— Itt hagy bennünket a tekintetes ur?

— Itt hagyom a fiamat, gazdálkodik egyedül. Ő talán jobban ért hozzá és több szerencséje lesz. Ugy gondolom, hogy kifizet engem s így a birtok, ami még megvan, az övé lesz. Azért is jöttem most, hogy kériem Szalontai urat, adna egy kis kölcsönt neki a birtokra, visszafizeti és biztosíthatja magát, mert rátábláztatjuk a birtokot.

Az üzlet így hamarosan megvolt s Bertóty Pál — mint aki dolgát jól elvégezte, — boldogan távozott.

Amikor elhagyta Bertóty a házat, az öreg Szalontai elővette a leányát.

— Hallom, Mártha, az egész világ azt beszéli, hogy a Bertóty Lászlóé akarsz lenni?

A leány őszintén megmondta:

— Igen.

— És nem gondoltad meg, hogy ezzel tönkre tennéd apádat?

A leány nem értette, hogy miért mondja ezt Szalontai.

— Mert ők mindenünket elgazdálkodnák.

— De urak,

rujába fognak tépni. Ezzel azonban bizony nem telik meg az a nagy granárium, amely ott áll üresen az udvarház mellett.

Szomoruan látta ezt Bertóty László s egyszer előhozakodott vele.

— Nem élet, édes apám, meg kellene a dolgot végét fogni.

— Hát fogd meg, ha tudod.

— De mikor pénz nélkül nem lehet. Hiába járunk négy lovon, hiába te-tu pajtás a főispán, meg a többi ur, nem uraság ez, hanem szegénység. Az meg odaát, a nagy paraszt, gyarapodik. Egy görhes gebén jár, maga ügyel fel a szántókra, aratókra, de terjeszkedik, gazdagodik.

— Mért nem teszed te is, hiszen nem állok utadban.

— De igen. Édes apám még nem tudott letenni a régi jóidők szokásairól s azt hiszi, hogy ma is ugy megyen, mint régen.

— Csak nem állok a paraszttal egy sorba?

— Az kellene, de hiába, urnak születünk.

— Mondok hát valamit. Maradj te itt és gazdálkodik egyedül, engem fizess ki, elmegyek.

— Kifizessem? de miből?

— Ad még a váradi bank, vagy próbáld meg, hátha adna az aranyparaszt.

— Tőle kérjek?

— Szívesen ad, ha betábláztatja.

Másnap befogatta a négy pej lovát Bertóty Pál, ugy ment át Szalontaihoz.

— Milyen nagy szerencse. — fogadta sunyi szíveséggel a gazdag paraszt, — hogy végre üdvözölhetjük a mi szerény hajlékunkban a tekintetes urat.

— Régen készültem jönni, de amikor annyi az ember gondia

Oroszországról, akkor Angliáról és Franciaországról csak annyit mondhat, hogy a legbarátságosabb viszonyban vagyunk és őszintén törekedünk arra, hogy e két hatalommal lehetőleg egyetértőleg járjunk el. Mennyi ellentmondás még ebben is, egymásután: „Legbarátságosabb viszonyban” vagyunk, de nekünk kell törekednünk, hogy lehetőleg egyetértően járjunk el. Tehát csak a mi törekvéseinkről beszélhetünk. Ne tessék alantásnak tekinteni a hasonlatot (valamikor grófi Goluchovszki is megengedte magának az efélét), mi úgy véljük, hogy ez a „legbarátságosabb” viszony csak — egyoldalú szerelem. Olyan, miúgy amikor a falu legrutabb szegény leánya azzal dicsekszik, hogy feleségül fogja venni a gazdag uraság gyönyörű leányát és amikor kérdezik tőle, hogy mennyire van vele, azt feleli: „Én már akarom”. Báró Aehrenthalnak igen lényeges akciókra szintén ilyenformán hangzik a megjegyzése és még Bulgária dolgában is csak ott van, hogy „érintkezésbe lépett” néhány kabinettel az új állapot elismerése és a Bulgária, valamint Törökország közötti normális és barátságos viszonyok helyreállítása végett.

A magyar közvélemény valóban elmondhatja „Köszönöm Aehrenthal, hogy erre megtanítottál”.

Ez a beszéd bizonyára nem nyugtat meg senkit, nem szerez bizalmat, ellenben alaposan ráijeszt a közönségre. Nem volt rá szükség. Hiba volt újabb gyanút és kétséget felkelteni, amikor minden nap, amelyik ily érzésekkel telik el, rengeteg károkat okoz.

A delegációtól okvetlen el kell várni, hogy felelősségre vonja a külügyminisztert és igyekezzék tisztázni, hogy tulajdonképpen miképpen is állunk azzal a külügyi politikával, amelyik most Magyarországra akar támaszkodni s talán éppen ezért igen nagyon Hübele Balázs politikának mutatkozik.

— Inkább legyél te paraszt és gazdag, mint ur és szegény.

Mire beköszönt az ősz, Bertóty Pál már odaient a nagy városban élt és tovább járta a bolondját, Bertóty László meg gazdálkodott. Üresen maradt a paita, a magtár, a földek szántatlanul, a jószág kiesigázva, éhesen, úgy fogott hozzá. Pénz nem volt, pedig be sok kellett: talán soha annyi, mint most. Az adóra, a bankoknak, vetőmagra, eleségre és ehhez járult még a ráta Szalontai Gábornak.

A négy lóra is szükség volt, a parádéra, mert csak nem járhat két görhes gebén az, aki háztűznézőbe jár.

A Virágos völgye bükkfaerdői is sárguni kezdtek már, mire a bertótyi udvarházat kicsinosították, rendbeszedték a mesteremberek. Megérkeztek az új butorok is, a kocsik, szóval minden, ami illő egy olyan házhoz, ahová új aszszonyt várnak.

S amikor minden megvolt s a négy pej is jól kizabolva úgy megtánczolt a koci előtt, Bertóty László beállított az aranyparaszthoz, az aranyak után és újra megkérni a szép Mártha kezét.

Szalontai Gábor előbb himezett-hámozott.

— De megígérte, — figyelmeztette őt László.

— Meg, igaz. De még nem gondoltam meg a dolgot. Talán, ha később jön, lehet még belőle valami, mert tudom, hogy a leányom szereti, de most nem is merném odaadni, mert nem tudná eltartani.

— Hiszen van vagyona.

— Nekl, semmije, az mind az apjái és én nem adok, mert méltó akarok lenni nevemhez. Maradjak én csak tovább is aranyparaszt.

Bosznia annexiója.

— Szerbia nagy harci kedvben. —

Bosznia annexióját a nagyhatalmak meglehetősen vegyes érzelmekkel fogadták. Immár Konstantinápolyban is átnyújtották az annexiót bejelentő jegyzéket. A nagyvezér lakásán hosszú éjszakai tanácskozások vannak, a közvélemény meglehetősen apatikusan fogja fel a helyzetet s így a török kormányon áll a döntés, hogy beéri-e formai tiltakozással és azzal, hogy az ügyben egy nemzetközi kongresszus döntését provokálja. Ami magát az annexiót illeti, az érdekelt katalmak két csoportra oszlanak. Németország mindenben teljesen szolidáris velünk, Olaszország szintén tartani fogja magát a hármasszövetséghez. A többi nagyhatalom a hármasszövetség ellen csoportosul, Oroszország, Franciaország, Anglia nem hajlandók tudomásul venni az annexiót s azzal érvelnek, hogy a monarchiának nem volt joga ahhoz, hogy a berlini mandátum feltételeit egyoldalulag megváltoztassa. Az orosz külügyminiszter azonban egy újságíró előtt mondott kijelentéseiben ehhez hozzátette, hogy ez az ellentét semmiesetre sem alkothat kárus bellit Magyarország-Ausztria és Oroszország között. Legélesebb hangok Angliában hallatszanak, ahol attól félnek, hogy az angol kereskedelem balkáni érdekeit veszélyezteti a monarchia térfoglalása azzal, hogy az osztrák és a német ipar versenyképességét szemben az angollal megnöveli.

Oroszország egy új nemzetközi konferencia összehívására készül, mely a keleti kérdéssel foglalkoznék s már legközelebb szétküldik az erre vonatkozó jegyzéket. Az annexió-ellenes nagyhatalmak élénken pártfogolják ezt az eszmét és általános érdeklődés tárgya, hogy a monarchiának mi lenne az álláspontja egy ilyen proppozícióval szemben? Hir szerint Ausztria-Magyarország semmi esetre sem mehetne bele egy olyan konferenciába, melyen Bosznia-Hercegovina annexiója is szóba kerülne. Bizonyos, hogy Németország ebben is a mi állásfoglalásunk szerint igazodnék, Olaszország elhatározása ellenben ingadozó volna.

Legfeltűnőbb a külföldi események közt az a szerтелен, toporzékoló harag, melylyel Bosznia annexióját a szerb közvélemény fogadja. „Királyunk vezess bennünket a háboruba!” — kiáltozták tegnap Péter király kocsija körül, amikor ez székvárosába visszakerült. És a nép már is készül a háborúra, a tereken és korcsmákban rendszeres toborzás folyik, az önkéntesek tömegesen jelentkeznek s magánosok milliókat ajánlanak föl a háboru céljaira. Általános az a vélemény, hogy Szerbia nem tűrheti el azt, hogy a monarchia a Boszniában lakó szerbeket bekebelezze, s követelik, hogy Szerbia üzenje meg a háborút. Pétervárott nagyon aggodniak a belgrádi harci kedv miatt s nem tartják kizártnak, hogy ez súlyos bonyodalmakra fog vezetni. Hir szerint a monarchia hadvezetősége is számol ezzel az eshetőséggel s három hadtest mozgósítására megtették az előkészületeket, a

monitor-flotillát pedig lerendelték Zimony tájékára.

Mai hireink ezek:

A boszniai és hercegovinai csapatok.

A közös hadsereg rendeleti közlönye jelenti, hogy a király a következő legfelsőbb rendeletet adta ki:

Miután szuverén hatalmamot Bosznia és Hercegovinára is kiterjesztettem, elrendelem a következőket:

1. Azok az újonczok, akiket a nevezett országokban soroznak be, mostantól kezdve felesketendők a szolgálati szabályzatban előírt formák szerint.

2. A boszniai és hercegovinai csapatok, valamint az összes egyéb ezen országokban lévő speciális katonai szervezetek ezentul a „császári és királyi” megjelölést használják, így például: Császári és királyi bosnyák-hercegovinai 1. számú gyalogezred, Császári és királyi bosnyák és hercegovinai csendőrpáncsnokság, Csász. és kir. bosnyák-hercegovinai nyilvántartási hivatalnok (katonai segédmunkás) Bosznia-Hercegovinában.

Felhatalmazom Önt, hogy a fentiek szerint még szükséges további részletes rendelkezéseket tegyen.

Budapest, 1908. okt. 5.

Ferencz József, s. k.

Ezen legfelsőbb parancs értelmében még szükségessé váló rendelkezések rendeleti uton fogynak életbe léptettni.

Bóró Schönaich, s. k.

Törökország álláspontja

A török hadügyminisztérium előtt tartott igen látogatott meetingen az a meggyőződés jutott kifejezésre, hogy a portának a szőnyegen lévő politikai kérdésekben diplomáciai uton minden szükséges lépést meg kell tennie Törökország jogainak védelmére. A résztvevők közül számosan, köztük bosnyákok is, mint már jelentették, a diplomáciai képviselőségek elé vonult, ahol tüntettek és Bosznia felszabadítását követelték. Figyelmes szemlélők konstatálják, hogy e tüntetések nem voltak spontán megnyilatkozások, hanem mesterségesen lettek inszcenálva, hogy a tüntetők többnyire az alsóbb osztályokból kerültek ki és hogy a bosnyák résztvevőket valósággal toborozták és értük mentek.

Ferencz József császár és királynak báró Aehrenthal külügyminiszterhez intézett kézirata, valamint a Boszniához intézett kiáltványról szóló tudósítások a törökökre nagy hatással vannak. Több török, örmény és görög kereskedő szindikátust alkottak osztrák árúk bojkottálására és ebbeli tervüket ma tudatták a török lapokkal.

Tegnap éjjel a nagyvezérnél minisztertanács volt állítólag Bosznia dolgában. A Jeni Gazetta külön kiadásában megjelent berlini magántávirat, amely szerint ott háborút várnak, nagy feltűnést keltett. A háborus szándékot mindenfelé határozottan tagadják.

A Serveti Funun vezércikkben azt mondja, hogy a porta tiltakozni fog a berlini szerződés megsértése ellen és hogy a függő kérdések nyugodtan szabályozhatók lesznek. Közben dolgozni kell, hogy Törökország mielőbb megerősödjék. A nagyvezér elnöklésével tartott minisztertanács reggel egy óráig tartott és a Pallavicini ögrói által Bosznia és Hercegovina annexiójára vonatkozó jegyzékre adandó válaszszaal foglalkozott. A jegyzéket valószínűleg Bécsben fogják átadni. Ma éjjel a Medzsidié-czirkló és három torpedózuzó Smyrnából Samosba ment. A nagykövetségek előtti tüntetések múlt éjjel is tartottak.

A nagyhatalmak állásfoglalása.

A „Standard” jelenti Berlinből: Ferencz Ferdinánd főherceg Ausztria-Magyarországnak a tervét már szeptember 8-ika és 10-ike között, a hadgyakorlatok alatt közölte Vilmos császárral. A hadgyakorlat második napján föltűnt, hogy

Vilmos császár csak délután jelent meg a hadgyakorlatok színhelyén és akkor azt beszélték, hogy az egész délelőttöt a főherczeggel töltötte el.

A Reuter-ügynökség értesülése szerint a jelen diplomáciai helyzetben a legközelebbi lépés az lesz, hogy az orosz kormány jegyzéket fog intézni a berlini szövetség szignatárius hatalmaival, amelyekben az új helyzet megtárgyalására hivatott értekezlet egybehívását fogja javasolni. Biztosra lehet venni, hogy a hatalmak, mielőtt elfogadják az orosz javaslatot, a felölelendő vita tárgya terjedelmét és a programot pontosan meg fogják állapítani. Ebben az esetben nem kelene meglepetésektől tartani, amelyek a konferencián hirtelen előállhatnának. Londoni hivatalos körökben arról biztosítanak, hogy a jegyzék elküldése küszöbön áll és alaphangja már ismeretes a brit kormány előtt. Javasolni fogja a jegyzék, hogy a vita gondosan szorított csakis azon kérdésekre, amelyek Ausztria-Magyarország és Bulgária új akciójából folynak.

Rómában az osztrák-magyar nagykövet Tittoni külügyminiszternek átnyújtotta kormányának levelét, amelyben azok az okok vannak felsorolva, amelyek kényszerítették, hogy a török kormány előtt föltüntesse Bosznia és Hercegovina annektálásának szükségességét azzal az egyidejű kijelentéssel együtt, hogy csapatait a novibazári szandzsákból kivonja és a szandzsákokat illető jogai érvényesítéséről a jövőben lemond.

A külföldi sajtó egy részében ismétlődő a gyanuval szemben, hogy Németország ösztönözte és biztatta az osztrák-magyar kormányt az annexió ügyében, a „Köln. Ztg.” egy berlini távirata a következőket mondja: Politikailag tájékozott körökben jól tudják, hogy Ausztria-Magyarország mindennemű német ösztönzés nélkül hajtott végre Bosznia és Hercegovina annexióját. Ausztria-Magyarországnak ez az önálló eljárása nem változtat azon, hogy német részről a fennálló harmincz éven át bevált szövetséges viszonyt számolni és amennyiben szükséges, Ausztria-Magyarországot e kérdésben támogatni fogják. Ami egy kongresszus egybehívását illeti, amelyről jelenleg Oroszország, Anglia és Franciaország között nyilvánvalóan tárgyalások folynak, Németországnak nem volna elvi kifogásai az ellen, hogy azon résztvegyen. Nem lehet azonban elhallgatni, hogy igen jelentékeny aggodalmak merülhetnek fel e tekintetben és hogy az osztrák-magyar sajtó után itélve, Ausztria-Magyarországban igen csekély a hajlandóság egy ily kongresszusra való részvételle. Törökország dolga a függő kérdések kezelésére vonatkozólag javaslatokat tenni, mert végre is ő van első sorban érdekelve. Eddig a hatalmak nem kaptak Törökországtól jegyzéket a kongresszus egybehívása tárgyában.

Londonban az osztrák-magyar ügyvivő tegnap nyújtotta át az angol kormánynak azt a közlést, amely ratifikálja azokat a változtatásokat, amelyeket az osztrák-magyar kormány Bosznia és Hercegovina tekintetében életbe léptetni szándékol. Hír szerint az angol kormány, mielőtt a jegyzéket átvette volna, felhívta az osztrák-magyar külügyminiszter figyelmét az 1871. január 17-én kelt jegyzőkönyvre, mely az 1871-iki londoni szerződéshez van mellékelve és amelyhez Ausztria-Magyarország is csatlakozott. E jegyzőkönyvben le van fektetve az a rendelkezés, hogy egyetlen hatalom sem törheti meg a szerződésben vállalt kötelezettségeket, vagy változtathatja meg annak részletes rendelkezéseit anélkül, hogy előbb a szerződést kötő felekkel barátságos megegyezésre jutott volna és hozzájárulásukat megszerezte volna. Híre jár továbbá annak, hogy az osztrák-magyar kormánynak értésére adatott, miszerint az angol kormány nincs abban a helyzetben, hogy a berlini szerződés bárminemű megszegését szankcionálja, vagy annak bárminemű megváltoztatásához hozzájárulna, mielőtt a többi hatalmakkal és ebben az esetben speciálisan Törökországgal e tárgyban tanácskozások folytak volna. A bécsi angol nagykövet e szempontokat ismertette az osztrák-magyar kormány előtt, sürgetve az ezekre adandó választ és kérte, hogy az ügyben hozandó elhatározást tegyék újabb megfontolás tárgyává.

Izvolszki orosz külügyminiszter egy újság-

író előtt kijelentette, hogy báró Aehrenthal legutóbbi találkozásuk alkalmával szólott neki az annexió lehetőségéről, anélkül azonban, hogy az annexió időpontját megjelölje volna. Az orosz külügyminiszter ezután figyelmeztetett arra, hogy ezt az európai kérdést, amely a berlini szerződésbe ütközik, csakis a szerződéses hatalmak hozzájárulásával lehet elintézni, hozzátette azonban, hogy semmi esetre sem alkothat casus bellit Magyarország-Ausztria és Oroszország közt. Magától értetődő dolog, hogy az esetleg egybeálló konferenciának az érdekelt hatalmak s első sorban Törökország kompenzálásával kell foglalkoznia. Legutóbbi körlevelünkben kiemeltük nagy szimpátiánkat. Ausztria-Magyarországnak az az elhatározása, hogy a szandzsákokat kiürítse s a berlini szerződésben erre a tartományra vonatkozólag nyert jogáról lemondjon, bizonyára kompenzációnak mondható Törökország részére. Ausztria-Magyarországnak elhatározása kétségtelenül nagyon bölcs és bizonyos tekintetben Ausztria-Magyarország békés szándékáról fog tanuskodni s meg fogja könnyíteni a dolgok rendezését. Ausztria-Magyarországnak ez a lemondása nagy hatást fog tenni a kisebb Balkán-államokra is, amelyek a szandzsák okkupációjában mindig Ausztria-Magyarországnak Szaloniki felé való előnyomulása veszedelmét látták.

Gróf Khevenhüller nagykövet a Figaro egyik munkatársát fogadta, akinek a következőket mondotta.

Az új rend csak diplomáciai formáság. A rendezés módjával nem sértettünk egyetlen hatalmat sem. Nagyon nehéz dolog lett volna, hogy uralgatóm alkotmányt adjon olyan embereknek, akik névlegesen a szultán alattvalói maradnak. Azután elkövetkezett a török forradalom. Ekkor már nem kellett attól félnünk, hogy azzal fognak bennünket vádolni, hogy a szomszéd országban politikai mozgalmat idézünk elő, amikor e tartományok kívánóságát teljesítjük. Kifejeztük azt az őszinte akaratunkat, hogy senkit sem akarunk megsérteni. Vissza fogjuk adni Törökországnak a novibazári szandzsákokat, amelyet sokan képzelt hódító vágyunk kiinduló vagy támaszpontjának tekintettek.

Mint hírlík, Oroszország néhány napra elhalasztotta a berlini szignatáriusokhoz intézendő ama levél elküldését, amelyben őket új konferenciára hívja egybe. A török nagykövet Izvolszki helyettesének, Csarikovnak hivatalos tiltakozó jegyzéket nyújtott át a Balkán új rendje ellen.

A pétervári hivatalos tözsdelap azt hangoztatja, hogy Oroszországnak nem szabad elfogadnia a kongresszus tervét, nincs is szüksége nemzetközi konferenciára, hanem kötelessége azonnal kieroszakolni a szabad átjárást a Bosporuson.

Londonban nem hiszik, hogy Pétervár lesz a kongresszus színhelye, már csak azért sem, mert az orosz fővárosban még dühöng a kolera.

Római illetékes helyről eredő értesülések szerint a nemzetközi konferencia összehívása befejezett dolog és az indítványt az orosz kormány fogja megtenni. Már a legközelebbi napokban tudatni fogják a konferencia helyét és időpontját. A tárgyalások Angolország és Oroszország között a Dardanellák kérdésében kedvező eredménnyel bíznak.

Pichon külügyminiszter tegnap Khevenhüller osztrák-magyar, valamint Naum pasa török nagykövetet fogadta. A miniszter ma d. e. Izvolszki orosz külügyminiszterrel, valamint a német ügyvivővel konferált.

Párisban ellentmondó hírekkel szemben konstatáljuk, hogy a keleti kérdések rendezésére egybehívandó nemzetközi konferencia tervét még nem ejtették el. Franciaország, tekintettel a Naum pasa török nagykövet által tett lépésre, valamint Törökországnak a hatalmakhoz intézett kiáltványára, azt hiszik, hogy a válság megoldásának egyedüli módja a konferencia egybehívása. A konferencia programjának megállapítására vonatkozó tárgyalások folynak. Azt hiszik, hogy daczára a fennálló nagy nehézségeknek, megegyezés fog létre jönni.

Más párisi távirat azt konstatálja, hogy nem igaz, hogy Anglia nehézségeket gördít a konferencia elé. Az angol kormány csak követeli, miként Franciaország és Oroszország is, hogy a konferencia programját előre állapítsák meg. Ezidőszent Párisban erről tanács-

koznak. Izvolszki holnapután Londonban lesz és a vezető államférfiakkal fog találkozni, remélhető tehát, hogy megállapodás jön létre a konferencia programja tárgyában. Az itteni hivatalos világ meg van arról győződve, hogy a konferencia létre fog jönni és sikerülni fog a programot félreértések nélkül összeállítani.

Asquith miniszterelnök tegnap este Clevenben beszédet mondott, amelyben nyíltan kifejezte, hogy Angliának az a szándéka, miszerint megvédelmezi Törökország ifjú alkotmányát és egyben Bulgáriához, valamint Ausztria-Magyarországhoz azon intelmet intézi, hogy a hatalmak beleegyezése nélkül erős kézzel nem szeghetik meg a berlini egyezményt. A miniszterelnök továbbá kijelentette: Ez estén nagy, az egész világon elterjedt aggodalommal találkozunk és az összes angol és idegen politikusok gondolatai azokkal a gyors egymásutánban bekövetkező eseményekkel foglalkoznak, amelyeknek színe helye Európa keleti része. Korunkban kevés oly esemény történt, amely az angol nép szívélyes általános rokonszenvét oly mértékben foglalkoztatta volna, mint az a vér nélküli forradalom, mely Törökországot szabad, önmagát kormányzó nemzetté tette. E mozgalom szerzői és vezetői kivétel nélkül teljesen önzetlen indokból cselekedtek és az új kormányzati rendszer a surlódások minimumával lépett életbe. E helyzet, amely oly szép reményű várakozásokra jogosított, hirtelen erőszakosan megszünt Bulgária függetlenségének proklamálása és majdnem egyidejűleg Boszniának Ausztria-Magyarország által történt annexiója által. Mindkét egymástól alig elválasztható esemény súlyos csapást mér az új, még a kezdet kezdetén álló török uralom ellen. Mindazonáltal Törökország jól érthető rossz kedvvel, másrészt azonban bámulatos nyugalommal és méltósággal fogadta ezen eseményeket. A miniszterelnök beszéde további folyamán az 1871. év január havában létrejött protokollumról szólt, amelyet a londoni egyezményhez csatoltak és amelyben Ausztria-Magyarország is kifejezetten hozzájárul ahhoz a határozathoz, hogy az e szerződés alapján vállalt kötelezettségeket egyik hatalom sem háríthatja el másképpen magáról, mint a másik szerződő fél hozzájárulásával. A bolgár fejedelem sem tehet semminő változást a többi hatalmak, ideértve Törökországot, beleegyezése nélkül. Ezért kötelessége az angol kormánynak, hogy a szerződés egészéért felelős feleket figyelmeztesse arra, hogy Anglia a legutóbbi eseményeket mindaddig nem tekintheti és nem ismerheti el jogérvényesnek, amíg azt a hatalmak beleegyezésével nem rendezték. Világos továbbá, hogy ezen események, amely oly gyors egymásutánban következtek be, tagadhatatlanul más kérdésekkel is kapcsolatban állanak, amelyek elsősorban a többi, a közel keleten érdekelt hatalmakat foglalkoztathatják. A magunk részéről nem fogunk vonakodni — ugymond — hogy Törökországot arról biztosítsuk, hogy mindent, ami a mi erőnkön múlik, elkövetünk, hogy érdekeit és státusát megőrizzük, tiszteletben tartassuk és hő, komoly kívánságunk az, hogy ezen ország lakossága, új kormányzati rendszere, haladása és liberális intézményeinek fejlődése iránti rokonszenvünknek kifejezést adhassunk. Amidőn ezt az álláspontot foglaljuk el, nincs ok arra a feltevésre, hogy ezért egyedül állunk a nagyhatalmak sorában, és bizton reméljük, hogy az igazságos és békés megoldás nem lesz az európai diplomácia erőit felülmuló nehéz feladat.

Olaszországnak nincs ellenvetése.

Tittoni külügyminiszter gróf Lützw osztrák-magyar nagykövettel tanácskozva, kijelentette, hogy Olaszországnak nincs semmi ellenvetése Bosznia-Hercegovina annexiója ellen, de szerinte a béke fenntartásának egyetlen biztosítéka, ha a berlini szerződést aláíró nagyhatalmak valamennyien megállapodásra jutnak. A konferencia egybehívása Tittoni vélekedése szerint nem föltétlenül szükséges, erre csak akkor kerülne a sor, ha a kabinetek közt a tárgyalások nem vezetnének eredményre.

Szerbia harci lázban.

Belgrádban a háborus kedv fokozódik. Az iskolás gyermekektől kezdve az öreg emberekig, akik a kávéházak előtt ülnek és korábbi háborúkról beszélnek, tanítók, tanárok, papok, alsóbbrendű hivatalnokok és nagyállású tisztviselők, valamennyien a háborút követelik. Nagy csoportok zászlókkal járnak az utcákon, amelyek szidják Magyarországot-Ausztriát és éltetik a szerb Boszniát. A Mihály-szobor előtt ül egy Györgyevics nevű sokszoros milliomos, aki minduntalan belejű trombitájába s mellette diákok állnak, akik dobos pörgötnék. Ott van továbbá Mescics író burkalappal a fején, aki önkénteseket toboroz a szent háborúra. Nála eddig kétezren jelentkeztek, az egyetem auláján hatszáz, egy korcsmában négyszáz. A hadgyakorlatot időnként előtte megszakították. Egy ezred már tegnap visszaérkezett. Péter király György herceg trónörökösével tegnap visszatért Belgrádba, ahol nagy lelkesedéssel fogadták s az óriás tömeg ezzel a kiáltással üdvözölte: Királyunk, vezess bennünket a háborúba! A szkupstina a jövő szombatán ül össze. Már holnapután az összes pártokból agitáló-bizottság fog megalakulni. A kormánynak az annexió ellen tiltakozó jegyzékét ma küldik el a nagyhatalmaknak. A harcziás kedv a vidéken is kezd megnyilatkozni.

A miniszteri tanács tegnapelőtt elhatározta, hogy öt millió frankot utalványoz ki a katonai intézkedések első szükségleteire. A Szopot mellett folytatott hadgyakorlatot félbeszakították és a 8. gyalogezred visszatér Belgrádba. Számos kereskedő kijelentette, hogy készségesen fölajánl nagy összegeket háboru-czélokra. Félhivatalosan jelentik, hogy Montenegró szolidaritást vállalt Szerbiával.

Az osztrák-magyar követség és konzulátus előtt sem tegnap, sem tegnapelőtt nem voltak tüntetések. Az ifjúság nyugodt körmeneteit a rendőrség eltűrte. Az első komoly tüntetés ma a külügyminisztérium előtt folyt le és az szolgáltatott rá okot, hogy a Bosznia okkupációja miatt a hatalmakhoz intézett tiltakozó jegyzéket gyengének találták. A tömeg be akart talolni a külügyminisztériumba, amit a csendőrök megakadályoztak, de eközben több ember megsebesült. Végre katonaság érkezett, mely elől a tömeg visszavonult, miközben gyalázták a kormányt, éltették a hadsereget és az Ausztria-Magyarország elleni háborút követelő kiáltások hallatszottak.

A szerb kormány az első és második korszályi behívását tervezi.

A szerb kormánynak Bosznia és Hercegovina annektálása elleni tiltakozó jegyzéke, amely a berlini szerződés helyreállítása lehetetlenségének esetére megfelelő kompenzációt követel Szerbia számára, Belgrádban nagy kedvetlenséget idéz elő, mert abban csak formális tiltakozást látnak.

A Milovánovics-minisztériumot még a mai nap folyamán rekonstruálják s az új kabinetben az összes pártok képviselve lesznek. A megalakítandó minisztériumot már most is háboruskabinetnek tekintik. A konakban tegnap este nagy tanácskozás volt, amelyben a háborúról, vagy a békéről tanácskoztak. A tanácskozásban résztvettek az összes miniszterek, a királyi katonai tanácsadói és az összes pártvezérek. Általános az a nézet, hogyha Ausztria-Magyarország nem engedi meg Szerbiának az európai kongresszuson való részvételét, akkor a háboru elkerülhetetlen lesz. A csapatokat az egész országban mozgósítják s már most is több ezer katona áll a Drina partján. Az állampénztárban elég készpénz van. A kragujeváci dolog miatt elítelt tiszteknek éppen most megkegyelmezték s valamennyit reaktiváltak.

A szkupstinát, melyet október 15-re hívtak egybe rendkívüli ülészkakra, királyi ukáz már október 10-re hívja egybe.

Ma délelőtt állandóan nagy tömeg járta be az utcákat zászlók alatt. A török követség palotája előtt a tömeg megállt, egy diák beszédet intézett a követséghez, aki megköszönte az ovációt, majd a tömeg kérésére egy török zászlót adott át a tüntetőknél, akik ezután ez alatt a zászló alatt tovább mentek a Mihály-szoborhoz. Itt már óriási közönség várakozott, amelyhez többen heves hangú beszédekkel intéztek Magyarországot és Ausztria ellen az annexió miatt.

Valamennyi belgrádi újság a háborút követeli a legszenvedelmesebb hangon. Nekünk, írja a „Politika“ című újság, módunkban van százezer katonát harczba állítani, akiket boszniai testvéreink örömmel fogadnak és a háboruban hathatósan támogatnak. Mi négy millió szerbre számítunk Montenegróval együtt, mely most velünk tart.

Pétervárott Szerbia hangulata miatt igen nagy az izgatottság és attól félnek, hogy a szerb kormány meggondolatlan lépésre ragadtatja magát.

Belgrádi izgalmak.

Belgrádban a tegnapi tüntetések a mai nap folyamán is egyre tartottak. A kora délelőtti óráktól egész estig sűrű egymásutánban tüntető körmenetek járták be a várost. Mindegyik körmenet a török követségtől tegnap kapott lobogók egyikét vitte elől a szerb zászlókkal együtt, amelyeken a felírás olvasható: Veszélyben a haza!

Az önkéntesek toborzása a Mihály fejedelem-téren egész nap tartott ma is, 555-en iratkoztak be az önkéntesek közé délután 4 óráig. Ezek között többen az ország belsejéből kizárólag ezért érkeztek ma Belgrádba. A vidékről érkezettek szerint, valamint a fővárosban, ugy az egész országban igen nagy a háborus kedv. Ezen jelentések szerint a vidéki városokban mindenütt népgyűléseket tartottak ma, amelyeken kivétel nélkül a háboru mellett foglaltak állást.

A külügyminisztérium épületében egész nap rendkívül mozgalmas élet volt. A délelőtti folyamán az orosz, a francia és az angol követek több ízben tettek látogatást a külügyminisztériumban. Milovánovics külügyminiszter kétszer is átment a konakba Péter királyhoz, hogy személyesen tegyen jelentést a legújabbban külföldről érkezett jelentésekről. Különösen mozgalmas volt a külügyi palota a délutáni folyamán, amikor is a rendes csütörtöki diplomáciai fogadás volt és ez alkalommal valamennyi állam belgrádi képviselője tett látogatást. A külügyminisztériumhoz érkezett jelentések szerint — állítólag — csak Németország adta eddig beleegyezését az annexióhoz. Olaszország még ingadozik elhatározásában, Oroszország amellel foglal állást, hogy újabb kongresszust kell összehívni a berlini egyezmény revíziójára, míg Anglia, Franciaország és Törökország nyíltan az annexió ellen foglalnak állást. A hatalmaknak ez az állítólagos állásfoglalása rendkívül nagy örömet kelt a szerb nép körében.

A tüntető menetekhez délután a belgrádi polgárok is csatlakoztak, mind hangosabban követelve, hogy Szerbia immár erélyes lépésre határozza el magát. Egy alkalommal a tüntetés annyira elfajult, hogy midőn a tüntető körmenet a királyi palotához ért, óriási zajongással fordultak a szerb kormány ellen, azért, hogy nem sietteti az eseményeket és nem üzen hadat az osztrák-magyar monarchiának. A tüntetés lecsillapítására kivezényelték a lovas csendőrséget, valamint a katonaságot. A tüntető tömeg beverte a külügyminisztérium palotájának ablakait, míg végre a katonaságnak mégis sikerült szétoszlatni a tüntető tömeget, amely megfordulva, a fő-utcán át ismét a Mihály fejedelem-térre ment. Az est folyamán nagyobb tüntetéseket vártak.

Jellemző a hangulatra, hogy egy Tyelovits nevű milliomos egy millió frankot ajánlott fel saját vagyonából a háboru céljaira. A belgrádi zsidók két millió frankot ajánlottak fel, míg a szerb nemzeti bank összes pénzkészletét, a szerb állami monopóliumok pedig 20 millió frankot bocsátanak rendelkezésre a háboru céljaira.

Nagy előkészületek folynak a maczedon vezéreinek holnap reggel való fogadására. Öt órára érkeznek Belgrádba a maczedon bandák vezérei, akiket a szerb nép nagy ünnepekkel fog fogadni. E bandavezérekre hárulna az önkéntes csapatok megalakításának és vezetésének feladata. A városban az a hír van elterjedve, hogy Törökország holnapután üzen háborút Bulgáriának. Az események hatása alatt állítólag kibékült a szerb királyi család a montenegrói fejedelmi családdal, úgy hogy Szerbia Montenegróval együttesen lépne akcióba.

Este több nagy tüntető csapat a király, a trón-

örökös és a hadsereg életésével és Ausztria-Magyarországot gyalázza, belárta az utcákat. A királyi palota előtt nagy néptömeg gyűlt egybe, a mely a királyt akarta látni. A midőn a király a trónörökösével megjelent az erkélyen, lelkes ovációkban részesítették. A király a következő beszédet mondotta: Testvéreim! Mélyen meghatottak azon ovációk, a melyekben részesítettetek. Legyetek róla meggyőződve, hogy kormányommal együtt hiven fogom teljesíteni kötelességeimet. Most pedig arra kérlek benneteket, vonuljatok csendben haza. Viharos, hosszantartó zsidó-kiáltások adtak választ a király beszédére, ki ezután visszavonult, mire a tömeg rendben szétoszlott.

Az iskolásdiákok nagyon örülnek a harcziás hangulatnak, mert politikai szünidejük van. Ma reggel a diákok egy küldöttsége megjelent a tanfelügyelőségen és azt kérdezte, hogy csakugyan nem lesz-e tanítás és nagy volt az ujjongás, mikor azt felelték, hogy ma is szünetelni fog a tanítás. Nasic író agítál a kisdíákok között a szent háboru mellett, de azok ma nem is annyira a szent háborunak, mint inkább a szünidőnek örülnek. Iskolároliskolára jártak, elmentek a főgimnáziumba, a reáltanodába, a papnöveldebe és a leánygimnáziumba, közben számuk egyre növekedett, zászlót is szereztek s aztán a külügyminisztérium elé vonultak, hogy tüntessenek Milovánovics ellen, mert a tiltakozó jegyzék hangja nem eléggé erélyes. A külügyminisztérium épülete előtt csendőrség állott és felszólította a fiatalságot, hogy térjen nyugodtan haza. Emiatt aztán a diákok összeverekedtek a csendőrökkel, abczugolták őket és a kormányt, beverték néhány ablakot, mikor azonban a csendőrök kardot rántottak, elszéledtek. Eppen jókor, mert kivonult egy gyalogos század is és elzárta az utcákat, a merre az osztrák-magyar követséghez lehet jutni. Három nap óta ma történt először, hogy fegyveres karhatalmat vettek igénybe a rend fenntartása céljából.

Délután sok ezer ember csődült ki a város határába, hogy lássa a hadgyakorlatokról hazatérő csapatokat. A katonaságot lelkesen éltette a nép. Estére tiltakozó gyűlés és tüntető körmenet készül, a mi könnyen összeütközésekre adhat okot, mert a kormány elrendelte, hogy a tüntetőket szét kell venni.

Montenegró tiltakozik.

A montenegrói fejedelmi kormány a berlini egyezmény szignatárius hatalmaival jegyzéket intézett, melyben kijelenti, hogy Bosznia-Hercegovina annexióját a berlini egyezmény önkényes megsértésének tekinti. Amennyiben a hatalmak ezt, mint befejezett tényt tekintenek, Montenegró megszünteti tekintet a berlini egyezményből, nevezetesen annak 29. cikkelyéből reá nézve folyó összes kötelezettségeit.

A Neue Freie Presse római tudósítója jó forrásból jelenti: Ausztria-Magyarország békés szándékainak egy újabb bizonyítékát fogja szolgáltatni azzal, hogy lemond egynémely olyan jogáról, amelyeket számára Montenegróval szemben a berlini szerződés XXIX. cikkelye biztosított. E részben jelenleg tárgyalások folynak és beavatott körökben azt hiszik, hogy Montenegró a tengeren is elnyeri teljes szuverenitását. Olaszország a nagyhatalmak között megindult tárgyalások során a maga részére nem iparkodik előnyt biztosítani, egyelőn célja, hogy a Balkánon és az Adria-tengeren a politikai érdekek egyensúlya a hatalmak közös meggyezésével kielégítően biztosítható.

Bosznia és Hercegovina annexiója miatt tegnap nagy tiltakozó népgyűlés volt, a melyen határozati javaslatot fogadtak el. Ebben felszólítják a kormányt, hogy feledje a sérelmet és egyesüljön Szerbiával a szerbek közös érdekeinek védelmére. A gyűlés után a tömeg a fejedelmi palota és az orosz követség előtt rokonszenvének adott kifejezést.

Hadi készülődés?

A „Times“ jelenti Bécsből, hogy a nagy-szebeni, temesvári és zágrábi hadtesteknél megtették a mozgósításra való előkészületeket.

A pétervárad-i hetvenedik gyalogezred egyik százada tegnap a beskai alagutat és hidat megszállta. A pétervárad-újvidéki vashidat egy kisebb különítmény szállotta meg s megszüntettek a hidon minden személyforgalmat. A hidak megszállása nagy feltűnést okozott a városban s a szerb háborús hírekkel hozták kapcsolatba. Más oldalról azt a hírt terjesztik, hogy a megszállás a válságos hírekre való tekintettel, az államvasutak vonalainak a biztosítására történt.

A Kölnische Zeitungnak táviratozzák Caírból: Az itt élő osztrák és magyar alattvalók behívó parancsot kaptak. Ezzel szemben tudósítónk illetékes helyen kérdésközdött a caíri jelentés felől s azt a választ kapta, hogy ez a hír egyáltalán nem igaz.

Utak indult monitorok.

Ma délután fél három órakor váratlan rendelet érkezett az ó-budai partokon veszteglő monitorok parancsnokához, mely az egész flotillának indulást parancsolt. A monitorok hadi felszerelése már napok óta folyik, de ez a hirtelen parancs mégis meglepte a személyzetet. Fél óra alatt harcoképes állapotban volt az egész kis hadsereg és három óra utra kelt három monitor és egy órhajó tele löszrel, hadi létszámmal. Ezt a váratlan indulást természetesen a szerbiai eseményekkel hozták kapcsolatba, ezzel szemben azonban félhivatalosan azt állítják, hogy semmiféle rendkívüli intézkedésről, amely csak a legtávolabbról is politikai eseménnyel volna összefüggésbe hozható, nincsen szó. A tengerészeti parancsnokság részéről közlik, hogy kizárólag gyakorlatról van szó, amely már régebbi idő óta tervbe volt véve és amelyet a kedvező vízállásra való tekintettel most tartanak meg. A monitorok hadi felszereléssel vannak ellátva, mint-hogy a hadihajók mindenkor ilyenképpen vannak felszerelve. A légénység ellátásáról azonban utközben történik gondoskodás. A monitorok nem fognak Belgrád közelébe menni. Az a hír, hogy gróf Montecuccoli tengerészeti parancsnok ma kihallgatáson jelent meg a királynál, nem felel meg a valóságnak. Lehet, hogy a félhivatalos czáfolatnak igaza van, mindenesetre föltűnő, hogy a monitorok ó-budai pihenőjét olyan időben szakították meg, amikor rendes körülmények közt a hajók nem szoktak gyakorlatozni, hanem téli szálláson maradnak.

Más félhivatalos forrásból ezt jelentik:

A Budapesten szállingó hírek, amelyek arról szólnak, hogy Ausztria-Magyarország, tekintettel a monarchia déli határán végbemenő bizonyos eseményekre, katonai intézkedéseket tett vagy tervbe vett volna, mint a Magyar Távirati Iroda illetékes helyről értesül, minden alapot nélkülöznek és mindvégig kombináción alapulnak. A monitorok lefelé történő utazása, amely katonai intézkedésnek minősíthető, tulajdonképpen egy már régebben tervezett gyakorlatozás és önmagában, szárazföldi csapatok mindennemű támogatása nélkül egyáltalán nem lehetne katonai intézkedésnek tekinteni.

Zágrábban föltartóztatott utasok.

A Zimony felől érkező gyorsvonattal jött utasokat a zágrábi állomáson a rendőrbiztosok igazolásra szólították föl, a vasutállomást pedig csendőrök és rendőrök teljesen megszállották. A revízió teljes két órát vett igénybe és a rendőrök megtagadtak minden felvilágosítást e szigorú rendszabály okai felől. Híresztelik, hogy Zimony és Zágráb között a vasúti sineket meg akarták lazítani és a vasúti hidat fel akarták robbantani, hogy az osztrák-magyar hadsereg szállítása körül zavar támadjon.

Horvátországi hangok.

Horvátországban Bosznia annexiója nem valami nagy örömet váltott ki. Az annexió tényét a politikai pártok igen mérsékelt érzelmekek fogadják. A Starcevic-párt meghiusult reményeinek elkeseredve ad kifejezést. A haladó pártnak az annexió nincs inyére. Egyik haladó párti képviselő oda nyilatkozott egy hírlapíró előtt, hogy az annexió Horvátországra nézve egyenesen szerencsétlenség, sőt a legkomolyabb veszélyt rejtj méhében. Az utcái és a kávéházi politikusok élénken foglalkoznak az annexióval, azonban demonstráció sehol sem történt.

Új rend Boszniában.

Az olasz külügyminisztériumból eredő információk szerint Lipót Szalvátor főherceget fogják boszniai helytartóvá kinevezni. A hatóságok az annexiót egész Boszniában hirdetésményekben adták tudtul. A csendőrség már cs. és kir. betűs bélyegzőt használ. Hivatalos ünnepek nem lesznek, de a város három napig föl lesz lobogóva. Az esemény annyira meglepett mindenkit, hogy a város díszítése csak lassan halad előre. A lakosság zöme nyugodtan fogadta a proklamációt. A mohamedánokat nagyon megnyugtatta a proklamációnak az a mondata, amely a felekezetek és a nemzetiségek oltalmáról szól. A közigazgatás nyugodtan dolgozik tovább.

A bécsi „Vaterland” írja, hogy az annexióval együtt Bosznia és Herzegovina kormányában is nagy változások lesznek. A két tartomány katonai parancsnokát és polgári adlítását fölmentik állásától s helyébe egy császári és királyi helytartót neveznek ki Szerajevóba. Ezzel együtt a bosnyák kormány hatáskörét is kiterjesztik s a bosnyák osztályt a közös pénzügyminisztériumból átteszik a közös külügyminisztériumba. Első cs. és kir. helytartónak gróf Zichy Jánost fogják kinevezni. Egy másik verzió szerint a bosnyák-hercegovinai ügyek intézésére nem egy császári és királyi helytartó kinevezése, hanem egy bosnyák-hercegovinai közös miniszter kinevezését vették tervbe. Erre az állásra, hir szerint, Baernreuter József volt osztrák kereskedelmi miniszter van kiszemelve.

A szerajevói nagy szerb templomban ma délelőtt Letica metropolita az egész papság segédletével ünnepies hálaadó istentiszteletet czelebrált, amelyen Winzor altábornagy, tartományi elnök, a katonai és politikai méltóságok és nagyszámu közönség vett részt. Ma délelőtt nagyszámu folytatolagos fogadások voltak a tartományi elnöknel. Megjelent a katolikus klérus Szarics felszentelt püspök vezetésével, reisz ül ulema, Aza pagic effendi a magas muzulmán papsággal, az izr. és ev. hitközségek és a magyar egyesület. Valamennyi egyesület diszüléseket tart. A táviróhivatalok képtelenek kellő időben továbbítani az óriási számu üdvözlő táviratokat. Winzor tartományi elnök báró Burián közös pénzügyminiszterhez a következő táviratot intézte:

Bosznia és Herzegovinának az őfelsége dicsőséges uralma alatt álló országokkal való egyesítése első sorban a Bosznia-Hercegovina-i hivatalnokosztályban, amely közel 30 év óta működik az országban a lakosság jólális érzelmeinek felkeltésén és megszilárdításán, a legmélyebb megelégedés és hódolatteljes hála érzelmeit idézte elő legkegyelmesebb uralkodónk iránt. Kérjük exczellenciádat, kegyeskedjék jólális érzelmeink kifejezését a legmagasabb trón számolya előtt kifejezni.

A horvát delegátusok és Bosznia okkupációja.

A horvát delegátusok ma este tanácskozást folytattak Budapesten a Bosznia és Herzegovinában beállott új helyzet felett. Miután a külügyminiszter nyilatkozatait hitelesen még nem ismerték, a tanácskozás csak bizalmas jellegű volt. Kétségtelen, hogy a horvátok első alkalommal a magyar delegáció albizottságában Bosznia és Herzegovinának Horvátországhoz való közvetlen csatoltatását fogják követelni. Amennyiben a képviselőházban beterjesztendő és Boszniára vonatkozó törvényjavaslat bő alkalmat fog nyújtani ennek a kérdésnek propagálására, a horvát képviselők el vannak kelve, hogy szólsági jogukat a legmesszebbmenő mértékben igénybe vegyék.

Jelentés Bosznia-Hercegovináról.

A delegációk elé terjesztett közös miniszteri előterjesztésekből különös érdeklődésre tarthat most számot a cs. és kir. közös pénzügyminiszter jelentése Bosznia és Herzegovina közigazgatásáról. Helyképet nyerünk ebből Bosznia és Herzegovina mai állapotáról. E jelentés szerint Bosznia-Hercegovina összes népessége az 1907. év végén 1,802,040 lélek. A Boszniában és Herzegovinában országos közszolgálatban álló összes tisztek, közkatonák, hivatalnokok, szolgák, stb. létszáma 9533. Ebből 36 százalék Ausztriából való, 31 százalék a magyar szent korona országaiból való, boszniai és hercegovinai 33 százalék. Az 1908. évre 97 község és pedig 62 város és 35 szervezett község készített évi költségvetést. Szerajevó évi szükséglete 1,669,826 korona, földözete 1,678,420 korona. Fölösleg 8594 korona. A vallási ügy terén a muzulmán vallásügyi autonómia megteremtését célzó akció immáron közel jár kedvező befejezéséhez. A kormány és a muzulmánok képviselőinek múlt évben elnapolt tanácskozása az 1908. évi január hónapban újból megkezdett és egyetlen egy pont kivételével az összes vitás kérdésekben megegyezésre vezetett. Az 1906—1907. iskolai év végével Boszniában és Herzegovinában 379 elemi iskola volt. Az elemi, még pedig 259 általános (országos), 109 felekezeti és 11 magániskola, összesen 200 iskola székhelylyel és 1761 beosztott helyiséggel. Az általános iskoláztatási kötelezettség életbeléptetése Boszniában és Herzegovinában még hosszabb ideig nem lesz elrendelhető. Ennek oka, hogy e cél megvalósíthatására elégtelen az iskolák száma, s hogy az iskolai hálózatot csak fokozatosan lehet szaporítani. Az országban ez idő szerint összesen 15 hitelintézet van, mely mint részvénytársaság folytatja üzletét. Hitelszövetkezet 22 van, köztük egy korlátlan és 21 korlátolt szavatossággal.

Bemutatta a közös pénzügyminiszter Bosznia és Herzegovina külön költségvetését is. E szerint a szükséglet 71,299,013 korona, erre a fedezet Bosznia saját bevételéből kerül ki és pedig 71,320,483 korona, úgy, hogy a felesleg 21,470 korona.

Boszniai horvátok Budapesten.

A boszniai és hercegovinai horvátok közül ma reggel nagyobb küldöttség érkezett Budapestre dr. Mandics Miklós szerajevói alpolgármester és dr. Pilár Ivo dolnja-tuzlai ügyvéd vezetése alatt.

A küldöttség czéljait illetőleg a „Hrvatska” budapesti levelezési beszélgetést folytatott Mandics alpolgármesterrel, ki erről a következőleg nyilatkozott:

— Mi a hazánkban történt politikai változás miatt jöttünk Budapestre, hogy érintkezésbe lépünk a horvát delegátusokkal, hogy megtudjuk az ő álláspontjukat az új helyzettel szemben, egyszerűsre pedig hogy tanácskozzunk velük, mily módon lenne elérhető a teljes egyetértés és a közös munkálkodás. Azonkívül pedig érintkezésbe fogunk lépni az összes politikai körökkel, tehát a magyar politikusokkal is, első sorban azonban érintkezésbe fogunk lépni a szláv nemzetiségű delegátusokkal. Ezt azért tesszük, mert saját országunkban immár törvényes fórumot kaptunk, meg kell tehát fontolnunk a belső és a külső viszonyokat, hogy megállapíthassuk, mely uton-módon tudjuk minél előbb megvalósítani eszményünket, azaz a horvát anyaországhoz csatoltatásunkat. Ez alatt természetesen nem értem tisztán a báni kormány alatti Horvátországot, hanem Dalmáciát is. Bosznia és Herzegovinának az összmonarchiához való annektálása, azt hisszük, a mi horvát szempontunkból a mai viszonyok között a legszerencsésebb lépés volt nemzeti étappe-politikánkban horvát nemzeti vágyaink megvalósítására, értem alatta az összes horvát országoknak a horvát közjog értelmében való egyesítésére.

Budapest, október 8.

Az osztrák miniszterelnök Budapesten. Báró Beck osztrák miniszterelnök, titkárnak gróf Attemsnek kíséretében ma reggel Budapestre érkezett és az Angol királynő-szállóban vett lakást. A király ma délelőtt tizenegy órakor báró Beck osztrák miniszterelnököt magánkihallgatásra fogadta. Báró Beck jelentést tett az uralkodónak az osztrák belpolitikai helyzetről és különösen a csehországi helyzetről. Az osztrák miniszterelnök kihallgatása háromnegyed óránál tovább tartott.

A delegációk.

— Az ülészek megnyitása. —

Budapest, október 8.

A delegációk ülészeke ma megkezdődött. A magyar és az osztrák delegációk megtartották alakuló gyűlésüket és azután a király elé járultak a szokásos tisztelgésre. Előbb az osztrák, majd a magyar delegátusok at fogadta a király, aki az elnökök üdvözlő beszédére adott válaszában egyenesen bejelentette, hogy elérkezett a létszámfölemelés elkerülhetetlen szükségse.

Az osztrák delegáció már ma délután megkezdte az érdemleges munkát. A külügyi albizottság tartott ülést, amelyben báró Aehrenthal közös külügyminiszter elmondta expozéját.

A magyar delegáció hétfőn kezdi meg tanácskozásait. A mai ülésekről és a királynál való tisztelgésről tudósításunk a következő:

A magyar delegáció.

Az alakuló ülés.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság ma délelőlt tiz óraker tartotta első ülését, amelyet báró Bohus Zsigmond korelnök nyitott meg.

Szász Zsombor korjegyző fölolvassa a képviselőház és főrendiház jegyzőkönyveinek azt a kivonatát, amely a delegációk tagjainak megválasztását tartalmazza. Bejelenti továbbá, hogy gróf Teleky Arvéd a bizottsági tagságáról lemondott s helyébe a legtöbb szavazatot nyert póttag: Szász Zsombor lépett.

Ezután a szavazás következett.

Gróf Thorotzkay Miklós indítványozta, hogy időkimérés czéljából egyszerre szavazzanak az elnökre, alelnökre és jegyzőkre.

Javaslatát nem fogadták el.

A szavazás után még Bohus Zsigmond korelnök bejelenti, hogy elnököknek egyhangulag gróf Zichy Tivadart, alelnököknek Barabás Bélát, jegyzőköknek pedig gróf Edelsheim-Gyulai Lipót, gróf Semsey Lászlót és Zboray Miklóst választották meg.

Ezután az elnöki széklet gróf Zichy Tivadar foglalta el.

Gróf Zichy Tivadar: Mindenekelőtt köszönetet mondott azért, hogy a bizottság tagjai most már másodszer tisztelték meg bizalmukkal, majd így folytatta beszédét:

Ismerem kötelességeimet, ezeket a legnagyobb odaadással fogom teljesíteni. A részrehajlatlanság és pártatlanság szellemében fogok eljárni és mindenképp azon leszek, hogy megfeleljek várakozásuknak. (Éljenés.)

Felteslegesnek tartom rámutatni, mily fontos feladatok várnak reánk, hogy a közelmúlt események következtében mily felelősség nehezedik vállainkra. Az egész ország éber figyelemmel követi működésünk minden mozzanatát. Nem számíthatunk elnéző kritikára, a közvélemény lesz szigorú megbíráónk. Azon kell tehát lennünk, hogy jó munkát végezzünk a haza javára. (Élénk helyeslés.)

Nem habozom kimondani, hogy bizottságunk széles ez országban nem örvend osztatlan népszerűségnek. Eltekintve azoktól, akik a delegációt egyáltalában nem tartják czélszerű és szerencsés közjogi alkotásnak, vannak még a 67-es alapon állók közt is sokan, akik azt szokták a szemünkre hányni, hogy hiányzik bennünk az erély és azt szeretik hirsztelni, hogy bizottságunk csak ugy, automata módjára, szavaz meg mindent, amit a közös miniszterek követelnek. E tekintetben még sok a teendőnk. De haladni fogunk, érvényesíteni fogjuk jogainkat, szívós akarattal, férfias elszántsággal. Erőt fog gyűjteni nálunk annak tudata, hogy az egész nemzet áll mögöttünk és az a magasztos tény, hogy sem itt körünkben, sem az egész országban e tekintetben nézeteltérés nem létezik.

Fogjunk tehát munkához, melyre az Isten adja áldását, valamint koronás királyunkra is! (Éljen! Élénk éljenés.)

Ezután köszönetet mondott a korelnököknek szives működéséért.

Gróf Edelsheim-Gyulai Lipót jegyző fölolvassa báró Aehrenthal külügyminiszter levelét, melyben bejelenti, hogy a bizottságban gróf Esterházy Pál külügyi osztályfőnökkel helyettesíteti magát. A közös hadügyminiszter nevében Hoffmann Ottó altábornagy és Lukács Károly, a közös pénzügyminisztérium nevében pedig Szalay László közös pénzügyminiszteri osztályfőnök szolgál felvilágosítással. Felolvasta továbbá a miniszterelnök kértrendbeli átiratát, mely szerint a király ma

délután két óraker fogadja. Az esetleges sajtóügyi munkálatok elintézésére pedig Ábrányi Kornélt bizák meg.

Báró Burlán István közös pénzügyminiszter a közös pénzügyminisztérium nevében a következő előterjesztéseket nyújtja be: 1. osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1909. évi előirányzatát; 2. előterjesztést a hadügyminisztérium egyszeri rendkívüli szükséglete tárgyában az új tábori tüzérségi anyagnak 1909-re leendő folytatógos beszerzése iránt; 3. előterjesztést póthitelének a külügyminisztérium 1908. évi rendkívüli, a hadsereg vezetőségének rendes és rendkívüli szükségleteihez és az 1908. évi megszállási hitelhez, továbbá a haditengerészet 1908. évi rendes szükségleteihez leendő engedélyezése iránt; 4. előterjesztéseket a felhasználási és elszámolási határidő kiterjesztése tárgyában a hadsereg, valamint a haditengerészet rendkívüli szükségletében engedélyezett néhány hitelre nézve; 5. a közös kiadások és bevételek 1906. évi zárszámadását és 1907. évi kezelési kimutatását.

Egyszermind meglegyezte, hogy tájékozás végett Bosznia és Herzegovina 1907. évi költségvetését a hozzátartozó indokolással együtt, továbbá az 1906. évi zárszámadást és ezenkívül még a Bosznia és Herzegovina közigazgatásáról szóló 1908. évi 33—40 jelentést, valamint Bosznia és Herzegovina 1907. évi külkereskedelmi áruforgalmának főeredményeit kiosztotta a bizottság tagjai között.

Előzetes tárgyalás végett az albizottság elé utasították.

A bizottságok a következőképpen alakultak meg:

A külügyi bizottságba: elnök: Széll Kálmán, előadó: gróf Thorotzkay Miklós, tagok: Bakonyi Samu, Babics-Gyalszki Ljuba, gróf Batthyány Lajos, gróf Benyovszky Sándor, Bogdánovics Luczian, gróf Edelsheim-Gyulai Lipót, herceg Esterházy Miklós, Földes Béla, Holló Lajos, Hosszu Vazul, Issekutz Győző, Laszkary Gyula, gróf Mailáth József, Medákovics Bogdán, Nagy Ferencz, őgróf Pallavicini Ede, Rakovszky Béla, Sáhgy Gyula, gróf Semsey László, Szentiványi Árpád, Szemere Miklós, Szivák Imre, Tuskán Gergely, Zboray Miklós, gróf Zichy János.

A pénzügyi albizottságba: elnök: báró Harkányi Frigyes, előadó: báró Rudnyánszky József, tagok: báró Bohus Zsigmond, Buzáth Ferencz, Gál Sándor, Hellebronth Géza, báró Hornig Károly, Kornfeld Zsigmond, Melezer Vilmos, Molnár János, Nagy Emil, Ugron Gábor, Vinkovics Bózsó, gróf Wenckheim István.

A hadügyi albizottságba: elnök: Barabás Béla, előadó: Okolicsányi László, tagok: Bakonyi Samu, Bernáth Béla, Buzáth Ferencz, Chorin Ferencz, gróf Cziráky Antal, gróf Edelsheim-Gyulai Lipót, Eitner Zsigmond, Hoitsy Pál, Issekutz Győző, Kornfeld Zsigmond, Laszkary Gyula, Lovászy Márton, Mérey Lajos, Miklós Ödön, Rakovszky Béla, báró Rudnyánszky József, Sáhgy Gyula, gróf Semsey László, Szabó István, Széll Kálmán, Thaly László, Tomicsics György, Ugron Gábor, báró Vécsey Miklós, Zboray Miklós, gróf Zichy Miklós.

A tengerészeti albizottságba: elnök: gróf Batthyány Lajos, előadó: gróf Majláth Géza, tagok: Miklós Ödön, Nagy Emil, Okolicsányi László, Szabó István, Szász Zsombor, Thaly László, gróf Thorotzkay Miklós, Tomicsics György, gróf Zichy Ágost, gróf Zichy János.

A zárószámadási albizottságba: elnök: gróf Zichy János, előadó: Nagy Emil, tagok: Bakonyi Samu, Buzáth Ferencz, Mérey Lajos, Medákovics Bogdán, Melezer Vilmos, Miklós Ödön, Okolicsányi László, Szabó István, gróf Thorotzkay Miklós, Tomicsics György.

Az egyesült négyes albizottságba: Barabás Béla, előadó: Hoitsy Pál.

Az egyesített hetes albizottságba: elnök: Barabás Béla, előadó: Okolicsányi László, tagok: Hoitsy Pál, gróf Majláth Géza, Nagy Emil, báró Rudnyánszky József, gróf Thorotzkay Miklós.

Elnök felkéri az albizottságokat, hogy azonnal alakuljanak meg. Addig pedig az ülést felfüggeszti. Szünet után.

Az elnök az ülést ismét megnyitotta, gróf Semsey László jegyző bejelenti az albizottságok megalkulását.

Elnök a bizottság felhatalmazását kéri arra nézve, hogy a bizottságok jelentésének átvétele után az ülést egybehívassa.

A bizottság az engedélyt megadja.

Az ülés ezzel 11 óraker véget ért.

A delegátusok a királynál.

A király ma délben fogadta a budai királyi Várban az osztrák és magyar delegációk tagjait. Az eddigi szokáshoz híven Budapesten előbb az osztrák delegátusokat, utánuk pedig délutáni 2 óraker a magyar delegáció tagjait fogadta a király.

A fogadtatásra kitűzött órában az országos bizottság tagjai, élükön gr. Zichy Tivadar elnök

kel a királyi várpalota szertartási helyiségeinek fehér termében egybegyűltek, mire gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy a kihallgatási terembe vezette őket, ahol a trón előtt félkörben foglaltak állást. Ugyanott báró Aehrenthal, báró Schönaich tábornagy és báró Burián István közös miniszterek, továbbá dr. Wekerle Sándor miniszterelnök, valamint gróf Apponyi Sándor főkamarszter, herceg Esterházy Alajos, a magyar királyi testőrség kapitánya, gróf Paar Alajos, a cs. és kir. darabonttestőrség kapitánya, báró Fejérváry Géza, a m. kir. darabonttestőrség kapitánya és gróf Paar Ede lovasági tábornok, a király főhadsegéde már előbb megjelentek.

Ezután gróf Apponyi Sándor főkamarszter jelentést tett a királynak, aki erre a kihallgatási terembe lépővén, az emelvényen a trónszék előtt állapodott meg.

Az üdvözlés.

Gróf Zichy Tivadar, az országos bizottság elnöke, ő felségéhez a következő beszédet intézte:

Császári és királyi apostoli felség! Legkegyelmesebb urunk!

A közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság hódoló tisztelettel járul Felsőged magas színe elé, szíve mélyéből adva hálát az egek urának, hogy meghallgatta a tavalyi aggályteljes napokban a nemzet leghőbb imáját és megengedte, hogy ime, ismét magyar földön, ép egészségben és viruló, friss erőben üdvözölheti szeretett királyát.

Felsőged Bosznia és Herzegovinának alkotmányos autonómiát adandó, tekintettel azokra az ősi kötelekekre, amelyek dicső elődeit a magyar trónon ezekhez a tartományokhoz fűzték, legmagasabb elhatározásából kiterjesztette szuverén jogait és uralmát Boszniára és Herzegovinára.

Nem tartozik ugyan hatáskörünkbe e kérdés érdemével foglalkozni, de érezzük és tudjuk, hogy a közöslégi költségek megállapításánál mily felelősség hármlik bizottságunkra a forgó körülmények között.

Ennek következtében fokozott figyelemmel fogjuk tárgyalni a közös miniszterek előterjesztéseit, szem előtt tartva a helyzet komolyságát, a trón és a haza javát és biztonságát.

Reméljük és óhajtuk, hogy megállapodásaink háborítatlan összhangzásban leszenek a birodalmi tanácsból kiküldött bizottság határozataival és hogy párhuzamos munkálkodásunk semmiféle félreértés és nézetkülönbség által se lesz megzavarva.

Felsőged áldásteljes uralkodásának két nemes czéla volt mindig: a kül- és belbélke fentartása és népei boldogítása. Adja a Mindenható, hogy felsőged ezen atyai gondoskodását még az évek hosszú során át folytathassa és hogy még soká, igen soká láthassuk fenségedet e fényes trónon, mely iránt egész odaadással ragaszkodik mindig hű magyar nemzete. Az Isten áldja és tartsa szeretett koronás királyunkat! (Éljenés.)

Erre ő felsége a következőképpen válaszolt:

A király beszéle.

Személyemhez való hű ragaszkodásuk biztosítása, melyet az imént kifejezésre juttattak, élénk meglepedéssel és meleg köszönettel tölt el.

A delegációk összejövele ezuttal egybeesik egy, monarchiam jelenlegi birtokállományának biztosítását jelentő eseményvel, amennyiben a kötelek, mely Boszniát és Herzegovinát harmincz év óta azzal egybekapcsolja, feloldhatatlanná vált.

Kormányomnak szakadatlan és eredményes igyekezete ezen országokban oly örvedes kulturális haladásra vezetett, hogy immár a lakosság az országos ügyek intézésénél való közreműködésébe haszonnal vonható be és a szükségleteinek megfelelő alkotmányos intézmények létesítése megkezdhető. Ez azonban csak az esetben lehetséges, ha a tényleges helyzetnek megfelelőleg a két ország részére világos és félremagyarázhatatlan jogállapot alkottatik. A jelen körülmények közt csak ily módon biztosítható ott az állandóság, amely európai érdekeknek van elismerve.

Csapataimnak a novibazári szandzsákból való visszahívása egyben megdönthetetlen bizonyított arra, hogy politikánk nem törekszik a jelenlegi birtokállományon túlmenő területi szerzeményekre. Remélhető, hogy ezen, Törökország javára történt lemondás Konstanti-

nápolyban barátságos méltánylásra fog találni és jövő viszonyainknak hasznára fog válni.

A további fejleményeket a török birodalomban azon mélyreható átalakulás után, mely ott végbement, az ezen állam konszolidációjára és erősödésére, valamint az utóbbi években a zavargások alatt szenvedett területek állandó paczifikálására irányuló legjobb kívánatainkkal kísérik.

A hatalmak mindannyian békés szándékkal eltelve, azon nehézségeket, amelyekből az általános európai helyzet még nem mentes, kölcsönös egyetértésben enyhíteni és megszüntetni igyekeznek.

Hála a Németországgal és Olaszországgal való szövetségünknek és a többi hatalmakhoz való barátságos viszonyunknak, Ausztria-Magyarország kiválóan képes a béke fenntartásában közreműködni.

Ezen feladatot, amely a monarchia helyzetének Európában, valamint tradícióinak megfelelő, csak az esetben tudja a monarchia hatályosan teljesíteni, ha hatalmas és ha készenlétben áll.

Bizva abban, hogy Önök kormányom kívánalmait, különösen ami hadierőnek szárazon és vizen való fejlesztését illeti, ebben a szellemben fogják átvizsgálni és magukat hazafias belátás és áldozatkészség által vezéreltetni, szívöböl üdvözlöm Önöket.

A király azután fogadta az országos bizottság egyes tagjainak dr. Wekerle Sándor miniszterelnök által történt bemutatását, majd gróf Zichy Tivadar elnököt és Barabás Béla alelnököt megszólítással tiltotta ki. Gróf Zichy Tivadartól azt kérdezte a király:

— Exczellenziád, nemde, másodszor elnöke a delegációnak?

— Igen, felség! — válaszolt gróf Zichy Tivadar.

A király folytatta:

— Érdekes dolgokról fognak most dönteni. Remélem, hogy simán mennek a dolgok és gyorsan végeznek.

Barabástól azt kérdezte a király, hogy hányadszor elnököl a delegációban.

A király ezután visszavonult a termeibe.

A külügyi vita kezdete.

A magyar delegáció külügyi albizottsága hétfőn délután öt órakor ülést tart, amelyen megkezdődik a vita báró Aehrenthal közös külügyminiszter expozéja felett.

Az osztrák delegáció.

Az alakuló ülés.

Az osztrák delegáció ma délelőtt kilenc órakor alakuló ülésre gyűlt össze, amelyre a delegáció tagjai rendkívül nagy számban jelentek meg. Résztvettek továbbá az ülésben az összes közös miniszterek és szakreferensek.

Az ülést báró Aehrenthal külügyminiszter néhány bevezető szóval megnyitotta, mire felkérte báró Schlegel delegátust a tanácskozás ideiglenes vezetésére.

Báró Schlegel elfoglalta az elnöki székét és felszólította a jegyzőket, hogy foglalják el a helyeiket. Ennek megtörténte után az ideiglenes elnök mindegyik elrendelte az elnökválasztást.

A delegáció nagy többséggel lovag Madeyst kinevezte elnöknek, ki átvette az elnöki székét.

Madeyst megnyitó beszédében mindenekelőtt köszönetet mondott a delegációnak azért a nagy megtiszteltetésért, melytől őt elnöké váló megválasztása által érte. Kijelentette, hogy pártatlanul fogja tisztét betölteni és reméli, hogy ezzel meg fogja nyerni a delegáció teljes bizalmát. Számít az összes delegátusok barátságos támogatására. A tanácskozások alapjául a legutolsó delegációs ülészekben előterjesztett javaslatok fognak szolgálni. Nagy megelégedéssel konstata, hogy a delegáció legutolsó ülészaka óta nevezetes változás ment végbe a megszállott tartományokat illetőleg, amennyiben Boszniát és Herzegovinát bekebelezték a monarchiába. Reméli, hogy ez a változás Boszniának csak javára lesz. Beszéde nem volna teljes, ha a császári felség személyéről is meg nem emlékeznék. Felhívja a delegációt, hogy mondjon háromszoros „Hoch”-ot a császárra.

A delegátusok erre a felhívásra háromszor éltették a császárt, mire megválasztották az alelnököket és a jegyzőket.

Végül bejelentette az elnök, hogy a költségvetési albizottság délután három órakor ülést tart, mely ülésben báró Aehrenthal külügyminiszter elő fogja terjeszteni a külügyi expozét.

Ezután kiosztották a delegáció tagjai között az ugynevezett zöld füzeteket, melyek a költségvetésre vonatkozó előterjesztéseket és azoknak a mellékleteit foglalják magukban, egy külön vörös füzetben pedig a hágai békekonferenciáról szóló jelentést osztották ki.

Tisztelgés a királynál.

A magyar delegáció fogadása előtt az osztrák delegáció tagjait már egy órakor fogadta a király. Ez alkalommal Madeyst elnök a következő beszédet mondta:

— Felséged magasztos hívásának engedve, öszeültem a birodalmi tanács delegációja, hogy alkotmányos feladatát teljesítse. A hazafias elégtétel érzésével üdvözlöm Felségednek azt az elhatározását, hogy legmagasabb szuverenitásának jogait Boszniára és Herzegovinára kiterjeszti. Az eddigi kötelek tartós megszilárdítása annak a záloga, hogy az a 30 évi kulturumunka, melyet Ausztria-Magyarország e területen nagy áldozatok árán végeztet, szilárd talajra jut, a tartományok fejlődését biztosítja, s ezzel hozzájárul a monarchia erősítéséhez. Felséged kormány a delegációk elé javaslatokat terjesztett, amelyeket hazafias buzgósággal gondosan meg fogunk vizsgálni. Ezúttal is törekedni fogunk azokat a nagy követeléseket, melyeket a monarchia hatalmi állása követel, a nép terheseivel összeegyeztetni. Különös figyelmet fogunk fordítani ezúttal is hadseregünk további fejlesztésére, s a hadsereghez tartozók anyagi helyzetének javítására. Mielőtt azonban munkánkhoz hozzáfutánk, legalázatosabb hódolatunkat fejezzük ki Felségednek e ritka jubileum évében; dicső uralkodásának ezt az évét a birodalom minden zugában örömmel ünneplik az összes nemzetek, melyek Felséged szelid jogára alatt érzik, hogy békéjük biztosítva van, s a népnek minden rétege hálával emlékezik meg ama számos és nagy jótéteményekről, melyeket Felséged bölcsességének, igazságosságának és nagylelkűségének köszönhet. Ily érzelmektől eltelve adunk kifejezést legbensőbb hálánknak, változatlan hűségünknek, teljes odaadásunknak és gyermeki szeretetünknek Felséged iránt. Legbensőbb szeretett uralkodónkat Isten óvja, Isten áldja, Isten tartsa!

A zajos Hoch-kiáltásokkal fogadott beszéd után a király német nyelven ugyanazt a beszédet olvasta föl, melyet a magyar delegációban is fölolvast.

A külügyi albizottság ülése.

A külügyi és a megszállott tartományok költségvetésére kiküldött albizottság ma délután félöt órakor ülést tartott, amelyen gróf Dziedusicki elnököt. Báró Aehrenthal külügyminiszter, báró Beck és báró Burián és Schönaich megjelentek az ülésen. Jelen volt azonkívül gróf Montecuccoli tengernagy is.

Az elnöki megnyitó után báró Aehrenthal közös külügyminiszter a következő beszédet mondotta:

Aehrenthal expozéja.

A törökországi helyzet.

Amióta utoljára volt alkalmam a tisztelt országos bizottság előtt a külügyi helyzet képét ecsetelni, azóta legközelebbi szomszédságunkban egy oly esemény ment végbe, mely a mi külügyi viszonyaink legfontosabb terére, a keleti politikára nézve, mélyreható jelentőséggel bír. Az 1908. évi júliusi forradalom Törökország történelmében fordulópontot képez és ennek ugy a velünk, mint a többi hatalmakkal való viszonyát nagy mértékben befolyásolja. Ez a viszony az utóbbi években a koszovói, szalonikii és monasztiri vilájetek paczifikációjára irányuló reformáció jellegét viselte magán. Az Ausztria-Magyarország és az orosz birodalom részéről ez irányban 1903-ban történt kezdeményezés a kormányzat javítását tüzte ki magának célul az oszmán birodalom azon tartományában, amelyekben a legválságosabb állapotok uralkodtak. Meg akarta tartani ezeket a szultán uralmának és idővel talán arra is rá került volna a sor, hogy a macedóniai reformok körül szerzett tapasztalatok a birodalom egyéb részeiben is felhasználtsanak. Ma már idejét multa annak fejtegetése, hogy ez akciónak volt-e eredménye, vagy sem. Felesleges volna az is, ha most felsorolnók azokat az akadályokat, amelyek a legutóbbi hónapok alatt a reformáció útja elé gördültek. A Törökországban kitört mozgalom, mely az alkotmány helyreállításával érte el tetőpontját, egyelőre a hatalmak törökországi reformterveinek is véget vetett.

A reformok elhalasztása.

Általánosan ismeretes, hogy Anglia és Oroszország, mely államok éppen a török alkotmány kiáltásának percében léptek elő új reformtervekkel, a megváltozott tényállásra való tekintettel csakhamar kinyilatkoztatták, hogy ezeket a terveket visszavonják. Nagybritánia kormánya körjegyzékben tudatta, hogy javaslatától eláll és Oroszország is azt indítványozta a többi hatalmaknak, hogy az új reformtervek egyelőre elhalasztassanak. Részünkről értesítettük a kabineteket, hogy teljesen méltányoljuk azon indokokat, amelyek az angol és az orosz kormányt ezen elhatározásukra indították és egyszersmind megragadtuk az alkalmat arra, hogy rögtön a legnagyobb határozottsággal képviseljük a többi kabineteknél a be nem avatkozás álláspontját, mire nézve náluk teljes helyesléssel találkozunk. Ennélfogva csakhamar az összes hatalmaknak tökéletes megegyezését konstatálhattuk két irányban: először, hogy egyelőre minden további reformjavaslatot félre kell tennünk és másodsor, hogy a törökországi dolgok jövődjéi fejleményeivel szemben a jóakaró várakozás álláspontjára kell helyezkednünk. A reformok tekintetében, mondhatni, szünet állott be; figyelemmel kísérjük, hogy az alkotmány életbe lépése egyáltalában miképpen fog beválni és milyen befolyást fog gyakorolni a három vilájet különleges viszonyaira. Addig is, tekintettel a viszonyokra, megfelelően tartottuk, reformtisztizteinket felhatalmazni arra, hogy újabb parancs vételéig szabadságra menjenek; erről Törökországot annak hangsúlyozása mellett értesítettük, hogy ezen intézkedés elrendelésénél kiárólag azon érzelmeket követtük, a melyek általában arra indítottak, hogy az új viszonyok iránt rokonszenvvel viseltessünk. Az átalakulási mozgalom eddigi lefolyása bízalomra jogosít. Az új politikai időszak vezető elemei elismerésreméltó mérsékletet és józanságot tanúsítanak.

Egyetértés a nagyhatalmak között.

Mint már előbb konstatáltam, a hatalmak között az oszmán birodalomban véghezment eseményekkel szemben követendő magatartásra nézve teljes összhang uralkodik. Egyetértünk nemcsak szövetségseinkkel a Német birodalommal és Olaszországgal, hanem a többi hatalmakkal is, első sorban pedig Oroszországgal, amely államnak, mint szomszédos hatalomnak, a törökországi eseményekre szintén különös figyelmet kell fordítania és amely állammal mi a balkánügyekben követendő eljárásra nézve 1897 óta állandóan szoros érintkezésben voltunk és vagyunk még ma is. Az az izgatottság, melyet az orosz közvéleményben a boszniai vasuti hálózatnak a török vasutakkal való összeköttetése érdekében Konstantinápolyban tett lépésünk kellett, elmult. Erre nézve ott az a téves hit volt elterjedve — és e hiedelmet élesztették azok, akiknek Ausztria-Magyarországnak Oroszországgal való egyetértése szálla volt a szemükben, — hogy mi a Balkán-félsziget keleti felében forgalompolitikai és általános gazdasági monopóliumot akarunk elérni és hogy e tekintetben a szultán kormányától biztosítékokat kívánunk. Ez pedig eszünk ágában sem volt soha. A valóságban mi vagyunk legközelebbi szomszédjai ezen gazdaságilag új és virágzó fejlődésnek indult országoknak és ha érdekelt körünk feladatuk magaslatán álnak, a minket ott megillető helyet amugy is el fogjuk érni.

A szandzsák vasut.

A szandzsák vasutat illetőleg a nyomjelzési munkálatok időközben nagyjából befejeztettek és már csak azok fellévisztelése szükséges ahhoz, hogy e vállalatot pénzügyileg is előkészítsük. Elvárjuk, hogy a vasuti csatlakozás kérdésében a konstantinápolyi új uralom is előékenységet fog velünk szemben tanúsítani. Dalmáciai vasuti hálózatunk déli végpontjától a montenegrói tengerpart mentén Törökország felé építendő csatlakozó vonal tekintetében biztos reményünk van arra, hogy a montenegrói kormánnyal oly barátságos megállapodásra fogunk jutni, amely mindkét rész szükségleteinek meg fog felelni.

Bosznia annektálása.

A berlini szerződés a monarchiának Törökországgal szemben két külön érdekét — jobban mondva külön helyzetet — ítél meg, t. i. a Boszniának és Herzegovinának határidő nélküli igazgatására vonatkozó megbízást és azt a jogot, hogy a novibazári szandzsákban helyőrségeket tarthasson és bizonyos közigazgatási jogokat gyakorolhasson, végül pedig, hogy ott katonai és kereskedelmi utakat tarthasson fenn.

Harmincz évi szakadatlan munkássággal kormányzatunk a két tartomány megszállásával járó feladatoknak megfelelt. Ebben a békére nézve anynyira veszedelmes viharfészekben három évtizedet át fentartotta a nyugalmat és a rendet, jelentékenyen emelte a népesség műveltségi és gazdasági színvonalát és modernül gondolkodó nemzedéket nevelt. Itt az ideje, hogy kormányzati tevékenységünk ered-

ményeiből a következtetést levonva, a lakosságot a kormányzatban résztvenni engedjük és a két tartomány részére a szükségleteiknek megfelelő alkotmányos intézmények megadásához lássunk.

Ezek az alkotmányos intézmények Bosznia és Herzegovina részére egy tartománygyűlést állapítanak meg, melynek illetékességi köre főleg abból állana, hogy a tartományok költségvetését megállapítsa és annak igazgatását ellenőrizze.

A két tartomány közjogi viszonya tekintetében a felekben uralkodó zavar azonban, mely kívülről nyer táplálékot, igen agyalyosnak tüntette fel azt, hogy egy ilyen újítást léptessünk életbe, mielőtt a megszállott terület feletti teljes szuverenitásra nézve nincs minden kétely eloszlatva. Ennek fogva elhatároztuk, hogy Konstantinápolyban kiadatkozottatjuk, miszerint az 1879. évi egyezménynek előfeltételei nem állanak már fenn minden részükben és hogy mi indítatva érezzük magunkat, azt felmondani. Ismeretes, hogy ez egyezménynek főleg az volt a célja, hogy a berlini szerződésnek a novibazári szandzsákban részünkre megadott jogokra vonatkozó 25. cikkke végrehajtását Törökországgal egyetértésben szabályozza. Azonkívül az akkori megállapodásokba egyes oly ügyek is belevonattak, amelyeknek szabályozása a boszniai és hercegovinai igazgatásnak Ausztria-Magyarországra való átszállása folytán szükségessé vált. Ebben a felmondásban kifejeztünk annak, hogy tekintettel a törökországi új állapotokra az a szándékunk, hogy a szandzsákban tartandó helyőrségre vonatkozó és egyéb jogainkról lemondunk, minthogy abban a meggyőződésben vagyunk, hogy a megújított oszmán birodalom a szandzsák nyugalmát és rendjét most már önéreieiből is képes lesz biztosítani.

Midőn azonban a politikai alakulások változása lehetővé tette nekünk, hogy a szandzsákra vonatkozó messzemenő jogainkról lemondjunk, a Boszniában elkerülhetetlenné vált alkotmányos intézmények életbeléptetése azon kényszerhelyzetbe hozott, hogy Bosznia és Herzegovina hozzátartozandóságának végleges tisztába hozásához kell látnunk és hogy a szandzsákban a berlini szerződés 25. cikkéből folyó jogainkról való végleges lemondást a két tartomány alakszerű annexiójával kiegyenlitsük.

Midőn ekképpen az utóbbi hónapok eseményei által előidézett kategorikus imperativusnak engedünk, éppenséggel sem hagyjuk el a berlini szerződés alapját. Az utóbbi harmincz évben ezen szerződés határozmányait úgy kifejeztünk, mint hallgatagon ismételt és messzemenő mértékben megváltoztatták. Lényeges csakis az a cél, amely a 35. cikk alapját képezte. Boszniát és Herzegovinát egy erős hatalomra kellett bízni, hogy az a Kelet békéjére veszélyessé vált anarchiának ott véget vessen. Szóval, az volt a cél, hogy tartós állapotok létesíthessenek, még pedig egy oly hatalom segítségével, mely elég erős arra, hogy minden ellenszégülést csirájában elfojtsion. Ezek voltak azon indokok, amelyek az angol államférfiakat, Beaconsfieldet és Salisbury-t vezérelték akkor, midőn Berlinben az Ausztria-Magyarország részére adandó megbízásra vonatkozó indítványt megtették. Ezen megbízás az osztrák-magyar igazgatási jognak sem közvetve, sem közvetlenül hátrídőt nem szabott, aminőhogy logikusan nem is szabhatott, mivel a megbízás éppen tartós állapotot akart létesíteni. A megszállás csak eszköz volt; a főnyomaték a megszálló hatalom által való igazgatásra volt helyezve.

Kétségek nélkül böcs mérséklet rejlett abban, hogy ennek a berlini szerződés által létesített állapotnak természetes kialakításához csak most fogunk hozzá, harmincz évvel annak megkötése után és csak kényesítő körülmények nyomása következtében.

Most azonban már valóságos elkerülhetlenné vált a dolgok tisztába hozatala, hogy a tényleges kulturális és gazdasági munkát a lakosság közreműködésével gyümölcsözően folytathassuk. Báró Burián miniszterem a tisztelt országos bizottságoknak felvilágosításokat fog adni affélől, hogy milyen kedvező hangulat uralkodik a lakosságban az ilyen közreműködés iránt és hogy mennyi okunk van arra, hogy az általános helyzettel a két tartományban meg legyünk elégedve.

Azonban nagy szükség volt már arra is, hogy Törökországgal való viszonyunkba világosságot hozzunk be egy a megszállott tartományokat, mint a szandzsákot illetőleg. Clara pacta boni amici!

A szandzsák kiürítése.

A közös helyőrségek a szandzsákban megfelelő feladatuknak és mi 30 éven át segítettük Törökországot abban, hogy azokon a részeken területi integritását fenntartsa. De mivel, mint mondtam, most már meg vagyunk arról győződve, hogy Törökország erre egyedül is képes, önkéntelenül felmerült az a kérdés, hogy mi egyéb céljuk lehetne a Lim mellett helyőrségeknek? Legfeljebb az, hogy folytonosan új tápot adjanak az égei tengerig való előnyomulásunkról szóló legendának.

De ha most az osztrák-magyar csapatok a szandzsákot végleg otthagyják, ez olyan tény, mely

kellő világításba helyezi azt is, hogy mily kevésbé önzők a mi keleti politikánk céljai; a Balkán államok pedig újólag drasztikus példából láthatják, hogy az osztrák-magyar monarchia azon kívül, amit birtokol, semmi területszerzésre nem törekszik.

Csapatainknak a szandzsákban való visszavonása kívánatos módon tisztázza Ausztria-Magyarországnak a többi hatalmakhoz való viszonyát is. A monarchiára ruházott speciális küldetés, hogy olyan vidékeken álljon őrt, ahol nemzeti és vallási ellentétek a légkört viharterhessé teszik, nem volt sem könnyű, sem kellemes. Mindazonáltal megelégtünk neki, mert azt a legmesszebbmenő kimérettel fogtuk fel és hajtottuk végre; a monarchiára hárult különösen helyzet azonban irántunk mégis sok irigységet és bizalmatlanságot keltett; ezeknek pedig a jövőre nem akarjuk kitenni magunkat. A két tartománynak Törökországhoz való tisztázatlan közjogi viszonyát és a szandzsákban nekünk jutott szerepet 30 éven át keleti politikánk békői gyanánt hurcoltuk magunkkal; most, azok eltávolítása után, az oszmán birodalommal szemben a többi hatalmakkal egy vonalba akarunk beilleszkedni és velük együtt, jóakarólag és barátságosan megfigyelve Törökország fejlődését, résztvevő örömmel kísérni az új uralom fokozatos erősödését.

A béke mellett.

Egy szóval, keleti politikánkban ezentúl az európai álláspontra fogunk helyezkedni és arra törekedni, hogy a hatalmak közötti egyetértés fenntartásához minden erőnkönköl hozzájáruljunk. Ha azonban ez várakozásunk ellenére nem lenne tartósan elérhető, akkor most már megvan a lehetőség arra, hogy — ha rákényszerítettünk — a mi külön osztrák-magyar álláspontunkra visszavonulhassunk.

Biztosan reméljük, hogy ezen elatározásainkat Törökországban az általunk szándékolt értelemben, t. i. úgy fogják felfogni, hogy minden surlódásra vezethető okot kellő időben el akarunk hártani és hogy ennek folytán a kabinetek azokat a kényesítő körülményeket, amelyek eljárásunkat megszüntették, épp oly kevésbé fogják félreismerni, mint azt a böcs mérsékletet, mely legkegyelmesebb urunkat vezérelte akkor, amidőn derék csapatait azon vidékről visszarendelte, ahol kétségtelen jog alapján oly fontos és sikeres szerepet játszottak a Kelet nyugalmának fenntartása érdekében. Monarchiánkról el van ismerve, hogy már évek óta egyik főszlopa az európai békepolitikának; ennek fogva joggal elvárhatjuk, hogy mostani kezdeményezése nem fog félremagyarázással találkozni. Az annexióval és a szandzsák felhagyásával főleg két közelfekvő célt akarunk elérni: érdekeink megvédését és azon veszély elhárítását, hogy a török ügyekbe belevonattván, a barátságos jóakarát és a szigorú benemavatkozás politikájának útjáról letereltesünk.

Viszonyunk a hatalmakhoz.

Megelégedettséggel konstátálhatom, hogy az összes nagyhatalmakhoz való viszonyaink a legjobbak. Szövetséges társainkhoz, a Németbirodalomhoz és Olaszországhoz erősen ragaszkodva, szakadatlanul közreműködünk abban, hogy a béke és az egyensúly fenntartassanak, melyekre Európának oly nagy szüksége van.

Ami különösen Olaszországgal való viszonyunkat illeti, erre nézve olasz kollégám részéről lojálisan támogatva, sikerrel folytatom arra irányuló fáradozásaimat, hogy az örvedetes módon folyton melegebbé váló viszony bensőséget ápoljam. Az idén is alkalmam lévén Tittoni külügyminiszter ural barátságos eszmecserét folytatni, megállapíthattuk, hogy elégtétellel nézhetünk vissza a már elért eredményre és hogy ebből buzdítást meríthetünk arra, hogy a bizalomteljes együttműködés módszeréhez továbbra is ragaszkodjunk. Már is meglepő egyetértésünk Olaszországgal a Balkánt illetőleg hasonlóan alakult, mint az Oroszországgal való egyetértés, ugy, hogy joggal beszélhetünk a három hatalom megegyező felfogásáról az ottani helyzet tekintetében.

Együttal a többi hatalmakkal is barátságos viszonyt tartunk fenn. Már hangsúlyoztam, hogy Oroszországgal folytatjuk a több év óta szerencsésen inaugurált politikát, mely szerint a közeli Kelet kérdéseiben egybehangzó eljárást követünk. Különösen abban is egyetértünk Oroszországgal, hogy az európai összhang fenntartása és megerősítése élénk érdekeinkben áll.

Angliával és Franciaországgal is a legbarátságosabb viszonyban vagyunk és őszintén törekedünk arra, hogy e két hatalommal lehetőleg egyetértőleg járjunk el.

A marokkói ügynek kezelése a kabinetek békés érzelmeinek próbaköve gyanánt tekinthető; a hatalmak valószínűleg már a legközelebb tökéletes megegyezésre fognak jutni az új szultán elismerésére nézve és a kormányváltással összekötött kérdések rendezése utján meg fogják teremteni az alapot arra, hogy a marokkói viszonyok állandósítsanak. Itt is fő feladatunknak tartjuk azt, hogy esetleg még felmerülhető nézeteltéréseket, amelyek azonban ép-

penséggel sem lehetnek lényegesek, kiegyenlítő, az algezirászi egyezményt aláírt hatalmak összhangját fentartsuk.

Bulgária függetlensége.

Bulgáriának néhány nap előtt megtörtént függetlenségi nyilatkozata köztudomás szerint közvetlenül egy Konstantinápolyban közbejött, sokat megbeszélte diplomáciai eset által lett előidézve. Nem mondhatunk egyebet, minthogy ez a változtatás megfelel annak a tényleges állásnak, amelyet Bulgária az összes nagyhatalmak jóakarától támogatva, régóta biztosítani tudott magának.

A monarchia Bulgáriának eme előretörő fejlődését mindig rokonszenves érdekléssel kísérte és számos jelét adta vele szemben való jóakarátának.

Máris érintkezésbe léptem néhány kabinettel az új állapot elismerése és a Bulgária, valamint Törökország közötti normális és barátságos viszonyok helyreállítása végett, ami a Balkánban való béke fenntartása érdekében, amit mindig szem előtt tartok, sürgősen kívánatosnak mutatkozik.

Az előadó beszéde.

Bacquehem előadó azzal a megjegyzéssel vezet be a tanácskozást, hogy világtörténelmi esemény hatása alatt kezdődnek a bizottság tanácskozásai. E világtörténelmi események — ugymond — kommentálva vannak a külügyminiszter expozéjában. A monarchia a berlini szerződés által rábizott mandátumnak hűen megfelelt és azt hűségesen használta. A gené helyre van állítva a tartományokban és a monarchia nagy kulturális munkát végzett. Harmincz évi előkészület után várakozott az az idő, hogy a népet a közgazgatás munkájába bevonják. A közigazgatás azonban amaz el nem utasítható kérdés előtt állt, hogy, alkotmányosságot kell-e adni Bosznia és Herzegovina népeinek, miután az alkotmányosság érája Törökországban megkezdődött. A tartományok lakossága kifejezte azt, hogy alkotmányosságot kíván. Senki sem vonja kétségbe azt az állítást, hogy ennek az előfeltételei a két ország hovatartozásának szabályozásában van. Ez volt a legfontosabb oka annak, hogy a népiogi homályt e két tartomány körül eloszlassák.

További fejtegetéseiben bizonyítja az előadó, hogy a bevezetett faktumnak az lesz a hatása, hogy a nagyszerb üzemek elvesztik talajukat. A nagyszerb agitátorok a szultán formális szuverenitását használják fel arra, hogy az okkupáció állandóságáról kételyeket támasszanak. Ezt bizonyítják a legutóbbi szerbiai események is. A mandátum, melyet a monarchia kapott, nem volt időhöz kötve. A hatalmak, melyek a mandátumot adták, tudták, hogy a mandátumhoz van kötve a tartományok népeinek sorsa. Stabilitást kívántak akkor a hatalmak; az események tehát a viszonyokból eredtek. Megelégedést kelthet a miniszternek az a kijelentése, hogy a szignatárius hatalmak méltányolják a monarchia indokait. Kimélte a monarchia Törökország érzékenységét. A Lim folyó vidékéről visszavonta a monarchia a csapatait. Ez értékes bizonyítéka annak, mily bizalma van Törökországhoz a monarchiának és demencia a felfogást, hogy területnagybodásra törekszik.

Dr. Kramarz azt indítványozza, hogy a ma esti vitát szakítsák félbe és hogy azt holnap folytassák. Az indítványt elfogadták.

A következő ülés holnap délelőtt tíz órakor lesz.

A szociálalista delegátusok.

Az osztrák delegáció szociáldemokrata tagjai tegnap este előértekezletet tartottak, amelyen mindenekelőtt megalakították klubjukat és elnökké Nemece képviselőt választották meg. Ezután az egyes bizottságokba való jelölést ejtették meg; a külügyi albizottságba Pittoni képviselőt, a hadügyi albizottságba Schummeier képviselőt és a pénzügyi albizottságba Nemece és Seliger képviselőket jelölték. A plénumba szónokokul a következőket jelölték ki: Schummeier a hadügyi kérdésekben, Nemece Boszniára nézve, Pittoni és Seligert a külügyi kérdésekre. Az értekezleten behatóan megvitatták a szociáldemokrata klub állásfoglalását Bosznia és Herzegovina annexiója, valamint általában a balkán politika kérdésében.

Budapest, október 8.

Wekerle és Körnfeld tanácskozása. Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök ma délelőtt Körnfeld Zsigmond főrendiházi taggal, a Magyar Államias Hitelbank elnökével hosszasan értekezett.

A zágrábi diákok. Zágrábból jelentik, hogy az egyetemi hallgatók gyűlést tartottak, amelyen megvitatták, hogy az új tanév folyamán milyen állást foglaljanak el az egyetemmel szemben. Szónokuk kifejtette, hogy a horvát diákok kivándorlása óta a politikai helyzet alaposan megváltozott. Amikor a horvát egyetemi hallgatók a múlt félévben a külföldi egyetemekre mentek, báró Rauch bár helyzete még ingadozó volt, ma azonban úgy látszik, hogy a

bán kormánya teljesen megszilárdult. Ezek a körülmények azt parancsolják, hogy az ifjúság külön harczát szüntesse meg és illeszkedjen a nemzeti ellenállás keretébe. Ennélfogva ezennel Zágrábban fognak maradni, hogy a nemzeti ellenállást minden oldalon támogathassák. A horvát diákok ezenkívül elhatározták, hogy az egyetem falain belül nem fognak tüntetni, nehogy bezárják. Sufleit, az újonnan kinevezett törénylem-tanárt bojkottálni fogják. Ezzel csak az utcán fognak tüntetni és az akciót a vidékre is kiterjesztik, hogy a nép hangulatát a választásokra előkészítsék.

Jelentés a hágai konferenciáról. A külügyminiszter most osztotta ki a delegáció tagjai közt a második hágai békekonferenciáról szóló jelentést, amelyik a határozmányokon kívül Uruszov herceg bécsi orosz nagykövete, valamint Swer biew nagykövetségi titkárnak báró Aehrenthalhoz a konferencia ügyében írott levelét is tartalmazza. A jelentés bevezetése a következő:

„Az első hágai békekonferencia azon óhajással ért véget, hogy kívánatos volna, ha ama kérdések, amelyek megoldása a konferencián nem sikerült, valamint ama tárgyak, melyekre nézve időközben további egyezmények vagy pótindítványok szükségére merülne fel, egy jövőd konferencián tételenek megvitatás tárgyává. Az amerikai Egyesült Államok elnöke indítatva érezte magát a konferencián kifejezésre jutott ezen óhajás felkarolására s azért már 1904-ben indítványozta az egyes kormányoknál egy újabb békekonferencia megtartását. Az orosz-japán háború kitörése azonban megakadályozta ezen eszme rögtöni megvalósítását. De azért Roosevelt ur kezdeményezése annyiban sikerrel járt, hogy az orosz kormány, mely az első hágai konferenciát is összehívta volt, ismét átvette a vezetést és az 1906. év április havában (lásd az első mellékletet), a határozmányok külföldi képviselői útján már június hóra új konferenciára hívta meg. Ezen határidő azonban az amerikai köztársaságokhoz intézett meghívók miatt rövidnek bizonyult. Erre a második konferencia az 1906. évben Rio de Janeiroban megtartott harmadik panamerikai kongresszus folytán az 1907. évre halasztott el. A németalföldi királyi kormány hivatalos meghívására a második hágai konferencia mult évi június hó 15-én ült össze a hágai lovagteremben. Ezután következnek az orosz javaslat felsorolása és a határozmányok, amelyek közül a legfontosabbak a következők: egyezmény a nemzetközi konfliktusok békés elintézésére, zsákmánybíróságra, a genfi konvenczióknak a tengeri háborúra vonatkozó kiterjesztésére, a helységeknek a tengerről való bombázására, a tengeri aknákra, a semleges országoknak jogaira és a szárazföldi háború szokásaira vonatkozólag.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Pestvármegye közigazgatási bizottsága. Pest vármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tíz órakor tartotta meg rendes havi ülését. Gulner Gyula főispán elnöklésével. A bizottsági ülésen jelen voltak: Fazekas Ágoston alispán, Agoraszti Tivadar főjegyző, Petri Mór kir. tanácsos, tanfelügyelő, Cottely Ernő pénzügyigazgató, Lángos Kálmán árvászeki elnök, Székely György tiszti főjegyző, Holló Lajos, Szemere Huba orsz. képviselő, Ileszi Kovács Gáspár közigazgatási előadó, Gál Endre kir. ügyész stb.

Gulner Gyula főispán elnöki megnyitóját követően Cottely Ernő pénzügyigazgató jelentette, hogy a mult hónapban egyenes adó felében bejött 744,192 korona 15 fillér; a mult év ugyanezen hónapjában pedig 1,085,445 korona 17 fillér. Ez év január elseje óta bejött 6,424,929 korona 96 fillér; a mult év ugyanezen időszakában 7,289,602 korona 10 fillér. Ezután dr. Petri Mór kir. tanácsos, tanfelügyelő számolt be szakjelentésével tankerülete szeptember havi népoktatási viszonyairól. Jelentette, hogy a Magyar Földhitelintézet 400, illetőleg 200 koronás jutalmát és elismerő oklevélét Kecskeméti László adonyi községi kertésznek és Mihalik László illóiróm. kat. felekezeti iskolai tanítónak ünnepélyesen átadta. További jelentésében az államsegélyekről és a szeptember havi személyi változásokról számolt be. Havi jelentésének egyik fontos alkotó részét teszi az országos siletetnéma intézetek felkarolása. Grézló János kecskeméti tanfelügyelő jóváhagyás céljából bemutatta a pótlólag felvett javadalmi jegyzőkönyveket. Javasolja, hogy 14 felekezeti iskola tanítói fizetésének kiegészítésére tegyen a bizottság pártoló felterjesztést. Végül bejelentette, hogy a kerekgyházi róm. kat. iskola fejlesztését, a váci püspök kiküldöttje személyes közbenjárása folytán, az iskolaszék elhatározta. A többi jelentés kizárólag statisztikai adatokra szorított. Az ülés végén a felebeszéseket intézték.

A közös költségvetés.

Budapest, október 8.

A közös miniszterek ma terjesztették a delegációk elé az 1909. évi közös költségvetést. A tiszta szükséglet főösszege 406,840,098 korona, a határvám-jövedék 151,338,529 korona bevételének levonása után a kvóta arányában fedezendő 255,501,569 korona, amiből Magyarországra 93,002,571 korona esik. Ezenkívül rendkívüli szükséglet megszavazását kéri a hadügyminiszter az új tábori tüzérségre, a megszállási hitelre és póthiteleket az 1908. évre. A külügyminisztérium tiszta szükséglettöbblete 400,000 koronára, a hadseregé 13 millióra, a haditengerészeté 6 és fél millióra rug, úgy, hogy körülbelül 20 millió korona az az összeg, amellyel az 1909-ik évi közös költségvetés terhesebb a jelen évinél. A költségvetés főként az új hadihajók fokozottabb építése, a tiszti fizetések emelése és a légénység élelmezésének javítása okozza.

Az 1909-ik évi közös költségvetés főbb adatai a következők:

A közös miniszterek előterjesztése.

A két delegáció elé terjesztett előterjesztés a következőket mondta:

A közös minisztérium ő csász. és apostoli királyi felsége legfelső felhatalmazása folytán, alkotmányos tárgyalás végett tisztelettel bemutatjuk az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek mindkét kormány alkotmányos befolyása mellett szerkesztett 1909. évi költségvetésirányzatát (a Boszniában, Hercegovinában és a Lim-férfületen levő parancsnokságok, csapatok és intézetek rendkívüli hadseregi szükségletével együtt). Ezenkívül a hadügyminisztérium egy egyszeri rendkívüli szükségletnek engedélyezését kéri az új tábori tüzérségi anyagnak a hadsereg részére az 1909. évben folytatólagosan eszközöndő beszerzésére.

Az ezen előirányzatban kimutató 1909. évi szükséglettel kapcsolatban többrendbeli póthitel igényeltek és pedig:

a külügyminisztérium részéről egy póthitel az 1908. évi rendkívüli szükséglethez; továbbá a hadügyminisztérium részéről — a fizetéseknek az 1908. év utolsó negyedében szándékolt szabályozása, valamint a légénységi közteljesnek ugyanazon időszakban tervezett javítása alkalmából — póthitelek az 1908. évre a hadsereg rendes és rendkívüli szükségletéhez, valamint a megszállási hitelhez, nemkülönben a haditengerészet rendes szükségletéhez.

Ezenfelül, a hadügyminisztérium két külön előterjesztése után, néhány hitelre nézve a felhasználási és elszámolási határidő kiterjesztése kéri; és pedig: a hadsereg rendkívüli szükségleténél, valamint a hadsereg egyszeri rendkívüli szükségleténél, továbbá a haditengerészet rendkívüli szükségleténél, valamint a haditengerészet egyszeri rendkívüli szükségleténél engedélyezett hitelek nézve.

Bemutattatik végül a költségvetéssel együtt a közös pénzügyminisztérium külön előterjesztése után az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1906. évi zárszámadása is alkotmányos megvizsgálás és végmegállapítás végett.

A költségvetés.

Az előirányzat szerint a közösen fedezendő rendes tiszta szükséglet az 1909-ik évre következőleg állapítatik meg: I. Külügyminisztérium 13,336,247 korona. II. Hadügyminisztérium: A) Hadsereg 312,478,415 korona. B) Haditengerészet 4,554,918 korona. III. Pénzügyminisztérium 4,554,918 korona. IV. Számvizsgálás 335,591 korona. Összesen tehát a rendes szükséglet: 389,692,481 korona.

A közösen fedezendő rendkívüli szükséglet 1909-ik évre következőleg állapítatik: I. Külügyminisztérium 330,337 korona. II. Hadügyminisztérium: A) Hadsereg 12,366,730 korona. B) Haditengerészet 4,450,550 korona. Összesen 17,147,617 kor.

E szerint az összes szükséglet tehát 406,840,098 koronát tesz. Ebből levonva a határvám-jövedék bevételeit, melyek a kezelési költségek általánának, továbbá a bosnyák-hercegovinai közigazgatásnak törvényesen megfizetendő vámátalány levonása után 151,338,529 korona irányoztatnak elő, összes szükségletként 255,501,569 korona mutatkozik. Ebből a közösen fedezendő 1909. évi összeszük-

ségletből a magyar szent korona országait 36,4 százalék, vagyis 93,002,571 korona 12 fillér, a birodalmi tanácsban képviselt királyságokat és országokat pedig 63,6 százalék, vagyis 162,498,997 korona 88 fillér terheli.

A tiszti fizetésemelés.

A tiszti fizetésemelés és légénységi élelmezés-javítás tárgyában a hadügyminiszter a következőket terjeszti elő:

Az összes életszükségletek állandóan drágábbak lettek, ami a havidij- (segélydij) tételeknek, valamint a hadapród-tiszthelyettesek, hadapródok és az ezekkel egyenrangúak szolgálati pótdíjainak megfelelő felemelést sürögösen szükségessé teszi. Különösen a hadapród-tiszthelyetteseknek és a hadapródoknak tegye a szolgálati pótdíj felemelése lehetővé, hogy a tiszti közteljesen résztvehessenek, ami a tiszti sariadékra nézve szolgálati érdekekből okvetlenül szükséges.

A jövőben valamennyi rangosztályban a fokozatos havidij-felemelés rendszere volna alkalmazandó. Különös tekintettel volt a három legalsóbb rangosztályu havidijasokra, kiknek vagyoni helyzete az előléptetési viszonyok rosszabbodása miatt igen kedvezőtlené vált. Ezen havidijasok a jövőben, egy és ugyanazon rangosztályban hosszabb ideig való időségi esetében, magasabb havidij-tételeket fognak kaphatni és pedig a XI. rangosztály havidijasai kétszeres, a X. és IX. rangosztály havidijasai pedig háromszoros, bizonyos időközökben (triennium) történő előléptetés által, mely intézkedés ezen személyek szolgálati buzgóságát mindenestre fokozni fogja.

Havidijasok számára a VIII. rangosztálytól fölfelé, minden egyes rangosztályban csakis két havidij-tétel van kilátásba véve és pedig az illető rangosztályban levő személyek egy-egy fele részére.

A rangosztályba nem sorolódó havidijasok havidijai 240 koronával, a gyakornokok stb. segélydijai évi 800 koronáról 1200 koronára lesnek felemelve. A hadapród-tiszthelyettesek, hadapródok és ezekkel egyenrangúak évi szolgálati pótdíjainak 288 koronáról 600 koronára való felemelését indítványozza. Sürögösen szükségessé vált továbbá a légénység élelmezési költségeinek javítása.

Ezen intézkedés oly módon lesz foganatosítva, hogy az eddigi naponkénti 2,5 fillérsnyi reggeli pénz egylegre 2 fillérrel lesz felemelve, úgy hogy minden egyes ember naponta 4,5 fillért fog reggeli fejében kapni. Ezen összeg lehetővé fogja majd tenni azt, hogy a légénység — különösen fáradsalmas gyakorlatok alkalmával — az eddiginél táplálékosabb reggelit fog kapni, ami által el lesz érve az is, hogy gyakorlatok idejében megbetegedések, melyeknek oka leg-több esetben az elindulás előtti elégtelen táplálkozásban keresendő, jövőben sokkal ritkábban fognak előfordulni. Ezen intézkedés további kialakítása az 1909-iki évre szóló költségvetésben fog eszközöltetni.

A havidijak (segélydijak), valamint a hadapród-tiszthelyettesek stb. szolgálati pótdíjainak felemelése 1908. évi október hó 1-vel, a légénység élelmezésének javítása 1908. évi október hó 11-vel lesz foganatosítva.

Az ebből eredő többszükséglet — amint az a) b) melléklet gyanánt idezárt táblázatban részletezve van — és pedig a havidijak (segélydijak)nál 2,087,444 K-t, a hadapród-tiszthelyettesek stb. szolgálati pótdíjainál 198,666 „ végül a légénység élelmezésének javításánál 500,000 „

Összesen: 2,786,101 K-t

tesz ki.

A haditengerészetnél a fizetések szabályozása által az 1908. október havától december végéig felmerülő összes szükséglet 136,240 koronára rug, melyből 45,410 korona az előléptetési díjakból fedeztetik.

Az új tábori tüzérségi anyag.

A közös hadügyminiszter az új tábori tüzérségi anyag beszerzésének folytatására 15 millió korona részösszeg engedélyezését kéri, mint egyszeri rendkívüli szükségletet. Az új tábori tüzérségi anyag beszerzésének összes költsége kerek számban 165 millió koronát tesz ki.

Ebből 1904-re 15,000,000 koronányi, 1905-re 50,000,000 koronányi, 1906-ra 20,000,000 koronányi, 1907-re 30,000,000 koronányi, 1908-ra pedig 15,000,000 koronányi részlet lett már megszavazva.

1909-re 15,000,000 koronányi további részlet volna a célra fordítandó, mely összegből az ágyúcsövek, talpak, mozdonyok, üteg-löszerekcsövek, löveg-felszerelési tárgyak, vonatjárművek, hám- és nyereg-szerszámok, ágyulöszér, csomagolásra szolgáló kellek, kézi lövegek és a hozzájuk tartozó löszér, valamint szállígyverek s végre az ütegek teljes felszerelésére szükséges egyéb tárgyak tömeges gyártása volna folytatandó.

A tüzérség új fölfegyverzésének további keresztülvitelére tehát a jövőre kerek számban 30,000,000 korona marad még előirányzandónak.

A katonai léghajózás.

A léghajózási szükségletekről a következőket olvassuk: Az 1902. évi rendkívüli szükséglet indoklásában ki lett fejtve, miszerint a várakban alkalmazott léghajózási kellékeknek légszesz-készülékekkel és légsűrítőkkel, valamint a hozzátartozó gőzgépekkel és légszesztartó-palaczkokkal való kiegészítésére 1.000.000 korona szükséges. Ezen összegből azon költségek is fedezendők, melyek ezen anyagok elhelyezésére szükséges raktárak felépítésére, továbbá a légszeszkészítés egy új módszerét célzó kísérletek fogantatására és végre anyagbeszerzésekre mozgósítás esetén felállítandó tartalék léghajózási osztagok számára szolgálnak. Az illető felszerelési anyagnak két tábori léghajózási osztagnak felállítása folytán sürgőssé vált megújítása és kiegészítése, további 132.000 korona költséget okoz, úgy hogy a felsorolt intézkedésekbe összesen 1.132.000 korona lesz szükséges. 1901-től 1908-ig bezárólag nyolcz 60.000 koronás részlet, azaz összesen 480.000 korona lett már e célra megszavazva.

1909-re kilenczedik részletként a tavalyival egyenértékű összeget vagyok bátor kérni, amiért is a jövőben még 592.000 korona lesz előirányozandó.

Erődítés, létszámemelés.

Erődítési intézkedésekre 2.500.000 korona szükségeltetik. A tételt szóbelileg fogja megindokolni a miniszter.

25 gyalogzászlóaljnak a magasabb bérelétszámra való kiegészítésére a miniszter 1.294.665 koronát kér. A szaporítás okát szóbelileg fogja előadni.

1908. évi póthitelek.

Az 1908. évi előirányzathoz kért póthitelek összege 3.222.350 korona, a pótfedezet összege 736.081 korona, tehát a póthitelek tiszta szükséglete 2.486.269 korona.

A fenti közösen fedezendő 1908. évi szükségletből a magyar szent korona országait 36,4 százalék, vagyis 905.001 korona 92 fillér, a birodalmi tanácsban képviselt királyságokat és országokat pedig 63,6 százalék, vagyis 1.581.267 korona 8 fillér terheli.

Összegezve a különböző címeken kért összegeket, Magyarországra esik: A rendes költségek címén 93.002.571 korona, a megszállási hitelből 2.929.108 korona, az új tábori tüzéség címén 5.460.000 korona, a póthitelből 905.001 korona, összesen 102.296.680 korona.

Az 1906. évi zárószámadások.

Az 1906. évre megszavazott összes szükséglet tesz 560.505.225 korona 25 fillért. Miatán a közös költségek tényleg 419.594.656 korona 94 fillért tettek, a monarchia két államának tartozási összege 140.910.568 korona 35 fillérrel kisebb.

Az 1907-iki kezelés.

Az 1907-re engedélyezett fedezetlen szükséglet (az illető saját bevételek levonása után) tehát a rendes szükségletben 356.795.518 koronát, s a rendkívüli szükségletben 223.544.829 korona 68 fillért tesz ki. Ha ezen összegekkel az 1907. évi folyó szolgálatra eső fentemlített 385.174.355 korona 32 fillérnyi, 56.967.179 korona 22 fillérnyi kiadást szembeállítjuk, úgy az 1907. év végén a rendes szükségletnél 28.378.837 korona 32 fillérnyi túlkadás, a rendkívüli szükségletnél pedig 166.577.650 korona 46 fillérnyi csekélyebb felhasználás, összesen tehát egy 138.198.813 korona 14 fillérnyi hitelmaradvány mutatkozik.

A miniszteri válaszok.

A magyar delegáció határozataira adott miniszteri válaszokból közöljük a következőket:

A magyar ipar.

Az ipari szállításokra vonatkozólag hozott határozatra a hadügyminisztérium a következőleg válaszol:

A hadsereg és haditengerészet részére szükséges iparcikkek beszerzésénél a hadügyminisztérium mindenkor tekintettel van arra, hogy Magyarország ipara a hadsereg megrendeléseiben a létrejött megállapodások értelmében a kvóta szerinti arányban részesüljön.

A hadsereg részére szükséges ipari cikkeknek kvóta szerinti megosztása, úgy mint eddig, a jövőben is tekintet nélkül a mezőgazdasági szükségletekre fog eszközölni.

A katonai gyáraknak üzeme csakis oly terjedelemben történik, amint azt katonai és gazdasági érdekek követelik, amiért is e tekintetben az erre vonatkozó, ismételtén kifejtett szempontokra utalhatok.

Egy második hadszergyár esetleges felállítására nézve az előbbi évek hasonló határozataira adott válaszaimra utalhatok, melyek szerint egy második hadszergyárának Magyarországon való felállítása semmiféle akadályba nem ütközik, ha annak felállítása a jövőben szükségessé válnék.

A közös hadügyminisztérium minden egyes beszerzési csoport minden ipari beszerzéséről — tehát

nemcsak nyilvános, hanem szűkebbkörű pályázat, valamint kézi bevásárlások útján és több évi szerződések alapján eszközölt beszerzéseknél is — kimutatásokat küld a magyar kir. kereskedelmi miniszternek, melyekben minden egyes beszerzésnek összes költsége, a czégek, melyeknél a megrendelések eszközöltettek, az azoknál megrendelt mennyiségek és minden egyes cikkeknek egységes ára fel van tüntetve. Ezen kimutatásokban kifejezésre jut továbbá az is, hogy magyar czégek egyes ipari cikkeknek miért nem részesülhetnek a kvóta szerinti arányban. Ha későbbi szállításoknál a szenvedett károsodásért kompenzáció történik, az szintén fel van tüntetve ezen kimutatásokban.

A többi szállításokra vonatkozó összes szerződések másolatai a szerződések megkötése alkalmával minden egyes esetben a magyar kir. kereskedelmi miniszternek küldetnek át.

Azon osztrák gyárosok, akik a nyersanyag és fegyártmányoknak Magyarországon kvóta arányban való beszerzésére kötelezve, utasítottak arra, hogy beszerzéseiket számlákkal és fuvarlevelekkel igazolják a közös hadügyminisztérium előtt, mely ezen okmányokat a magyar kir. kereskedelmi miniszternek be fogja küldeni.

Az előbbi pont szerint a magyar kir. kereskedelmi miniszter mindazon adatok birtokában van, melyek azon kérdés megítélésére szükségesek, vajjon az ipari szállítások megosztásánál a „megállapodások” betartottak-e vagy sem.

A beküldött kimutatásokból tételről-tételre, iparcikkről-iparcikkre megállapítható, hogy milyen arányban fedeztettek a hadsereg és haditengerészet szükségletei az egyik és a másik államból és hogy a magyar ipar melyik tételnél, illetőleg iparcikkeknek kapott más tételknél szenvedett károsodásért kompenzációt.

A kívánt új kimutatás tehát magában véve nem is szükséges, annak elkészítése másrészt tetemes munkát és aránytalan sok költséget okozna.

Annak elkészítésére az eddigi kiszámítások szerint 8–10 havidíjas volna szükséges, a nyomtatványok magában véve 40.000 koronánál többre kerülnének, úgy hogy a kívánt kimutatás kereken 100.000 korona költséggel járna.

Ezen összegekre való tekintettel a tisztelt országos bizottság külön határozatát kell kérnem.

A vezérkari tisztek s a magyar nyelv.

Ez év február havában bemutatott utolsó jelentés óta általánosságban az akkor esetelt viszonyokban változás nem történt.

A vezérkar főnöke azonban újból emlékeztetett azon parancsára, melyben a vezérkari tisztek nyelvismereteinek kibővítését illetőleg a magyar államnyelvnek elsajátítását legelső sorba helyezi a magyar szent korona országában lévő felsőbb parancsnokságoknál beosztott, a magyar államnyelvet bíró vezérkari tisztek számára gyarapítása céljából.

Az élelmezési cikkek.

A hadügyminisztérium a hadsereg élelmezési cikkeknek beszerzésére vonatkozó, a határozatban lefektetett elveket a jövőben is érvényesíteni fogja és gondja lesz főképen arra, hogy azon cél, miszerint az élelmezési cikkek közvetlenül termelőktől szereztesse be, még teljesebb mértékben elérjék.

Az ezrednyelv.

A Magyarországon (Horvát- és Szlavonországon kivételével) kiegészített csapattestek közül a magyar államnyelv érvényre jut tehát:

37 gyalogezrednél,

6 tábori vadászzászlóaljnál,

az összes tábori- és vartüzér-csapattesteknél, az összes huszár-ezredeknél.

A zászló- és czimerkérdés.

Az országos bizottság kimondta, hogy a közös hadsereg zászló- és czimerkérdésével együtt a közös haditengerészet zászló- és czimerkérdése is a magyar közjognak teljesen megfelelő módon szabályozandó. A közös hadügyminiszter utasított, hogy a legközelebbi országos bizottságnak a fenti határozat végrehajtásáról jelentést tegyen.

Mivel ezen kérdés önállóan nem szabályozható, hanem ahhoz a monarchia mindkét állama kormányának megegyezése szükséges, a múlt évben az erre vonatkozó lépések mindkét miniszterelnöknél megtétettek.

Az illető tárgyalások ezideig még nem voltak befejezhetőek.

A magyar nyelv a tengerészetben.

A használhatatlanná vált régi hadihajók helyett építendő négy új hadihajó építési költségeinek második részletét, 16.200.000 koronát az országos bizottság azon feltétellel szavazta meg, ha a magyar államnak az állami nyelvre, zászlóra, czimerre és a magyar honosok megfelelő számú alkalmazására vonatkozó jogai a közös haditengerészetben érvényesülni fognak.

A magyar nyelv oktatása a tisztelt országos bizottság kívánságának megfelelően a tengerészeti

akadémiában szélesebb alapon fektetve, azonkívül a magyar nyelv, mint államnyelv a haditengerészetben a hatóságokkal és személyekkel való érintkezésben éppúgy használtatik, mint a közös hadseregben. A czimer- és zászlókérdés szabályozása meg lett indítva.

Magyar állampolgárok a közös haditengerészetben bizonyára a megfelelő számban alkalmaztatnának, ha elegendő pályázó jelentkeznék; arra azonban, hogy még mindig kevés magyar honos pályázzik, a hadügyminisztérium befolyást nem gyakorolhat.

A bolgár függetlenség.

— Csillapul az izgalom. —

Budapest, október 8.

A mai hírek után ítélve, a hangulat Törökországban teljesen a béke felé hajlik. Jöttek ugyan ma is hírek, amelyek a török hadsereg fegyverkezéséről számolnak be, de ezeket vagy megczáfolták, vagy oly kis jelentőségűek, hogy nyugtalanságra nem adnak okot.

Az ó-törökök már megkezdték az izgatást az új-török párt ellen. Ma több ezren végigjárták Konstantinápoly utcáit és hangosan követelték a háborút. Valószínű, hogy a reakciós párt még sok kellemetlenséget fog okozni az ifjú-török komiténak.

Nagy jelentőségű beszédet mondott ma az angol külügyi államtitkár, melyben éles kritika tárgyává tette a Balkáni eseményeket. Többek között kijelentette, hogy egy államnak sincs joga nemzetközi szerződéseket egyoldalul megváltoztatni.

A mai hírek megerősítik a krétai eseményeket, de mint megirtuk már, nagyobb jelentőséget nem tulajdonítanak ennek egyik oldalon sem. Magántáviratok azt is jelentették, hogy Albánia is kikiáltotta függetlenségét. De e hír, miután nem erősítették meg, ugyáltszik légből kapott.

Mai híreink a következők:

Ferdinánd a szultánhoz.

A török hivatalos lap holnap közölni fogja Ferdinánd fejedelem és a nagyvezér táviratainak, valamint a porta Bulgária függetlenségi nyilatkozatát illető körjegyzékének török fordítását. Ferdinánd fejedelem távirata a szultánhoz a következőképp hangzik:

Sir! Az őszinte hódolat, a mélyen átértett nagyrabecsülés, amelyet a császári Felséged személye iránt, velem szemben tanúsított jóakarattal mindenkor éreztem, kötelességemmé teszi, hogy Felségedet értesísem arról, hogy engedve a bolgár nép megingathatlan kivánságának, amelylyel egyszer s mindenkorra eltávolítani kívánta azokat az okokat, amelyek eddig gyanakvást és bizalmatlanságot idéztek elő a birodalom és a fejedelemség között és ezáltal gátolták a kölcsönös érdek által parancsolt őszinte és barátságos viszony fejlődését és megszilárdítását, elhatároztam magamat engedni a nép kivánságának, Bulgáriát teljesen független királysággá proklamáltam. A bolgár nép és én át vagyunk hatva attól a mély meggyőződéstől, hogy császári Felséged nem fogja megtagadni tőlünk jóakarattát és hozzá fog járulni a nép eme lépéséhez. Biztosíthatom Felségedet, hogy én és népem Felségeddel szemben a mély hála érzelmét és az ottomán néppel szemben a mély rokonszenv és őszinte barátság érzelmét meg fogjuk őrizni.

A nagyvezér válasza.

A nagyvezér Ferdinánd fejedelemhez a következő táviratot intézte:

Fenkölt uralkodóm, a szultán, átadta a portának azon táviratot, amelyben királyi fenséged kifejtette azokat az okokat, amelyek Bulgária függetlenségének proklamálására és a bolgár fejedelemségnek királysággá való kikiáltására indították. Amidőn teljes mértékben méltányolom a hódolat és őszinte barátság kifejezéseit, amelyeket a szultán és az ottomán néppel szemben kifejezésre juttatott, azt hiszem, annak a csodálkozásnak kell kifeje-

zést adnom, amelyet az ottomán állam és a török nép érez azon eljárás láttára, amely a török birodalom és a fejedelemség közötti szerződés szerinti viszonyt megszünteti. Királyi fenségem igen jól tudja, hogy a két ország egymáshoz való viszonyát a berlini egyezmény és egyéb nemzetközi aktusok állapítják meg és hogy Bulgáriának ez a lépése, amelylyel önállóan, egyoldali aktsussal akar új állapotot teremteni, nyílt ellenmondásban áll az érvényes határozatokkal. A török császári kormány csak arra szorítkozhatik, hogy óvást emeljen az ily eljárás által szenvedett jogsérelem ellen abban a föltevésben, hogy oly határozat fog létrejönni a fejedelemség viszonyát illetően, amely megfelel a saját érdekeinek, valamint az egyezmény szignatár hatalmai felfogásának.

A porta körjegyzéke kijelenti, hogy meglepetéssel értesült Bulgáriának királysággá történt proklamálásáról. A fejedelem eljárása megsérti a berlini egyezményt és ennek nem adhatja magyarázatát. Bulgária kifejezést adott annak, hogy lebecsüli a nemzetközi jogot és a hatalmak tanácsait. Törökország, mint a berlini egyezmény egyik szignatár hatalma, egyben pedig a szultán, mint Bulgária szuverainje és Kelet-Rumélia szuverainje, erősen állást foglalnak a fejedelem ezen magatartása ellen és a szignatár hatalmakhoz appellálnak, tegyenek ezek intézkedéseket, még pedig nemzetközi konferencia egybehívása által, hogy a helyzet beható vizsgálat alá vétessék és Bulgáriában, valamint Kelet-Ruméliában a törvényes rend ismét helyreállíttassék. Igaz, hogy Törökország fegyverhez is nyulhatna, hogy jogait ilyképp érvényesítse, de a szerződések iránti tisztelet és az európai béke iránti gondosság arra készítetik, hogy ezen eszköz elkerülésével kizárólag a hatalmakban bizakodjék. Törökország nyugalommal fogja megvárni a hozandó határozatokat, egyben azonban az említett szerződés megszegése ellen tiltakozik.

Tüntetések Konstantinápolyban.

A mikor Konstantinápolyba az a hír megérkezett, hogy Anglia állást foglal a berlini szerződés megszegése ellen, azonnal óriás néptömegek csoportosultak s éjjel tizenegy órakor tüntető fölvonulást rendeztek. A több ezer emberre fölszaporodott tömegnek többen gyújtó beszédeket mondtak, a melyekben Angliának Törökország iránt való barátságát innepelték. Éjfélkor körülbelül ötezer ember angol, török, francia és olasz zászlókkal és zenekarral az angol nagykövetséghez vonult, ahol a zenekar az angol himnuszt, a török indulót, a Mar-seillaisét játszotta, a tüntetők pedig hazafias dalokat énekeltek. A tömeg csak nagyon későn oszlott szét.

Az ötszáz szoftának tegnapi tüntetése a reakcionáriusoknak első kísérlete volt arra, hogy úrra uralomra jussanak. A szofták a Jildiz-kioszkhoz vonultak s a szultánnak, aki az ablaknál megjelent, átadtak egy panaszos iratot, a melyben kifejtették, hogy az alkotmány boldogtalanná tette a török asszonyokat, akiket most arra kényszerítenek, hogy a fátyolt letegyék, a férfiak pedig a csapszékekben isznak és kártyáznak. A szultán ezt a dolgot annyira fontosnak tartotta, hogy magához hívatta a nagyvezért, aki éppen minisztertanácsban elnökölt. Tegnep este az új-törökök épülete előtt nagy néptömeg gyűlt össze, amely zajosan élette az új-törököket, akik közül többen beszédet mondtak és figyelmeztették a népet, hogy ne tévesztse meg magát a szofták által, akik tegnapi tüntetésük alkalmával megállították, a sejk-ül-izlám kocsiját s a főpap lemondását követelték. A kedv most általában véve békésebb és csak a krétai dolog okoz némi nyugtalanságot. Attól félnek, hogy a keleti vasutakon úrra ki fog törni a sztrájk.

Konstantinápolyból táviratozzák a Tageblattnak, hogy a nép elkeresése Ausztria-Magyarország és Németország ellen egyre nagyobb, de ellenséges a hangulat Bulgária irányában is. Tegnep tizenkétezer hoda megesküdött, hogy addig nem nyugszanak, amíg a kormány háborút nem üzen Bulgáriának. Stambul külvároisaiban a házak falára hirdetéseket ragasztottak ki, amelyeken csak ennyi az írás: **Negyven török egy bolgár ellen**

Folytonosan küldenek hadiszert a határra és a kormány utasította a vasúti igazgatóságot, hogy állandóan tartson indulásra készen háromszáz vaggont. Az örmény szabadság-bizottság kötelezte magát ötvenezer örmény önkéntes kiállítására és két millió fontot ajánlott fel a háboru czéljaira. Ha Maczedóniában a bandák ismét garázdálkodni kezdenek, akkor a háboru elkerülhetetlen lesz, pedig már is jönnek hírek, különösen Üskübből és Szeredről, hogy összeittközések voltak görög és bolgár bandákkal.

A Bosporusba ma egy bolgár hajó futott be, amelynek árbócán a királyi zászló lengett, erre az erődökből két ágyulóvesséssel visszafordulásra kényszerítették a bolgár hajót.

Kréta proklamációja.

A bolgár államcsíny hatása alatt Kréta lakossága tegnap elhatározta, hogy a Görögországhoz való csatlakozást proklamálja. E határozatnak ma eleget tettek. Az egész szigeten görög hatóságokat installáltak a nyilvános és községi hivatalokban. Ezer és ezer krétai érkezett Kaneába, hogy Görögország iránti lelkes barátságuknak kifejezést adjanak. Athénből megerősítést nyer, hogy a krétaiak Kréta szigetének Görögországgal való egyesülését proklamálták. Az egész szigeten mindenütt görög zászló leng. A főbiztos elutazott s jelenleg Santa Mauraban van. Külföldi csapatok közül orosz, angol és francia katonák vannak a szigeten.

Az athéni távirati ügynökség Konstantin trónörökös meggyilkolásáról a külföldön elterjedt hírt teljesen valótlannak jelenti ki. A trónörökös igen jól érzi magát.

Az angol külügyminiszter beszéde.

Grey külügyi államtitkár Voolerben (Nord-Cumberland) beszédet mondott. Az államtitkár a balkáni eseményekkel is foglalkozott. Körvonalozta Anglia magatartását és azt mondta:

— Nem ismerhetjük el egyetlen államnak sem azt a jogát, hogy nemzetközi szerződéseket egyoldalúan, a többi szignatarius hatalom hozzájárulása nélkül megváltoztathasson. A magunk részéről ily cselekvés eredményeit nem ismerhetjük el, amíg a többi hatalommal nem tárgyalunk, annál kevésbé, miután a hatalmak egyike és pedig Törökország kiváló mértékben érdekelve van. Hogyan volna lehetséges fontartani a közbizalmat, ha valamely hatalom tetszése szerint önkényesen megsérthetné a nemzetközi szerződéseket. Ez idő szerint Európában kedvező volt a hangulat a hadi felszerelések csökkentésére és joggal lehetett remélni a hadi kiadások redukcióját. De hogyan lenne ez lehetséges, ha az egész világnak állandóan félnie kellene attól, hogy a nemzetközi szerződéseket hirtelenül, a többi szignatarius hozzájárulása nélkül meg lehet változtatni. A jelen esetben igen kívánatos volna haladéktalanul biztosítani Törökországot arról, hogy a berlini szerződés mindennemű revíziója teljes mértékben figyelemmel lesz érdekeire és jelen állapotára. Melegen óhajtjuk, hogy a függő ügyek akként kezeltsenek, hogy az eredmény és általában mindennemű változás alkalmas legyen az új-török kormányzati rendszert támogatni, nem pedig elbátortalanítani. Nem szabad elfelejteni, hogy Törökország mindennemű megalázásának az lehet a következménye, hogy egy mozgalmat, amely eddig békés volt, háboru mozgalommá alakít át. Ezáltal kompromittáltatnának az összes török reformok és Maczedónia, Örményország ismét korábbi szánalomraméltó állapotába esnék vissza. Nincs azonban ok hinni, hogy az, ami eddig történt, megzavarhatná a békét, mert a legutóbb történt pozitív változások alapjukban véve nem mélyrehatóak. Bulgáriának már azelőtt is meg volt az autonómiaja és a különbség autonómia és függetlenség között a valóságban nem igen nagy.

Asquith miniszterelnök. Levelemben beszédet mondott, amelyben többi közt a következő kijelentéseket tette:

— Angliának szándéka, hogy Törökország ifjú alkotmányát védelmezze. Ausztria-Magyarország és Bulgária tekintetében megjegyzi, hogy a berlini szerződést nem lehet brutálisan megsérteni. Ebből új kérdések fognak felmerülni.

Békehírek.

A vezető körök egybehangzó véleménye szerint Törökországnak feltétlenül fenn kell tartania a békét. Általánosan rámutatnak arra, hogy Törökország Kelet-Ruméliának Bulgáriával való egyesítésekor sem tett katonai intézkedéseket és hogy ez az egyesülés Bulgária továbbfejlődésének alapjává vált. A függetlenség proklamálása objektive meg-

ítelve nem egyéb, mint csupán külső megváltoztatása a már fennálló viszonyoknak és Bulgária nemzetközi helyzetének. Törökország tehát csupán diplomáciai tiltakozásra szorítkozhatik. A riasztó hírekkel szemben megállapítják, hogy eddig még részleges török mozgósítást sem rendeltek el és az eddig tett óvintézkedések csupán arra szorítkoznak, hogy utasítások mentek az esetleges mozgósításra való készenlétre.

Bolgár katonai és hivatalnoki körökben kijelentik, hogy a hadsereg jelen aktív létszámában, amely az aktív hadseregen kívül csak négy évfolyam fegyvergyakorlatra bevonult tartalékost foglal magában, további intézkedésig semminemű változás nem fog beállani. Ha komplikációk nem állanak elő, sem mozgósítás, sem a határ megerősítése nincs tervebe véve. Ama egyének közül, akik a szófiái puskaporraktárt megtámadták, négyet letartóztattak. Mindannyian szerbek. Egyikük szerb altiszt. Egy ma érkezett belgrádi hír azt mondja, hogy a szerb külügyminiszternek Tosev diplomáciai ügynökkel szemben tett kijelentése értelmében a szerb kormány a proklamációhoz való magatartását a hatalmakhoz fogja alkalmazni. A fenti kijelentések lényegesen elősegítik a kedélyek megnyugtatótását.

A „Standard” jelenti Budapestről: Egy magyar nemes ember a bolgár királytól levelet kapott, amelyben közli, hogy ő Bulgária szándékát személyesen tudtára adta Ferencz József királynak.

Lapvélemények.

A „Novoje Vremja” szerint a bolgárok hűtelenek lettek tradícióikhoz és irántuk barátsággal viseltetű népeket ellenségeiké tették. A „Rjees” ezt írja: Bulgária várható volt a proklamációval. Ferdinánd fejedelem sietsége nem igen van megokolva.

A félhivatalos „Rosszija” ezt írja: Ausztria-Magyarországnak az imént nyilvánított szándéka, hogy Boszniát és Herzegovinát annektálja, másrészt pedig, hogy Bulgária függetlenségi proklamációja a berlini szerződés lényegbe vágó megsértését jelenti. Nem lehet tehát csodálkozni, hogy mindenfelől türelmetlenül várják azokat az intézkedéseket, amelyeket a többi hatalom kormányai a Balkán-félszigeten teremtett új helyzettel szemben tenni fognak. A lap tovább kifejti, hogy, bár a berlini szerződés Oroszországra nem csekély számú nyomasztó határozmányokat, valamint olyanokat is tartalmaz, amelyek kétségkívül időleges és átmeneti jellegűek, Oroszország mégsem sürgette a szerződés megváltoztatása kérdésének felvetését, mert mindenkor a béke fentartására törekedett és zsinórmértékül vette, hogy nemzetközi szerződést nem lehet másként megváltoztatni, mint a szignatariusok általános hozzájárulásával. Annál kevésbé tarthatja magát Oroszország hivatottnak arra, hogy a berlini traktátus sérthetlenségét védelmezze. Oroszországnak azonban kötelessége szót emelni, ha oly események merülnek fel, amelyek nemcsak politikai tevékenységének törvényes szféráját érintik, hanem lényegesen megváltoztatják a nemzetközi viszonyok jogi helyzetét is. Miután Oroszország annyit vért áldozott, hogy a balkáni keresztényeket új életre keltte és miután ezek javáról és szervezkedéséről nem csekély mértékben gondoskodott, a bolgár birodalom visszaállításában csak egy történelmi folyamat lezárását, mintegy saját írádozásainak gyümölcsét pillanthatja meg. Bulgária történetének ez az aktusa azonban a törvényes elismerésre szorul. Szükséges, hogy mindazok a változások, amelyek egyidejűleg a Balkán-félsziget fennálló rendjében beállanak, ne vonjanak maguk után rázkódtatásokat és nemzetközi bonyodalmakat. Az e célhoz vezető legtermészetesebb út volna az új helyzet közös megvitatása azon hatalmak újabb értekezletén, amelyek az eddig fennállott rendet a Balkán-félszigeten statuálják. Alapos ok van arra a felelésre, hogy a hatalmak összhangba kívánják hozni érdekeiket és egy ily konferencia kétségkívül a legjobban biztosíthatja a Balkán-félsziget egyensúlyának helyreállítását és a közeli Keleten az igazságos és állandó béke fentartását.

KÜLFÖLD.

Dán kormány-válság. Kopenhágából jelentik, hogy Neergaard pénzügyminiszter, akit a király ma magához hívott, megígérte, hogy megkísérli az új kabinet megalakítását. E czélból a kormánypárt két csoportjához, a bal reformpárthoz és a mérsékelt párthoz fordult, amelyek megígérték támogatásukat. A Christensen-kabinet tudvalevőleg az Alberti-kormány miatt köszönt le.

Bogdanovics patriárka beiktatása

— A karlóczai ünnepek. —

Budapest, október 8.

Ma iktatták be magas méltóságába Bogdanovics Lucziánt, a szerb görög-keleti egyház új patriárkáját. Az ünnepek lefolyásáról a következő híreink érkeztek:

Az előkészületek.

Pazar fényvel, ősi pompával iktatták be diszes méltóságába Bogdanovics Lucziánt, a szerb egyház ujonnan választott patriárkáját. Az ünnepek már tegnap este kezdődött Karlócza városában, ahol a lakosság fátylaszenét rendezett a patriárka tiszteltére. Több száz főnyi fátylavívő katonai zenekarral, harangzúgás és ágyudörgés közben felvonult a patriárkai palota elé. Itt elsősorban a teológusok énekkara énekelt egyházi éneket, azután Nedelkovics Milán gimn. tanár meleg szavakban üdvözölte a patriárkát, aki a palota erkélyén az udvari papságtól körülvéve állott. Bogdanovics köszönetet mondott az ovációkért. Majd a gimnáziumi ifjuság adott elő énekeket, mire a menet elvonult.

Ma a kora reggeli órákban ünnepi sürgős-örgás volt észrevehető. A város zászlódszót öltött. A város zsúfolva van idegenekkel. Látni itt oroszokat, montenegrókat, bolgárokat nemzeti viseletben. A palota előtti főtéren óriási embertömeg van. Kilencz óraker megkondultak az összes templomok harangjai. A patriárka ekkor a püspökök kíséretében a templomba indult. A patriárka négylovas hintón ült, utána következtek a püspökök kettős-fogatai. Az egész uton harsogó zsviövás kísérte. Bogdanovics skarlátvörös ruhát és ugyanilyen csuklyát viselt. Fél tizkor Günther kir. birtos adlításával díszmagyarban a patriárkátus pompás díszfogatába szállott. A hintó elé fogott négy gyönyörű szürke paripát négy diszruhájú apród vezette. A kocsit hátulján két díszbe öltözött lakáj ült. A királyi biztos kocsiját óriási közönség kísérte. A csendőrség alig volt képes a rendet fenntartani.

A beiktatás.

Gyurgyevics Nikola, a kongresszus világi elnöke vezetésével a képviselők fél tizkor testületileg a templomba mentek. A Péter Pál-templom előtt már ekkorra felvonult a díszszázad, amely szabályszerűen tisztelgett. A templom főbejárata előtt állott a patriárka, Nikolics Miron pakráci és Szevics Mitrofan bácsi püspökökkel, az egyházi pompa minden dekorumával ellátott ruhákban. Günther királyi biztos a patriárka által feléje nyújtott keresztet megcsókolta és a püspökök és a papság sorfala között a templomba lépett és az oltártól jobb oldalra álló baldachinos emelvényen foglalt helyet. Günther királyi biztos adlításával felolvastatja az adományozási oklevelet s ezután felhívja a patriárkát az esküdtételre. A patriárka leteszi az esküt az előkészített szent evangéliumra, amely így hangzik:

Én Bogdanovics Luczián esküszöm a legszentségesebb és osztatlan Szentháromság előtt, a Szent kereszt és a Boldogságos Szűz Mária, Isten leánya, a szent apostolok, próféták, vértanúk és minden szentek jelében, hogy lelkes lelken, teljes elmémmel, minden erőmből akarok a legszentségesebb, leghatalmasabb és leggyőzhetőbb fejedelmeknek és urnak, I. Ferencz József urnak, Isten kedvező kegyelméből Ausztria császárnak, Csehország királyának stb. és Magyar-Horvát-Szlavon-Dalmátországok apostoli királyának, ugyszintén a legfenségesebb uralkodóháznak hűségesen szolgálni és az én egyházi és lelki joghatóságom alá vetett egész nemzetet ugyanazon hűségre oktanni és buzdítani, az ország alkotmányához szorosan ragaszkodni, az ország törvényeinek engedelmeskedni, azonfelül egész életem minden napján könyörögni fogok a legszentségesebb Felségért és soha sem fogok bármit is ezen letett esküm ellenére, ami t. i. a legszentségesebb Felségnek és a legfenségesebb uralkodóháznak a legkevésbé sérelmére lenni, cselekedni vagy az én lelki joghatóságom alá rendeltéknek akár közvetve, akár közvetlenül megengedni! Isten engem úgy segítjen és az ő legszentségesebb evangéliuma! Amen!

Ezután a biztos e szavakkal: Ő császári és apostoli királyi felsége nevében bevezetem Nagyméltóságodat a karlóczai görög-keleti szerb metropolitai

székbe és beiktatom Nagyméltóságodat az ezen egyházi méltósággal egybekötött összes jogaiba, javadalmakba, kötelességekbe és terhekbe, — a patriárkát a patriárkai trónhoz vezeti. Majd a püspökök, a papság és a közönség a patriárka elé járulnak, az ősi szokás szerint öt háromszoros zsviöv mellett a levegőbe emelik. A kivonult katonaság eközben dísztüzet ad és a tüzéség üdvövéseket tesz, miközben az összes harangok zúgnak. A patriárka ezután köszönő beszédet tart, mire a királyi biztos válaszol rövidesen. Beszédében kifejti a patriárkának, valamint a kongresszusnak, hogy az érsekmetsopolita patriárka legfelsőbb megerősítését, mint Ő Felsége különös kegyelmét és legmagasabb uralkodói hatalmának tényét tisztelni tartoznak, mire nagy zsviövás tört ki. Ezután hálaadó istentisztelet volt, amelyet Nikolics Miron fényes papi segédlettel czelebrált. Ezután a királyi biztost a patriárka, az összes püspökökkel és papsággal kikísérik a templomból, aki díszfogatán a palotába hajtattott. Bogdanovics patriárka ezután a templom körül összerieglett óriási közönségnek és katonaságnak főpapi áldását adja, amit azok térdelve fogadnak. A patriárka ezután a közönség zajos éljenzésétől kísérve a patriárkai palotába hajtattott.

Bogdanovics patriárka tizenegy óra után fogadta a patriárkai palota tróntermében a hódoló küldöttségeket: a szent szinodus tagjait Nikolics Miron pakráci püspök vezetésével, a szerb egyházi kongresszust Gyurgyevics Nikola világi elnök vezetésével, a gör. kel. szerb lelkeszséget a szerzetesi kar, a róm. kat. lelkeszséget, a tábornoki kart Chutz vezérőrnagygyal az élén és a székesőváros küldöttségét Vaszilievics alpolgármester vezetésével, majd pedig Szerém vármegye és Zimony város küldöttségét Hideghéi főispánnal, Baja város küldöttségét Ambrozovics főispánnal, Verőcze vármegye küldöttségét báró Bajacsics főispánnal, Karlócza városát Milics polgármesterrel, Nagyikinda, Szentendre és a többi városok küldöttségeit, a karlóczai teológia tanári karát, a legfőbb metropolitai egyházi tisztviselőket, majd pedig több száz egyházközség küldöttségét együttesen. Délután három óraker 450 teritűki díszbeöltözött, amelyre az összes küldöttségek hivatalosak voltak, amelyre az összes küldöttségek hivatalosokról daraboltak fel és zeneszó mellett osztottak szét a piacz-téren a nép között. Ugyanekkor bort is osztottak ki.

A „Ne temere“ ellen.

Az ágostai evangélikusok egyetemes gyűlése.

Budapest, október 8.

Az ágostai evangélikusok ma folytatták egyetemes gyűlésüket, melyen nagyjontosságu határozatokat hoztak a „Ne temere“ ellen és a párbérmegváltás ügyében.

Részletes tudósításunk a mai napról a következők:

Prónay Dezső elnök megnyitja az ülést, s jelenti, hogy a jegyzői kar és azon bizottságok választása következik, amelyeknek mandátuma ciklusához van kötve.

Gyürky Pál kéri, hogy az új jegyzőválasztásnál az ő személyét hagyják egészen figyelmen kívül, mert ő a nyugdíjintézetnél van elfoglalva, s úgy van értesülve, hogy az egyetemes gyűlés továbbra is őt akarja a nyugdíjintézet ügyvivőségével megbízni.

Elnök indítványozza, hogy tekintettel Gyürky nagy érdemeire, válaszzák meg őt tiszteletbeli főjegyzővé.

A gyűlés ezt nagy lelkesedéssel határozza el. Következnek a választások: Főjegyzővé választottak egyhangulag: dr. Zsigmondy Jenő (világi), Händl Vilmos (egyházi), dr. Györi István és dr. Lehoczky Antal (világi), Bancsók Antal és Korbély Géza egyházi aljegyzőkké választottak. Ügyészség: Sztehló Kornél, pénztárossá: Bendl Henrik, ellenőr: Liedemann Rezső, főellenőr: dr. Zsigmondy Jenő.

Az új nyugdíjintézeti szabályok értelmében új nyugdíjintézeti ügyvivő választása vált szükségessé, amely állásnak tiszteletdíját évi 2400 koronában és

havi 40 kor. irodaátalányban állapítják meg. Ügyvezetővé: Gyürky Pál választott meg.

A tanügyi bizottság jelentését dr. Fischer Miklós referálta. Indítványozza, hogy a felekezeti tanárok és tanítók korpótlékának rendezése végetti irjon föl a kerület a miniszterhez, s kérje, hogy a felekezeti tanerők fizetése teljesen egyenlővé vétesék az állami tanárok fizetésével, továbbá kérik azt is, hogy a felekezeti elemi iskolai tanítók 3. és 4. korpótléka ne 100, hanem 200 korona legyen.

Láng Lajos jelenti, hogy Kovácsy Kálmán a Zsilinszky ellen beadott felebbezését visszavonta. Zsigmondy Jenő jelenti, hogy a miniszter az állami és községi iskolákban a protestáns tanerőknek és tanulóknak a reformáció emlékünnepe egész napra szünetet engedélyezett.

Jelenti továbbá, hogy a bányai és dunántuli kerületek azon felterjesztésére, hogy az egyetem az 1848:XX. t.-czikk 2. §-ába ütközönek tekintti azt, hogy a magyar képviselőház az Urnapi körmeneten magát hivatalosan képviseltesse, a képviselőház elnöksége azt válaszolta, hogy a Ház szívesen részt fog venni minden protestáns ünnepeken is, ha arra meghívatik. Tudomásul veszik.

Sztehló Kornél jelenti, hogy a Ne temere felett minden kerület egyaránt megbotránkozott, s annak kifejezést is adott. Ez a Ne temere nem kizárólag a prot. egyháznak sérelme, hanem sérelme valamennyi magyar állampolgárnak. Benyújtja a következő határozati javaslatot:

A magyarhoni ágostai hitv. evang. keresztény egyház egyetemes közgyűlése sajnálattal és megütközéssel értesült azon „Ne temere“ című pápai decretumról, melyet a római egyház concilii kongregációja a pápa különös megbízásából 1907. augusztus 2-án kibocsátott és a magyarországi róm. kat. püspököknek mihez tartás végett megküldött. Ezen decretumban a római pápa a Magyarországnak 1841. évi október 12-én kiadott és királyi jóváhagyást nyert felmentvényvel rendezett jogállapotot a vegyes házasságok dolgában minden kényszerítő ok nélkül megzavarta, amennyiben a katolikusok és a más vallásra áttért katolikusok és nem katolikusok között létrejött házasságok érvénytelennek nyilvánítja, ha a házasság nem a kat. lelkész előtt kötött. Ezen decretum ugyan elsősorban a magyar állami törvényhozás szuverenitását támadja meg, amennyiben a római pápa valamely Magyarországon kötött házasság jogérvényességére kiható szabályt állapít meg, holott Magyarországon a házasságkötés feltételeinek megállapítása kizárólag és minden vonatkozásban a magyar állami törvényhozás hatáskörébe tartozik. Habár ezért a pápai decretum első sorban az állami jogrendet sérti és az állami jogrend megtámadása elleni védekezés nem tartozik az egyházi testületek hatáskörébe, az ág. ev. hitv. egyház egyetemes gyűlése mégis abból az okból kénytelen foglalkozni a pápai decretummal, mert annak félremagyarázhatatlan intenciója a vegyes házasságra lépni kívánókat arra kényszeríteni, hogy házasságukat a róm. kat. pap előtt kössék meg, aki egyházának utasítása folytán csak úgy adhatja össze a vegyes vallású házassulókat, ha a gyermekek vallására nézve a róm. kat. egyház javára egyezséget kötnek. Miután a pápai decretum által czélba vett ezen eljárás a protestáns egyházak érdekét és törvényes jogát sérti, hazánkban a katolikusok és nem katolikusok közötti békét és egyetértést megzavarja, katolikusokra és nem katolikusokra egyaránt jogállamban meg nem engedhető lelkiismereti kényszert gyakorol, emellett a felekezeti vizsály magvát a házassulók, férfi és nő, testvér és testvér közé hinti és a legszentsébb családi köteléket feldulja. — a magyar ág. ev. egyház egyetemes közgyűlése a humanitás, a lelkiismeret szabadsága és a törvényeink által biztosított valláségyenlőség nevében a hivatkozott pápai decretum ellen a legerélyesebben tiltakozik és tekintettel arra, hogy az 1894. évi 32. t.-cz. I. szakaszában megállapított az a lehetőség, hogy a vegyes vallású házassulók a gyermekek vallása iránt szerződésileg megegyezhetnek,

a lelkiismeretre gyakorolt kényszer folytán az ily törekvéseknek, mint amilyeneket a „Ne temere“ czéloz, tág kaput nyit, a magyarhoni ág. hitv. ev. egyház egyetemes gyűlése a Ne temere által okozott sérelem és vallási béke zavarás legalkalmasabb orvoslását abban találja,

ha a magyar törvényhozás az 1894. évi 32. törvényezikket hatályon kívül helyezi és a gyermekek vallására nézve az 1868. évi 53. t.-cz. rendelkezéseit visszaállítja.

Ajánlja a javaslat elfogadását.

Gyurátz Ferencz aggályának ad kifejezést

a javaslatot illetőleg. Fél, hogy a közvéleményben azt a gyanút keltheti a javaslat, mintha a protestantizmus félne attól, hogy a gyermekeket elhódítaná egy idegen egyház s ezért le akarja kötni azokat. Ez nem egyezik meg a lelkiismereti szabadsággal. Dolgozzék mindenki, egyházi és világi egyaránt s akkor nem kell félni senkitől és semmitől.

Szentiványi Árpád: Ajánlja, hogy a javaslatot teljes egészében egyhangulag fogadja el az egyetemes gyűlés.

Többen jelentkeznek szólásra, amire

Prónay óhajatképpen megjegyzi, hogy kívánatos lenne, ha ezt a javaslatot hosszabb vita nélkül fogadná el az egyhangulag.

Erre el is állnak a jelentkezett szónokok a beszédétől s az előadói javaslatot az egyetemes gyűlés egyhangulag elfogadja s átteszi a közös bizottsághoz.

A párbérmegváltásra vonatkozólag hosszabb vita fejlődik ki.

Zsilinszky Mihály indítványozza, hogy ezt a kérdést tegyék át a közös bizottsághoz, mert sérelmet lát abban, hogy az eddig törvénytelenül szedett párbért most az állam fizesse meg. Híveinktől nem állott jogában a katolikus egyháznak párbért szedni, tehát jogtalanul szedte, s most ezt mi, mint állampolgárok fizessük a katolikus egyháznak? Az a párbér nem járt a katolikus papoknak, ne is fizesse azt az állam. Szentiványi és Veress ellenzik Zsilinszky indítványát, de a közgyűlés annak értelmében határoz.

Az alapító levelek miniszteri jóváhagyása törvényt sért, ennél fogva óvás mellett küldik csak fel a miniszterhez jóváhagyás céljából.

A nem felekezeti iskolákban az ev. hitoktatók díjazását abban az esetben, ha a növendékek száma tiznél kevesebb, a miniszter különösebb esetekben kilitásba helyezi. A papság fizetésrendezésének kérdését átteszik a közös bizottsághoz, amely interveniáljon a fizetés mielőbbi rendezéséért a miniszternél.

Dr. Mikler Károly azon sérelmekről szól, amelyek az 1907:XXVII. t.-cikk és végrehajtási utasításának intézkedéseivel az ev. iskolákra hárítottak. Az előadó előterjeszti a tanügyi bizottság határozatát és a kormányhoz intézendő kérvény tervezetét, melyben kéri a minisztert, hogy érdemes tanítóknak, akiknek nincsen törvényszerű képezésük, de akik azért igen szépen eleget tudtak tenni 20-30 év óta tanítói hivatásuknak, folyósítsa a korpólékokat, egyben pedig felhívják a kerületeket, hogy kiserjék figyelemmel a törvény végrehajtását, s ahol hasonló sérelmeket tapasztalnak, jelentsék az egyetemes ülésnek a tanügyi bizottság révén. A gyűlés az előadói javaslatához hozzájárul.

Ezzel a mai tárgyalás véget is ért. Az ülést holnap délelőtt folytatják.

TÁVIRATOK.

Közgazdasági táviratok.

	Newyork.	okt. 7.	okt. 8.
Buza	locobuza	108	108 ¹ / ₈
	decemberre	108 ¹ / ₂	109 ¹ / ₈
	májusra	109 ¹ / ₈	110 ¹ / ₈
Tengeri	decemberre	75 ³ / ₄	76 ¹ / ₄
	májusra	73 ¹ / ₈	73 ¹ / ₂
Csikagó.			
Buza	decemberre	99 ¹ / ₄	100 ³ / ₄
	májusra	102 ¹ / ₈	103 ¹ / ₂
Tengeri	decemberre	64 ¹ / ₂	64 ¹ / ₈

New-York, okt. 8. Gyapot New-Yorkban helyben 9.05 (9.15 tegnap), gyapot novemberre 8.60 (8.69), gyapot januárra 8.38 (8.44), gyapot New-Orleansban helyb. 8¹³/₁₆ (8¹³/₁₆), petroleum stand withe New-Yorkban 8.50 (8.50), petroleum Stand white Filadelfiában 8.45 (8.45), petroleum Refined in Cases 10.90 (10.90), petroleum Credit Balances at Oil City 1.78 (1.78).

Csikagó, október 8. (Zárlat.) Zsir novemberre 10.07 (tegn. 9.95), zsir januárra 9.65 (tegnap 9.55), szalonna short clear, 10.37 (tegnap 11.37), sertéshus januárra 16.10 (tegnap 15.95)

Sortüz az utcán.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 8.

Ami ma este történt Budapest utcáin, az már nagyon hasonlít azokhoz az állapotokhoz, amelyek statáriális eljárást tesznek szükségessé. A multikori egy-két revolverdördülés szinte naiv tréfalkozásnak tűnik a mai utcai harcokkal szemben, amelyben sortüzek estek, mert az utca tömege egyenesen fegyveres támadást intézett a kivonult rendőrség ellen. Hallatlan vakmerőségi kupp volt, amely azonban balul ütött ki a támadókra nézve. A rendőri készség minden halogatás nélkül elfogadta a támadást és sortüzzel felelt a revolverlövésekre. Ez az ultima thule aztán hatott, az utca megtisztult és öt percetel utóbb rendőrkézen voltak a revolveres merénylők. Némelyiknek még a revolver is ott füstölgött a kezében, amikor a sötét mellékutczákból a rendőrök az Andrassy-uti oktagon lámpái alá hozták. De milyen figurák voltak azok a szabadsághősök! Szurtos, rongyos, lebujalakok. A legelső népsöpredéknek olyan közveszedelmes individuumai, akiknek láttára pirulnia kell minden tisztességes szervezett munkásnak, hogy azokat a piszkos utonállókat az ő nevéikben és az ő politikai törekvéseiknek jegyében felvonultatják.

Meg kell állapítanunk ezt éppen azért, mert teljes szimpatiankkal a munkásság oldalán vagyunk és azt a csöcseléket, amelyet ma este revolveresen az Andrassy-uton láttunk, soha a budapesti intelligens munkásság demonstráló tömegének el nem ismerjük.

Már egyszer megmondottuk s ma újra mondjuk, hogy igen nagy hiba a munkásság nevében a kloaka társadalmát felvonultatni és igen rossz szolgálatot tesznek a népi jogok ügyének azok, akik az elvek harcában a terror ilyen formáját alkalmazzák. És megdöbbenve konstatáltuk, hogy olyan figurák piszkos markában, akiknek arczán félesztendős szenny feketélt, drága angol revolverek finom aczéja csillogott.

A mai tumultusoknak különben hosszadalmas előzményei vannak. A szociáldemokrata munkásság nevében ugyanis ma estére a főváros különböző helyeire 21 gyűlést jelentettek be. A főkapitány a gyűlések egybehívóit nyilatkozattételre szólította fel az iránt, hogy vállalják-e a felelősséget, hogy a gyűléseken résztvevők a gyűlések befejezése után rendben oszolnak szét, miután az utóbbi időben tartott munkásgyűléseken résztvevők a gyűlések befejezte után rendszerint nem oszolnak békésen szét, hanem a városban lármás tüntetéseket rendeztek, amelyek legtöbbször a magánvagyon rongálásával és egyéb súlyos beszámítás alá eső büncselekményekkel végződött, sőt e hónap 4-én a Városligetben tartott népgyűlésen résztvevők revolverekkel lövöldöztek a szétoszlásra felszólító rendőröket. A gyűlések egybehívói egyértelműleg odanyilatkoztak, hogy nem vállalnak semmi felelősséget, mert „csak a gyűlés színhelyén van befolyásuk a tömegre, a szétoszlás pillanatában azonban ez a befolyás megszűnt.” Csupán csak az Ó-Buda, Lajos-utca 4. szám alatti gyűlés egybehívói vállalták a garanciát. A főkapitány tehát az utóbbit kivéve, egy bejelentést sem vett tudomásul, illetve a gyűlések megtartását megtiltotta és erről a gyűlések egybehívóit a következőképpen indokolt végzésben értesítette:

Végzés.

Az utóbbi időben tartott munkásgyűléseken a gyűlések bezárása után rendszerint nem oszolnak békésen szét, hanem a város belterületén lármás tüntetéseket rendeztek, melyek legtöbbször a magánvagyon rongálásával és egyéb súlyos beszámítás alá eső büncselekményekkel végződött. A folyó hó 4-én, a Városligetben megtartott gyűlésekről nagy csoportban bevonuló tüntető munkások pedig még tovább mentek az erőszakoskodásban és az őket békés szétoszlásra felhívó rendőröket revolverlövésekkel támadták meg. Minthogy ezen előzmények után feltételezendő volt, hogy az ilyen könnyen végzetessé válható, a közrendet és közbiztonságot pedig felette nagy mérvben veszélyeztető cselekmények a mai napon tartani szándékolt gyűlések után is megismétlődnek, a gyűlések egybehívóit nyilatkozattételre szólítottam fel az iránt, vállalják-e a felelősséget, hogy a gyűléseken résztvevők azoknak bezárása után

rendben oszolnak. Az egybehívók képviselői a rendőrhatalóságok előtt kijelentették, hogy ez iránt felelősséget nem vállalnak, mert „csak a gyűlés színhelyén van befolyásuk a tömegre, a szétoszlás pillanatában ez a befolyás megszűnik.” Miután tehát a gyűlések egybehívói maguk sem képesek felelősséget vállalni az iránt, hogy az utóbbi időben történt zavargások és büncselekmények ismétlődni nem fognak, én pedig törvényes felelősségem tudatában, a székesfőváros lakosságának élet- és vagyonbiztonságát ily veszélyeknek kiténni nem engedem, a bejelentést tudomásul nem veszem, a gyűlés tartását meg kellett tiltanom.

Budapest, 1908. október 8.

Dr. Boda Dezső.

E határozattal kapcsolatosan Boda Dezső főkapitány széleskörű intézkedéseket is tett arra az esetre, hogy ha a betiltás daczára is utcai tüntetések támadnának. A főkapitány csaknem az egész rendőrlégénységet mozgósította ma estére s a készség különösen azokat a pontokat szállta meg erősen, amelyek az eddigi tapasztalatok szerint góczpontjai szoktak lenni a zavargásoknak. Nagyobb rendőrcsapatok voltak elhelyezve a Népszava, a Függetlenségi pártkör épületei előtt és az Andrassy-uti Oktogonon, amely eddig minden utcai tumultusban viharfogónak bizonyult.

Ezek a rendszabályok pedig, mint a következők bizonyítják, nagyon is helyénvalók voltak. A várható dolgok komolyságát egyébiránt előre jelezték azok a hírek is, amelyek az esti tüntetésekről már a délelőtt folyamán szárnyra keltek. Híre járt, jobban mondvá előre bejelentették, hogy revolvertámadás lesz a rendőrség ellen. Ennek következtében Boda Dezső főkapitány ma délben a rendőri sajtóiroda vezetője, Székely Vladimir fogalmazó utján sürgősen magához kérte az újságírókat s a következőket mondotta:

— Kérem az urakat, hogy ma este csakis az intézkedő rendőrtisztviselők mellett tartózkodjanak az utcán, mert különben nem vállalhatunk felelősséget az életükért. S nagyon kérem, figyelmeztessék lapjaikban a nagyközönséget, hogy ma este lehetőleg ne menjen az utcára, főképp a nagykörutra, a Népszava helyiségének, a függetlenségi pártkörnek s az Oktogonnak a tájékára. Egészen biztos tudomásom van róla, hogy revolvereket osztottak ki a munkások közt és vérengzésre készülnek. Attól kell tartani, hogy nagyszabású zavargások lesznek a főváros utcáin. Ugy látszik, terrorizálni akarják a kormányt, a parlamentet s a rendőrséget. Hát ebben csalódnak, ezt tűrni nem fogjuk. Ismerjük a revolvervitézeket és este kiméltlenül le fogják őket tartóztatni. Gyilkosság kísérlete címén át fogjuk kísérteni őket a törvényszék-re. Az élet- és vagyonbiztonságot megvédelmezzük minden körülmények között.

Ilyen aüspiciumok között jött el az este. A rettegett események azonban nem igen látszottak teljesülni. A nagy uttesteken mindenütt csend és nyugalom volt. Nyolcz óra tájban még csoportosulás sem igen látszott sehoh. Sem a Rákóczy-uton nem verődött össze nagyobb tömeg s már maga a rendőrség is azt kezdte binni, hogy a nagy fölvonulás kárba fog menni. Közben egy-egy helyen, ahol a rendőrség éber vigyázatát ki lehetett játszani, osztogatták ugyan a szociáldemokrata-párt vörös színű kiáltványait, de a forradalmi izüi proklamáció nem sok visszhangot keltett. A kiáltvány szövege ez volt:

Munkások! Elvtársak!

Boda főkapitány a ma estére hirdetett gyűlések betiltotta.

Azonban téved a főkapitány és téved a pluralis csalást tervező fekete gróf, ha azt hiszi, hogy az országcsalást csak egy pillanattig is csendben turjúk.

Ki az utcára munkások!

Ma este fél nyolcz órakor nagy tömegekben jelentek meg az Andrassy-uton és a körut járdáin és tüntettek jogaitok érdekében.

A szociáldemokrata párt.

Közben megjött a hír, hogy az engedélyezett óbudai népgyűlést sem tartották meg az összehívók s ekkor már szóba került, hogy nem lehetne-e a rendőrséget bevonultatni. Egyszerre úgy fél kilencz óra tájban a Csengery-utca és az Andrassy-ut torkolatánál mintha a földből bujt volna elő, egy körülbelül ezer főre tehető

tömeg bukkant föl, amely nagy zajongással hőmpölygött az Oktogon felé. A zajra az Andrásy-uti kávéházakból egyszerre kitódultak az emberek. A kíváncsiak azonban ez egyszer nagyon hamar lemondtak a látványosságról. Az első revolverlövések után olyan néptelen és kihalt lett az Oktogon tájéka, hogy a tér közepén álló új-ágirók kis csapatja valóságos sokadalomnak tetszett.

A tüntetők felbukkanásakor Bónis kapitány azonnal parancsot adott a tömeg fölmozdítására. A lovasok élén Kral felügyelő vonult a tüntetők elé, a gyalogos legénységet pedig Pászkan fogalmazó vezényelte. A szokásos fölmozdító felhívást azonban idejük sem volt a vezénylő rendőrtiszteknek a tömeghez intézni, mert már az Eötvös-utca sarkán revolverlövés fogadta őket. Előbb csak egy, aztán mindjárt utána kettő. A lövésekre Kral felügyelő attakot fuvatott, a lovasság kardra kapott, a gyalogság pedig sortűzzel felelt a támadásra. Az első szalvét azonnal követte a második és a harmadik, a támadó tömeg pedig szörványosan, de folyton viszonzta a tüzelést. Valóságos revolverharc folyt vagy tíz percig, amelyben kitünően meg lehetett különböztetni a rendőrök szolgálati revolverének öblös, mély dörmögését az apró revolverek éles csattanásától.

A harcban természetesen sebesülések is történtek, a sebesültek legnagyobb része azonban menekülést keresett a sötét mellékutcákban s csak öt súlyosabb sebesült került ápolás alá. Ezek a következők: Hadházy Balázs lakatos, akinek a bal czombján lőtt seb van, Benicsik József lovasrendőr-tizedesnek a karját furta át egy golyó, Villám János lakatos kardvágást kapott, Horváth Nándor vasöntő a szemé alatt mély zuzott sebet és Spacsech Sebestyén napszámos kardvágást a fején. A sebesülteket a Rókusba szállították a helyszínére hívott mentők. Baleset érte még Kral rendőrfelügyelőt a lova levett. Két rendőrlóvast is ledobott a ló, bajuk azonban nem történt.

Az attak után öt perczel tiszta volt az utca. A tömeg a mellékutcákon át menekült, huzsonkilenczet azonban a lövöldözők közül, az üldözésükre siető rendőrök letartóztattak. Ezek a következők:

Mándi Ignáz, Boeska József, Rajner Sándor, Vogl Béla, Hnics Károly, Albán András, Röderer József, Máté Lajos, Pacsics István, Maróti Ferencz, Oth Kálmán, Viláth János, Bisitz János, Preck Vendel, Löwy Béla, Juscsák Tódor, Odry Géza, Löcskey János, Molnár János, Horváth András, Molnár Ferencz, Zisternitz István, Horváth Nándor, Nagy Sándor, Zádor Ede.

A merénylőket hatóság elleni erőszak és gyilkosság kísérlete czimén fogják vád alá helyezni.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár. Péntek, október 9. — Róm. kat.: Areop. Dénes. — Prot.: Dénes. — Görög-orosz: szept. 26. Ján. m. bit. — Zsidó: Thier 14. — A nap két reggel 6 óra 11 perczkor, nyugszik délután 5 óra 28 perczkor. — A hold két délután 5 óra 43 perczkor, nyugszik reggel 5 óra 2 perczkor.

A kereskedelmi államtitkár fogad délután 4 órakor. — Abellügyminiszter fogad délután 3 órakor. — A földmivelésügyi miniszter fogad délután fél 5 órakor. — A belügyi államtitkár fogad délután 2 órakor. — A közoktatásügyi államtitkár fogad délután 4 órakor.

Szlányi-kiállítás és Pálly hagyatékának kiállítása a Múzeumokban nyitva. Belépődíj együttesen 60 fillér. A tagsági jegyek érvényesek. — A Nemzeti Szalon őszi tárlata nyitva. Belépődíj 1 korona. — A Józsa Károly kiállítása a Könyves Kálmán Nagymező-utcai szalonjában nyitva egész nap. — Fialat művészek kiállítása az Uránia Kigyló-teri szalonjában nyitva. Belépő díj 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum régiségtára nyitva 9-2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum nyitva. — A Fővárosi Múzeum nyitva. — Az Iparművészeti Múzeum zárva. — A Történelmi Képcsarnok nyitva. — A földtani intézet muzeuma nyitva. — A Közlekedési Múzeum nyitva. — A Széchenyi-Múzeum zárva. — Az aquincumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — Az Erzsébet-Múzeum zárva. — A Nemzeti múzeum könyvtára nyitva. — Az Akadémia könyvtára nyitva. — Az Egyetemi könyvtár nyitva. — A fővárosi könyvtár nyitva. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára nyitva. — A pedagógiai könyvtár zárva. — A többi múzeumok és nyilvános könyvtárak zárva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délelőtt 9 órától vannak nyitva.

A könyörtelen törvény.

* * *

A törvény gyakran könyörtelen. Elfelejté azt, hogy nem öncél, nem önmagáért van a világon, hanem más, magasabb rangú czélokért. A törvény ilyenkor olyan, mint Moloch isten: a saját tisztelő hiveit falatozza fel. A törvény gonoszsága és a hivek ostobasága ez. Az isten is, a törvény is arra való, hogy az én javamat szolgálja. Ha törvény, megvédelmez s lehetővé teszi, hogy társaim, az emberállatok közt nagyobb veszedelem nélkül éljek. Ha isten, akibe hitemet vetem, megóv a gonosztól, meghallgatja az imádságomat s boldog életet ígér a tulvilágra. Olyan istenből, olyan törvényből azonban, amelyik mindenekelőtt az én gyöngé csontjaimat fogyasztja el, köszönöm, nem kérek, mert ha a zsöngé csontjaim elfogytak, mire nekem isten? Mire nekem törvény?

Spanyolországban most tömeges mészárlást okoz egy megbokrosodott paragrafus és nyolczszáz család életét földulva, holmi szerencsétlenekre összesen tizenegyezerkét száz esztendei börtön kirovását követeli. A megbokrosodott paragrafus azért haragudott meg, mert nyolczszáz pár ember, aki egymás után kívánczozott, okirathamítás révén evezett be a szent házasság révébe. Az okirathamító manipulációkat egy bírósági irnok, egy egyházi és két házassági ügynök intézték. Meghamisították az anyakönyvi lapokat s hazug bejegyzésű okmányok gyártásával boronálták össze azokat az embertársait, akiknek összekelését lehetlenné tette valamely törvénybe iktatott házassági akadály. A bűn kiderült s az okirathamító bandával együtt nyolczszáz családapa és nyolczszáz családanya is bajba került. A kegyetlen törvény mindenekelőtt házasságukat semmisíti meg. Hiába éltek hosszú évek során keresztül békében, szeretetben egymás mellett, hiába ragaszkodnak egymáshoz, a kacskaringós paragrafus közéjük cserdít és szétzavarja őket. Azokban az években, amiket együtt töltöttek, nem házasságban éltek, csak kárhuzatos ágyasságban, ha gyerekeik voltak, azok fattyuk s iogtalanul viselik az apa nevét. Nyolczszáz tűzhely fölborul, nyolczszáz apát, nyolczszáz anyát, tizenegyezerkét száz esztendei szomorú rabságra csuknak csak azért, hogy egyetlen egy kegyetlen paragrafusnak elégtétel adassék.

Isten ments, hogy az okirathamítást védelem, avagy a tiszteletreméltó, magas szociális házasság intézményét lekicsinyeljem. De hogyha már megkötötték azok a házasságok, jobb-e a jogrendnek, hogyha csaknem ezer család békéjét földulják? Nagyobb lesz-e az erkölcs, hogyha egy sereg gyermek börtönben tudja szüleit? Nem ez a kegyetlen, gonosz paragrafus-e itten a tulajdonképpeni legnagyobb bűnös? És nem a társadalom kezdte a vétkezést azzal, hogy különböző akadályokhoz, mókás formásokhoz köttötte a szerelmi frigyek érvényét, holott a férfi is, nő is legfőbb törvénynek azt az erőt ismeri, amelyik egymás karjaiba hajtja őket?

A tételes törvény és a természetes törvény ilyen gyászos ellentéte tette tizenegyezerkét száz évi börtönt érdemlő bűnössé a nyolczszáz pár embert. A természeti törvény ugyanis mindig átgázol tételesen, akárhogy toporzékol utána a paragrafus.

— A spanyol királyi párról. Alfonso spanyol király ma délelőtt katonai kíséretével megtekintette a gyalog-hadapródiskolát és végighallgatta a tanítást. Fél 11 órakor a király az első számú vonatsapat felett tartott szemlét. Délután fél 1 órakor Rajner főhercegnél dejeuner volt, amelyen a királyi pár, az anyakirályné, az uralkodóház tagjai és a kísérettek vettek részt. A dejeuner után a királyi pár, va-

lamint Frigyes főherceg és családja a főhercegnék mosonmegyei birtokára utazott, ahol vadászati foglak rendezni. E hó 14-én a felségek visszatérnek Bécsbe. 15-én Pless herceg meghívására a királyi pár vadászatra a herceg csehországi birtokaira megy. Imen a királyi pár visszatér Madridba.

— Kinevezés. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter Illés Zsigmondot, a m. kir. kereskedelmi muzeum északafrikai levelezőjét a m. kir. kereskedelmi muzeum központi személyzeti létszámában való sorozással fizetéstelen muzeumi levelezővé nevezte ki.

— A király gróf Paarhoz. A közös hadsereg rendeleti közlönye a következő legfelsőbb kéziratot teszi közzé:

Kedves gróf Paar Alajos lovassági tábornok! Tényleges szolgálata 50-ik évének befejezése alkalmából fogadja legszívvelyesebb üdvözetemet. Azon öt évtized alatt, amelyet hadseregem szolgálatában eltöltött, háboruban és békében igen becses szolgálatakat teljesített és lovagias lényével példás tevékenységet fejtett ki. Bizalmam által a lovasság főfelügyelőjévé neveztettem ki, sikerrel működött közre a fegyverem továbbfejlesztésén. Az ön neve lovasságom történetében igen díszes helyen fog állani. Biztosítom Önt meleg rokonszenvevről és további életpályáját illetőleg fogadja jókívánságaimat. Budapest, 1908 október 8. Ferencz József s. k.

— Kossuth Ferencz üdvözlése. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter a mai nap folyamán a következő üdvözlő táviratokat kapta:

Budapest. Az 1848-as és függetlenségi belvárosi asztaltársaság Burgán Aladár diszelnök jelenlétében kegyelettel megemlékezve a vértanúk emlékére, Nagyméltóságodnak, mint az országos függetlenségi és 48-as párt elnökének, mély hódolatát és nagy Nagyméltóságodnak, mint a vezetése alatt álló párt összes tagjainak hű ragaszkodását nyilváníti. Burgán Aladár diszelnök, Huber Antal elnök, Papp Jenő tiszteletbeli elnök.

— Bárány Majthényi László meghalt. Közéletünk és a budapesti társaság egyik érdekes alakjának haláláról értesülünk: idős Majthényi László báró Balassagyarmaton elhunyt 88 éves korában. Az elhunyt 1820. december 22-én született és már 1842-ben Hontmegye alispánjának választotta. A szabadságharc idején való szereplését különféleképpen ítélik meg, ellenfelei hevesen támadták érte, és „muszkavezető”-nek bélyegezték, ami ellen Majthényi a leghatározottabban tiltakozott. Hogy a nemzeti eszmével nem rokonszenvezett, az bizonyos. Erre vall, hogy 1849 után egy ideig cs. kir. megyefőnök volt s „hűsége” elismerésül 1852-ben cs. kir. kamarássá neveztetett ki. Az alkotmányos időszakban tevékenyen folyt be az ország és megyei politikába. Hontvármegye — melynek 1867-től 1890-ig főispánja volt — évtizedekig két hatalmas pátra szakadt. Egyiknek Ivánka Zsiga, a másiknak br. Majthényi László állt az élén. Ezek hevesen támadták egymást, s e személyes antagonizmus folytán elkeseredett küzdelmek fejlődtek ki, különösen a képviselő- és megyei választások idején s e helyi viszálykodásoknak a két pártvezér nagy tekintélye országos jelentőséget kölcsönözött s azok Ivánka halálával se szűntek meg teljesen, csak a mikor Majthényi aggkora miatt visszavonult a közéletből, simultak el teljesen a Majthényi-Ivánka-féle háboruskodások hullámai. Br. Majthényi László, aki főispánasága idején a belső titkos tanácsosságot és több nagy érdemrendet kapott, az utóbbi években nyáron át lukanyényei kastélyából, télen pedig Szentkirályi-utcai lakásából figyelte meg a megváltozott idők folyását, mindvégig megőrizve szelleme élénkségét. Mint nagy zenekarát, sürin lehetett előkelő szikár alakját az Operaházbeli páholyában látni, de a mellett a Nemzeti Társaskör összejöveteleiről sem igen maradt el. Halálát a kiterjedt Majthényi-családon és a többi előkelő rokonságon kívül, fogadott fia gyászolja.

— Ismeretlen negyedmillió alapítvány. Bécsben egy orvos özvegye, aki nem akarja magát megnevezni, negyedmillió koronás alapítványt tett munkaképtelen orvosok segélyezésére. Az alapítványt az alapítványt tevő képviselőjében dr. Postelberg Emil ügyvéd jelentette be az alsóausztriai helytartóságnak, amely azt „Jubileumi orvosjelölési alapítvány” néven beiktatta.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

— Kereskedés gyermekkel. Szörnyű és vér-lázító gonoszsnak jött nyomára Gurba községben a csendőrség. Szász István nevű vándorló czirkusz-tulajdonos a gonosztevő, aki már évek óta kis gyermekeket vásárol össze. Felhasználja őket czirkuszában s azután, ha már hasznukat nem veheti, az utczenél hagyja őket. A gonoszság úgy derült ki, hogy a napokban a gurbai temetőben egy lerongyolódott vak leányt találtak, aki magát Szász Mariska 17 éves leánynak mondta. A leány, akinél okiratok nem voltak, sirva mondta el tragédiáját.

— Én — ugymond — egy czirkusztársulatnak voltam tagja az idén májusig. A czirkusz tulajdonosa Szász István és a felesége Matyelka Róza, 17 éves koromig azt hittem, hogy ők az én szüleim, de aztán fölvilágosítottak, hogy ők kicsi koromban megvettek a szüleimtől. De nemcsak engem vásároltak meg, hanem még vagy husz gyermeket, akiket elhagytak, amikor már tönkre tették és használni nem tudták. Engem arra használtak fel, hogy a mellemen tüzes vasat kalapáljak. A tavaszon Brádon egy tüzes szikra a szememet kiégette. Ekkor Szászék beadtak a nagyváradi kórházba s elhagytak. Ma sem tudom, hová tűntek el. Azt nem tudom, hogy kik az igazi szüleim.

Elmondotta továbbá, hogy tizenhat éves korában a czirkusz egy tagja, Hermína világosította föl arról, hogy Szászék nem az igazi szülei nekik. A leány állítása szerint most a társaság tagjai még két férfi és öt leány, kik mindannyian azt hiszik, hogy a tulajdonosok fiai és leányai. E társaság leginkább az országos vásárokat szokta felkeresni. A gurbai előjáróság a vándor-komédiások körözését kéri.

— A Beketow-czirkuszban folyó nemzetközi versenybirkózások mai nyolczadik napján győztek: Kornatzky lengyel Saft sziléziai ellen 4 p. alatt. Sándorffy magyar Sturm rajnavideki ellen 9 p. 45 mp. alatt, Koch német Sreindl bécsi ellen 1 p. 31 mp. alatt, Sauerer bajor Müller osztrák ellen 42 mp. alatt. Petroff bolgár Jose van Dem hollandi ellen 45 p. 35 mp. alatt. E mérkőzés, amely iránt igen nagy volt az érdeklődés, döntőmérkőzés volt.

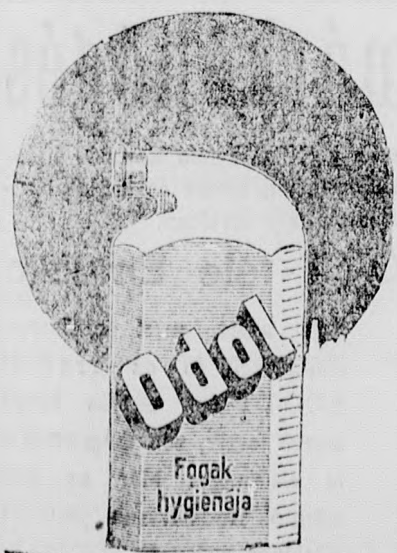
— Halálozás. Bak Róza, az „Ungarischer Israelit“ felelős szerkesztője, hosszú betegség után elhunyt. A nagy műveltségéről ismert urileány az izraelita felekezeti sajtóban élénk irodalmi tevékenységet fejtett ki. Feltűnést keltett néhány év előtt sajtópere, melyet az „Alkotmány“ volt szerkesztője indított ellene. Temetése holnap délután félhárom órakor lesz a Váci-körút 37. szám alatti gyászszobából.

× Önkénteseket felszerel kedvező fizetési feltételekkel Blum Sándor Budapest, Váci-utca 15.

× Zászlók, címerek minden kivételben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

× Bob-hashajtó a legkifejezesebb, 10 fillér.

× Fodor-féle vívóterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítanak a gyermektorna- és vívásra.

(*) A Vigszínház első újdonsága. A Vigszínház legközelebbi újdonsága Garvay Andornak, a fiatal irógárda jeles munkásának, az Egyetértés belső munkatársának A pénz című társadalmi drámája lesz, melynek ma tartották meg felolvasó próbáját. Garvay Andor eddig színesen s az élet liktető közvetlenségével megírt novelláival, közvetlenségükkel eruptív hatású politikai és társadalmi cikkeivel, bírátaival és minden szép íránt égő szeretetet eláruló dolgozataival szerezte meg híveinek nagy tábort. Ezek a munkák már koncepcziójukkal is elárulták, hogy szerzőjük egy nagy, átfogó és folytonos munkásság közepette csak mintegy szilánkokban mutatta be tehetségének kvalitásait. A Vigszínházban előadásra kerülő drámája lesz az első olyan irodalmi munkája, mely az egész embert a maga kiváló teljességében állítja elének. Ez az izgalmas, forróságában jelenetről jelenetre fokozódó dráma, mely a modern élet mozgatójának: a pénznek hatását mutatja be megdöbbentően líri realitással, ez a nagy arányokban fogant s gyönyörű részletekben kidolgozott dráma Garvay Andornak minden képességét kerekdeden és csiszoltan zárja magába. Anélkül, hogy a közönség szuverén ítéletét megelőzni akarnék, a szerző intímabb körben alkalmunk volt konstatálni, hogy a darab feldolgozása teljesen új, iránya megelőzi a mai drámai irányokat, drámaisága pedig biztos szinpadai tudásra és írói meglátásra vall. A forrongó fiatal magyar drámairodalom egyik utjelzője lesz ez a darab, amelynek bemutatását a Vigszínház kiváló művészgárdája ambicionálja. A darab főszerepe a legelső magyar színész Hegedűs Gyulának kezében van. A többi szereposztás is elsőrangú s így író és színház a legteljesebb összhangban lép a közönség elé.

(*) Ováció Márkus Emilnek. Ma este adták elő a Nemzeti Színházban Moretonak „Közönyt közhölynek” című klasszikus vígjátékát. A donna Diana szerepét Márkus Emilia játszotta. Amióta merényletet és egyéb csunya támadásokat intéztek a művésznő ellen, azóta nem látta őt a közönség a szinpadon. Mai föléptét tisztelői és barátai aggodalommal várták, mert tartottak attól, hogy az idegrázó izgalmak ártottak neki. Azonban a művésznő, ha izgatott volt is, erős akarral leküzdötte azt és a művészet minden hódító erejét vitte magával a szinpadra. Mikor kilépett a szinpadra, perecekig tartó taps és éljenzés fogadta s ez a taps a játék további folyamán többször megismétlődött.

(*) Sándor Erzsébet Párisban. Az Opera első kolaratúra énekesnője fél éves tanulmányidejének nagy részét Párisban tölti. Amint megérkezett, látogatást tett Grandjeanál, a nagy opera világhírű művésznőjénél s ennek ajánlatára kereste fel Crostit, a Conservatoire hírneves volt tanárát, akinél a művésznő nemcsak énektechnikáját tökéletesíti s a francia styl finomságait sajátítja el, de vele tanulja Luciat s Traviatát is. Mindkettőt még e szezonban fogja énekelni. Crosti mester, aki Grandjeanon kívül a kiváló művésznők egész sorát tanította, nagy elismeréssel szól Sándor Erzsébet tüneményes hangjáról s készségéről, amely a magyar énekképzés dicsőségére is szolgál. A kiváló művésznő ugy Párisban, mint Londonból is több hangversenyre meghívást kapott, de szerződése értelmében tanulmányutja alatt külföldön nem léphet fel.

(*) A csökkirályi. Kolozsvárt ma este volt a Nemzeti Színházban Stojanovits Jenő és Orbán szép sikerű daljátékának, a „Csökkirály”-nak bemutatója, amely zajos tetszést aratott. Már a nyitány után is perecekig tapsolták Stojanovitsot, aki maga dirigálta a zenekart. A poétikus szöveg és az invenciózus zene egyaránt megragadta a kolozsvári közönséget, amely alig győzte tappsal. Az előadás is elsőrangú volt. Berkli Lili, a kolozsváriak kedvelt prima-

donnája temérdek virágot kapott, a többiek: Arany Aranka, Anday Terka, Simon Mariska és Pajer, Makrai, Mátrai és Dezséri osztozkodtak a nagy sikerben. A kiállítás pazar szép, a rendezés mintaszert volt. Stojanovits Jenőt az egész előadás folyamán ünnepelte a közönség.

(*) A Sziriusz főpróbája. Földes Imre négyfelvonásos fantasztikus vígjátékának, a „Sziriusz”-nak, melyet Herczeg Ferencz hasonló című gyönyörű előbeszéléséből írt, ma volt az utolsó házi főpróbája. A főpróbát teljes díszlettel és jelmezekkel tartották meg. A vígjátéknak holnap, pénteken lesz a sajtó meghívott képviselői előtt a főpróbája. A bemutató iránt nagy érdeklődés mutatkozik a közönség körében, úgy, hogy a páholyok és a jobb jegyek nagyrészt már el is kapkodták.

(*) Thália. A Thália-társaság ebben az évben Ujpesten is fog tartani rendszeres előadásokat. Az első előadás Ujpesten már e hó 13-án lesz, amikor Heyermanns „Remény” című halásztragédiája kerül színpadra. Budapesti helyiségében (Népszínház, Rottebiller-utca) e hó 17-én kezd meg előadását a Thália és azontul minden kedden, csütörtökön és szombaton este fog ott előadásokat tartani.

(*) A Pállik-kiállítás megnyitása. Régen volt olyan díszes és ünnepélyes vernissage a városligeti Műcsarnokban, mint a milyennek keretében ma délután az európai híri magyar festőművészek: Pállik Bélának a hátrahagyott műveiből rendezett kiállítást megnyitották. A megnyitásra, melyen gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatási miniszter is megjelent, a kiállítási termek zsúfolásig megteltek az előkelő közönséggel. A minisztert a Társulat vezetősége hivatalosan fogadta s az üdvözlés után dr. Ambrozovics Dezső titkár kalauzolása mellett indult el az urak társaságában elsősorban is a Szlányi Lajos kollektív kiállításának megtekintésére. A művésznak, aki a szemle közben érkezett, a legnagyobb elragadtatással gratulált zamatos magyar tájait, amelyeknek nézésével alig tudott betelni. A Szlányi-kiállításból tért át a Pállik-kiállításba, ahol legelsőben is bemutatott neki a mester leányát, akivel így szólt:

— Végtelenül fájlalom, hogy ilyen szomoruan kell találkoznom, s nem magának a nagy mesternek tolmácsolhatom bámulatomat nagy művészete fölött. — Még egy rövid ideig elbeszélgetett a mester leányával. Közben pedig élénken folyik a vásár s ott időzése alatt mintegy félszáz mű vevőre talált is, amire alig volt még példa. A kiállítások péntektől naponta 9—5 óráig vannak nyitva s együttesen 60 fillért tekinthetők meg.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Tanács kedden, 13-án, délelőtt tartja meg báró Forster, einöklésével vásárló ülését ugy a Szlányi-, valamint a Pállik-kiállításán.

(*) Lejáró pályázatok. A Királyi Magyar Természettudományi Társulatnak a Bugát-alapból hirdetett két pályázata e hó 31-én jár le. Az egyik pályázat tétele a növénytan köréből van merítve és valamely Magyarországon képviselt kisebb növény-család, vagy nagyobb nem monografiai feldolgozását kívánja, különös tekintettel az anatómiai és fejlődéstani viszonyokra, továbbá a növényföldrajzi elterjedésre. Jutalma 600 korona. A másik a földtan köréből van merítve és valamely kevésbé ismert hazai vidék geológiai leírását kívánja. A pályaműveket idegen kézzel írva, jellegével és jellegű levéllel, mely a szerző nevét rejteli ellátva, a társulat titkári hivatalába (Esterházy-utca 16.) kell küldeni.

(*) Eldőlt építőművészeti pályázat. Nagybánya városa nyilvános pályázatot hirdetett városi vigadó és szálló-épületre. A pályázat most dönt el és a bíráló-bizottság az első díjat egyhangulag Bálint Zoltán és Jámbor Lajos építőművészek tervének ítélte oda.

(*) A Fővárosi Múzeum bezárása. A Stefánia-ut mentén épült régi Műcsarnok-épületben elhelyezett Fővárosi Múzeumot október 15-én a megállapított rend szerint bezárják. A múzeum helyiségei ugyanis nem fűthetők és így teleu látogatásra nem alkalmasak. Tavasz óta a múzeumot tizenötezernél többen keresték fel.

Reggelizés előtt fél pohár
Schmidthauer-féle

Használatra valódi áldás gyomorbetegségeknek és székzsorultásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt tel.
leszen rendező hozzá.
Kis üveg 40 fillér.
nagy üveg 60 fillér.

(*) **Caruso Berlinben.** A berlini kir. Operaházban legközelebb érdekes előadás lesz. Ekkor Leoncavallo operája, a „Bajazzók” kerül színre, amikor Enrico Caruso Caniot fogja énekelni, Tonio szerepében pedig Scotti, a híres olasz baritonista fog fellépni.

(*) **Uj színgazgató.** A dunántúli színikerület új igazgatója Báróti Rezső lett, aki társulatával Dombóváron kezdte meg előadásait. Az új társulat tagjai a következők: Csorna Terus, Olasz Zoltán, Bányai Irén, Galambos Mariska, Gálitzky Etel, Margit és Erzs, Feleki Gábor, Feleki Gáborné, Bihari Ákos, Bihari László, Galambos Elemér, Juhász Jenő, Venet Eugénia, Gyárfás Ödön, Rajz Margit, Madarasy Berta, Bartos Ernő, Lubinszky Tibor, Papp Gyula, Radó Janka, Szántó Jenő, Szabó Lajos, Szász Miksa és nagyszámu segédszemélyzet.

(*) **Intim Színpad.** A Sándor-téri délutáni színház október 10. és 11-én, szombaton és vasárnap esti előadást is tart. Színre fog kerülni 3 egyfelvonásos darab és 14 kórikus szám. Az előadás keretén belül Balla Miklós és több ismert író fog felolvasást tartani. Az esti előadás 8—11 óráig tart.

(*) **Léghajós-darab.** Már a „modern technika legújabb vívmányát” is belevonták a színműirodalomba: Berlinben Hochstetter Gusztáv egy háromfelvonásos vígjátékot írt, melynek címe „Das starre System” (A merev rendszer) és amely „léghajós-körökben” játszódik. Az újdonságot a mannheimi udvari színház fogadta el előadásra.

(*) **A Filharmóniai Társaság** felkéri a zeneszerzőket, kiknek művei ez idén nem kerülnek előadásra, hogy benyújtott vezérkönyveiket vegyék vissza. A vezérkönyvek átvehetők minden operai előadás előtt este 6 és 7 óra közt a Filharmóniai Társaság könyvtárában (Operaház, zenekar).

EGYESÜLETEK.

(—) **Vallásos estélyek.** A Lórántffy Zsuzsanna-Egyesület a túlzó-utcai elemi iskola nagytermében e hó 10-én és 17-én vallásos estélyt rendez. E hó 10-én este 7 órakor lesz az első estély, melynek következő a műsora: 1. Közének. 2. „A városi munkások lelki szükségai” címen előadást tart Palóczy Horváth Zoltán ügyvéd. 3. Karének. 4. „A munkások, mint az isten országa munkásai” címen bibliamagyarázatot tart Böszörményi Jenő. 5. Ima után közének. Az október 17-iki második estély műsora a következő: 1. Közének. 2. „Vallásos életünk az Egyesült-Államokban” címen előadást tart Kazányi Géza egyházi tanácsos. 3. Karének. 4. „Az egyházi élet és a nemzeti nagyság” címen bibliamagyarázatot tart Böszörményi Jenő. 5. Ima után közének. Az estélyekre mindenkit szívesen lát az egyesület választmánya.

(—) **Minna Cauer előadása.** A Feministák Egyesületében ma este Minna Cauer tartott előadást a Társadalmi Múzeum disztermében. A termet teljesen megtöltötte a nagyrészt hölgyekből álló közönség. Az előadást Schlimmer Rózsa rövid beszéde előzte meg, melyben a nők választójogi mozgalmának a legutóbbi eseményeit ismertette. Minna Cauer asszony előadásában arról szólt, hogy mint lehetne a társadalmi erkölcsöket összhangzásba hozni a nők választói jogával. Elmondja, hogy minden tudományos, minden nagy és igaz emberi mozgalom nemzetközi. Megköszöni Schwimmernek, hogy idehozta, mert az ő íttle — úgy mond — a nemzetköziségnek a dicsérete. Mindenütt, ahová nézünk, az ébredő nőt látjuk. Alig néhány hete, még a hárem női is öntudatra ébredtek. A beszédet mindvégig nagy figyelemmel és lelkesedéssel hallgatta a közönség.

Nyilt-tér

(A rovatban közzétettéknél nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN

jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3. sz.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára. Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

FŐVÁROS.

(*) **Orvosi kinevezés.** Fülepp Kálmán főpolgármester dr. Czinner Zsigmondot a Szent Margit-kórházhoz orvos-gyakornoknak nevezte ki.

(*) **A gázgyári szakértők tiszteletdíja.** A gázgyári szakértők tudvalevőleg 70.000 korona tiszteletdíjat kaptak fejenként. A honoráriumot ma utalványozta ki a főváros. Érdekes, hogy ugyancsak ma délelőtt átiratot kapott a főváros a pénzügyigazgatóságtól, hogy a szakértők megkapták-e már a honoráriumukat. A tiszteletdíj után ugyanis 10 százalék adó jár.

(*) **A naftafűtés.** Említettük, hogy a sokat emlegetett nafta-ügyben tegnap tartott értekezlet szakértő-bizottságot küldött ki a naftafűtés üzemének megvizsgálása végett. A bizottság tagjai, névszerint Kajlinger Mihály vízügyigazgató, dr. Szabó Sándor tisztii főorvoshelyettes, Ludvik Endre kórházi igazgató, Viola Imre tanácsnok, Buzay Károly tanácsjegyző, Zboray János, Watzke Ernő és Szalay Tivadar mérnökök ma délelőtt kint jártak a Szent János-kórházban s alaposan megtekintették a naftafűtés berendezését és üzemét. Konstatálták, hogy a kazán nyolc percz alatt teljes gőzt fejlesztett. A kísérlet, hogy mikép kell gyorsan megfelelő mennyiségű gőzt előállítani, mindenképen sikerült. Megszemlélte a bizottság az automatikusan működő és kiszolgálást alig igénylő berendezést és konstatálta, hogy füst, salak, por, piszok egyáltalán nem fejlődik. A termelt kalóriák száma 10500, ami a használatban levő szén háromszorosának felel meg. A bizottság a berendezés fölött teljes megelégedésnek adott kifejezést, Kajlinger igazgató pedig kijelentette, hogy a naftafűtés annyira tetszik neki, hogy a vízvezetékü üzemnél is próbát fog vele tenni.

(*) **A tanácsból.** A főváros tanácsa ma tartott ülésében a következő ügyeket intézte el: A Városi Igazgatóság emelendő artézi fürdőre megadta az építési engedelmet. Felhatalmazta az iparrajziskola igazgatóságát, hogy a folyó évben több rajztanfolyamot rendezhessen elemi iskolai tanítók részére. A Soroksári-uti népkönyvtár részére 300 korona segítséget szavazott meg. Elhatározta, hogy a fővárosi mértékhatóság hivatali főépületének földszintes és emeleti részét az állami mértékhatóság hivatalnak évi 12.000 koronáért bérbeadja s erre vonatkozólag pártoló előterjesztést tesz a közgyűlésnek. Elhatározta az V. ker. Zápolya-utca rendezését. Kimondta, hogy a Duna balparti részének közlekedésjavítására nyilvános árlejtést hirdet.

SPORT.

Budapesti versenyek.

— Kilencedik nap. —

A nap főszáma a Nyílt handicap volt. Palotást és Virgiliust fogadták leginkább. Különösen Palotás volt már hetek óta nagy favorit. Az utolsó nap Pythiát is nagyon erősen fogadták, mert Palotást megverte otthon. Végül Pythia volt második favorit. A start után Palotás vezetett. Pythia volt mellette. Virgilius a negyedik helyen fektült. A távnál Virgilius Palotás mellé megy és elég biztosan nyerte a versenyt. Julietta harmadik. A megnyitó versenyt a reás Old Coin nyerte két ellenfele ellen, az Államdíjban pedig Miután könnyen győzött. A két-évesek versenyében a sok reás Kunilindét a még nem futott Dodona megverte és ezzel a Söllinger-ló kiesett az Ausztria-díj komoly jelöltjei közül. A két-évesek handicapjában Nóta volt a törölt favorit. A Szemere-ló eddig mindig helyzetlenül futott és teljesen érthetetlen volt a favorizálása. A Szemere-ló nem is volt versenyben és épp az utolsó között volt.

Részletes eredmény a következő:

I. Előverseny. Díj 2000 korona. Táv 2000 méter. 1. Zombory R. 4 4/8 sher Old Coin 54 1/2 kg. (Carlslake). 2. Mr. C. Wood 4 4/8 sher Soltykoff 49 kg. (Smutny). 3. Geist G. 4 4/8 pm Remete 55 kg. (Ulrichshofer). Egy hoszszal nyerve, félhoszszal harmadik. — Tot.: 10:15.

II. Államdíj. Díj 5000 korona. Táv 2800 méter. 1. Jankovich B. Gy. 4 4/8 stpm Miután 53 kg. (Carlslake).

2. báró Springer G. 5 6/8 sm Meglio 53 kg. (Taral). 3. Geist G. 4 4/8 stpm Dinom-Dánom 51 1/2 kg. (Krouzil). Nyolcz hoszszal nyerve, hat hoszszal harmadik. — Tot.: 10:14.

III. Nyílt handicap. Díj 10.000 korona. Táv 1600 méter. 1. Báró Harkányi J. 3 6/8 pm Virgilius 53 1/2 kg. (Carlslake). 2. Lossonczy Gy. 3 6/8 pm Palotás 52 kg. (Krouzil). 3. Egyedi L. 4 4/8 sk Julietta 45 kg. (Paul). Futottak még: Árvaleány (Walkington), Lanzendorf (Gulyás), King Ronald (Pamer), Josef (Pretzner), Pythia (Baumgartner), Capt Jack (Vivian). Nyak-hoszszal nyerve, négy hoszszal harmadik. — Tot.: 10:51, 40:72, 60, 110.

IV. Palotai díj. Díj 3000 korona. Táv 1000 méter. 1. Báró Uchritz Zs. pk Dodona 53 kg. (Blades). 2. Söllinger R. száz. pk Kunilinde 55 kg. (Carlslake). Két hoszszal nyerve. — Tot.: 10:27.

V. Kétévesek handicapja. Díj 3000 korona. Táv 900 méter. 1. Söllinger R. száz. stpm Francesco 63 kg. (Janek). 2. Geist G. pk Motolla 49 kg. (Baumgartner). 3. Mr. Adrien pk Fabelhaft 59 kg. (Walkington). Futottak még: Nemesis (Krouzil), Revision (Carlslake), Jasna Pani (Birkenruth), Bellevue (Vivian), Avar (Miles), Nóta (Janek F.), Dzsidas (Pretzner), Show me (Paul), Dunbar (Gulyás). Biztosan másfél hoszszal nyerve, félhoszszal harmadik. Tot.: 10:46, 40:60, 68, 122.

VI. Kőbányai díj. Díj 3000 korona. Táv 1400 méter. 1. Capt. George 2 6/8 pm Kahlenberg 50 kg. (Vivian). 2. Mr. Adrien 2 6/8 pk Reine 45 kg. (Boris). 3. Rohonczy G. 3 6/8 sm Ezres 51 1/2 kg. (Földi). Erős küzdelem után rövid félhoszszal nyerve, négy hoszszal harmadik. Tot.: 10:25.

(*) **A M. U. E. uszóversenye.** A Magyar Uszó-Egyesület október 11-iki uszóversenyének zárlatáig uszással foglalkozó egyesületeink mintegy 200 nevezést adtak le. A verseny nemzetközi jellegű a Schwimm Club Silesia Breslau, valamint a bécsi uszók részvétele adja meg. A verseny legklasszikusabb száma Magyarország plüving bajnoksága lesz, melyben rekorderünk s két év előtti bajnokunk, Rómer Károly ellen ismertebb plüving ugróinkon kívül a nálunk eddig is jól ismert Zimmermann kiváló német versenyző veszi fel a küzdelmet. A M. U. E. e versenyét az uszósport népszerűsítése érdekében középiskolai tanulók 40 filléres program váltására jogosító igazolványok Schubert Alfréd titkárnál szerkezethetők meg VI., Teréz-körút 24. szám, az Edison-kávéházban.

(*) **Angol football-élet.** Az angol labdarugó szövetség az 1908—1909-iki esztendőre 5000 hivatásos footballistát vett fel a kötelékébe. Ezek közül körülbelül 1000 kizárólag a football-játékból él és ezeknek a játékosoknak alig fele éri el a 96 korona maximális heti fizetést.

(*) **Vívóest a Nemzeti Vívó Clubban.** A Nemzeti Vívó Club ujonnan átalakított nagyszabásu helyiségeit vívóestély keretében e hó 12-én esti 7/8 órakor mutatja be. Ez estélyre már az összes rokonvívó-clubbok megígérték részvételüket és így az estnek sportnívója biztosítva van. Az a nagyszabásu vívó-élet, amely a N. V. C. termében uralkodik, teljes biztosítéka annak, hogy e megnyitó estély csak méltó bevezetése lesz a klub előkelő társadalmi és sporttevékenységének. A megnyitó estély után a klub a Vadász-kürt-szállóban klubavató lakomát rendez.

Szamárköhögés

könnyen elmúlik a SCOTT-féle Emulsio használata folytán. Orvosok, bábák és szülők bizonyítják ezt ezer és ezer levélben.

A SCOTT-féle Emulsio

As Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer végigjárt — a balást — kériük illegitim módon.

segít azért, mert elsőrangú alkotórészei és az eredeti SCOTT-féle eljárás kiváló szerré teszik, sőt **tápereje** is elsőrangú. Már az első adagtól csodálatosan javul az általános egészség.

Egy eredeti üveg ára 2 K, 50 fillér. Kapható minden gyógyszerárban.

TÖRVÉNYSZÉK

A Kardos-bank.

Saját tudósítónktól.

Budapest, október 8.

A Kardos-család ismeretes ügyének főtárgyalását ma kezdte meg a budapesti büntető törvényszék dr. Tholdi törvényszéki bíró elnöksége alatt. Kardos Árpáddal együtt, a család és hitlen kezelés büntetvével vádolva, Kardos Lipót és fivére Gábor, Zoltán és Dezső is a vádlottak padjára kerültek. A terjedelmes ügyési vádirat egész sereg büntetőeljárásról szól fel a Kardos-család tagjai ellen. A tárgyaláson Tholdi bíró elnökölt. A vádat előadó dr. Nagy Béla királyi ügyész képviselte, védők dr. Edvi-Illés Károly, dr. Pollák Illés és dr. Gál Jenő voltak. A kárvallatokon kívül körülbelül hatvan tanút idéztek meg, a tárgyalás tehát előreláthatólag több napig fog tartani. Első sorban Kardos Árpádot, aki a bankalapításban a vezető szerepet vitte, hallgatták ki.

Kardos Árpád kihallgatása.

Bűnösnek érzi-e magát? — kérdezte tőle az elnök.

Nem vagyok bűnös. Én a Ferenc- és Józsefvárosi hitelszövetkezet igazgatója voltam. A szövetkezet szépen prosperált. Kármán Lajos, aki a szövetkezetnek adósa volt, egy alkalommal azzal a hírrel jött hozzánk, hogy úgy értesült, hogy a nagy bankok a szövetkezetektől meg fogják vonni a hitelt. Melegen ajánlotta, hogy alakuljunk át mi is részvénytársasággá. Rábeszélésének engedve, belemertünk az alapításba. Egy napon felhozta hozzánk Vécseyeket, akiket azelőtt sohasem ismertünk. Vécsey azt mondta, hogy az az óhajta, hogy vejenek, Kóós Elemér ügyvédnek bankot alapítsunk, melyben ő maga felügyelő-bizottsági elnök legyen. Kikötötte továbbá, hogy két fiát is alkalmazzuk. Vécsey befizette a részvénytőke 30 százalékát s megtartottuk az alakuló közgyűlést, mely nekünk fölmérvényt adott.

Vécseyék készpénzt adtak?

Igen, 66.450 koronát fizettek, melyet újabb Vécsey Tamás adott át nekem. Ezt bevételtem a szövetkezetnél Kardos Árpád számlájára.

Miért nem Vécsey neve alatt?

Mert ő nem volt tag. A pénzt a kereskedelmi banknál helyeztem el, mint a szövetkezet betétjét.

Van erre igazgatósági határozat?

Nincs, de erre nem is volt szükség.

Kinek a rendelkezésre került a pénz az ő számlájára a szövetkezetnél?

Nem kellett erre semmi rendelkezés.

Hogy gyűlt föl a részvénytőke többi része?

A többi a szövetkezet adta, összesen 84.000 koronát.

A részvényjegyzést illetően mi volt a megállapodás?

Az, hogy a részvények felét mi helyezük el, a többi Vécseyék. A takarékpénztár szépen prosperált. Vécseyék azon voltak, hogy minél többet vegyenek ki. Maga Vécsey Tamás az ő 6000 koronájával szemben 4000 koronát vett föl különböző czimén. Újabb Vécsey Tamás, aki miniszteri segéd-fogalmazó, egy váltóra jelentékeny összeget vett föl. Később azt kívánta, hogy 5000 forint évi fizetéssel vegyük föl igazgatónak. Ezt a kérést nem teljesíthettük, s ezért megharagudott. Vécsey Tamás ezután betett folyó számlára 24.000 koronát. Később ezt visszakérte, de nem adtam ki neki, hanem a váltója törlesztésére fordítottam. Jött a válságos 1906-ik esztendő, amikor minden igazgatónak kötelessége lett volna az intézetet támogatni. De e helyett Vécseyék egyszerűen ott hagytak bennünket. 1907-ben Kóós Elemér azt követelte tőlem, hogy tíz évig mint jogtanácsost alkalmazzuk 10.000 korona évi fizetéssel. Az igazgatóság a januári közgyűlésre halasztotta el a döntést. Ekkor észrevettem, hogy Vécseyék mindent elkövetnek, hogy tönkre tegyék az intézetet. Én új igazgatóság után néztem. Közben hallottam, hogy könyvvezetők, Sólhai, szintén ellenünk tör. Látván ezt az áramlatot, közgyűlést hívtam össze. Már előbb a felügyelő-bizottság konstataciója, hogy a takarékpénztár aktív. Láncoz Leó is megígérte Szűllő Gézának, akinek a közbenjárását kértem, hogy támogatni fog bennünket annyira, hogy a betéteket ki tudjuk fizetni. A közgyűlés a fölmérvényt megadta nekünk s a jegyzőkönyvet a kereskedelmi és váltótörvényszék jóváhagyta. Ezután jöttek a betétesek, ezeket nem tudtuk kifizetni, mert nem volt készpénzünk. Erre csődöt kértünk.

Az első vád, hogy Vécseyeket megtévesztették?

Én egy szóval sem tévesztettem meg őket.

A takarékpénztár részvényeiből mennyit jegyeztek önök?

A mi a Vécsey-csoport jegyzésén fölül megmaradt, azt mi és a szövetkezet jegyeztük.

Ezekből mennyit adtak el?

Körülbelül 60.000 korona értékűt.

Milyen árban?

Ötven koronáért darabját.

Ez a pénz kinek a kezébe folyt?

A takarékpénztári alaptőke számára fizetett be.

A részvények névre szólottak?

Igen, de csak akkor, mikor befizették az 500.000 koronát. A 60.000 korona értékű részvény az illeték néven lett jegyezve.

A 232.000 korona értékű részvény akkor még az önök néven volt?

Igen, mert akkor még nem tudtuk, ki veszi meg.

A 232.000 K értékű részvény az összes tagok nevére lett jegyezve?

Igen. Vettek többen. Krausz, Neu s mindjárt a nevékre iratták.

Vécseyeket tévedésbe ejtette-e ön azzal, hogy magát vagyonos embernek adta ki?

Erről nem szóltam soha s nem is tudtam, ki mennyi részvényt jegyez. Vagyonosságomról én nem szóltam. Tehát ezzel sem veztettem félre senkit.

Mennyi vagyona volt?

Két ház Kispesten és készpénzvettem a Józsefvárosi Takarékpénztárban. A Leszámitoló Bank alapításakor sem használtam ravasz fondorlatot.

Hogy történt itt az ismeretség?

Nem tudom. Ezt Géza alapította.

Az a vád ön ellen, hogy a szövetkezet pénzéből 150.000 koronát jogtalanul elvette.

Ez nem áll. 1906. márczius 28-án közjegyzői jegyzőkönyvi meghatalmazás alapján vettem fel a pénzt s a Belvárosi Takarékpénztárban helyeztem el. A 150.000 korona mindenütt el lett könyvelve.

Miért adott a takarékpénztár korlátlan hitelt a szövetkezet részére?

A szövetkezet részére nyitott korlátlan hitel ellenértéke részvények alakjában most is ott van a szövetkezet pénztárában. A részvények teljes értékét képviselték, mert a takarékpénztár akkor volt. Mi a takarékpénztár részvényeit a szövetkezet nevében jegyeztük s így a vételárat a szövetkezetnek kellett megfizetni.

Hogy fizette ki a szövetkezet a részvények vételárát?

Kölcsönöket vett fel, visszleszámitolás és egyéb hitel útján.

Milyen váltóforgalma volt a szövetkezetnek?

1906-ban körülbelül 690 ezer korona.

Miért kellett a Kaufmann és Alszegei-féle váltók?

A takarékpénztárnál kb. 270 ezer korona értékű váltót perelni kellett; azután voltak olyan váltók is, miket az intézet az aláírásokra tekintettel tovább adni nem akart. Azért vette az intézet ezeket a szivességi váltókat Kaufmann és Alszegei-től, hogy ezeket adja tovább és ne kelljen az intézetnek saját elfogadmányait.

Mi van avval a 66.000 koronával, amivel az ön folyószámlája meg lett terhelve? Összeffügg az az alapítási költséggel, illetve alaptőke 30%-ával?

Ez egy könyvelési strassa-tétel. A szövetkezet kivett a Belvárosi Takarékpénztártól 23.450 koronát 1906 május 30-án. Evvel az én folyószámlámot terheltek, pedig én egy krajczárt sem vettem fel abból. Így azután ezt az összeget törölni is kellett a folyószámláról. 43.000 koronát pedig részvények vételára czimén fizettem be. Ez az összeg sem engem illetett. Ez a 66.000 korona nem függ össze az alapítási költséggel.

Szünet után folytatták Kardos Árpád kihallgatását. A József-Ferencvárosi Takarékpénztár sérelmére elkövetett hitlen kezelés a vád szerint az, hogy értéktelen váltókat számitoltattak le maguknak.

Kardos Árpád elhárítja magáról a vádat és annak több pontjára nézve Kardos Gézát nevezi meg, mint illetékest, aki feleletet adhat.

A délutáni tárgyalás.

Délután fél 2 órakor Kardos Géza kihallgatására került a sor.

Megértette a vádat? Bűnösnek érzi magát?

Nem vagyok bűnös.

Igaz az, hogy ön azzal, hogy magát vagyonos embernek tüntette fel, megtévesztette Vécseyeket?

Sohasem mondtam, hogy én gazdag ember vagyok. Különbösen is ezt nem kellett hangoztatnom, mert a Kardos-család nem jegyzett, hanem a szövetkezet.

Mi szerepe volt önnek a szövetkezetnél?

Én mint pénzügyminiszteri számtiszt délután jártam csak be a szövetkezethez könyvelni. Pénzt nem kezeltem; délután takarékpénztári óra nem volt.

Mit tud a takarékpénztár alapításáról?

Közgyűlési határozat szerint a szövetkezet részére kellett részvényeket venni s ezzel Kardos Árpádot bizta meg, hogy a szövetkezeti tagok részére vásároljon részvényeket. Kardos Árpád a Vécsey-féle 66.450 koronát a szövetkezetnél befizette, amit én el is könyveltem.

Vagyonos volt ön, mikor feljött Szinyérvár-aljáról?

Nem. Mikor feljöttem, a vásárcsarnoki kereskedők szövetkezeténél voltam tisztviselő, azután a József-Ferencvárosi Hitelszövetkezetbe mentem titkárnak. Majd a pénzügyminisztériumban lettem díjnok s mivel egy szakmunkát írtam, amely megnyerte a miniszter tetszését, kinevezett számtiszt.

de a szövetkezeti állásomat is megtartottam. 1906-ban vezérigazgatója lettem a leszámitoló banknak, a takarékpénztárnál igazgatósági tag voltam minden különösebb jogkör nélkül, a szövetkezetnél pedig csak titkár voltam.

Mi volt a fizetése?

A leszámitoló banknál 12.000 korona fix, körülbelül 1000 korona tantiém, a takarékpénztárnál igazgatói tantiém, más semmi. A szövetkezetnél semmi.

Ki volt a leszámitoló bank alapításának kezdeményezője?

Kármán Lajos volt, aki arról értesült, hogy ellenintézet alakul.

Tud ön az igazgatósági határozatról?

Bár igazgatósági tag nem voltam, de mint volt titkár, részt vettem.

Erről eddig nem volt szó, hogy a leszámitoló bankot a szövetkezet alapította volna?

Erre eddig engem sem a nyomozat, sem a vizsgálat folyamán nem hallgattat ki senki.

Hogyan történt az, hogy a szövetkezet ily gyors egymásutánban két pénzügyintézetet is alapított?

A szövetkezetnek egy évben tizta nyeresége 8466 korona, vagyona pedig majd 800.000 korona volt, ebből alapíthatott annyival is inkább, mert 3 milliót felül forgalmat csinált 1905. évben.

Az ön által a Kardos-család nevében jegyzett 150.000 koronát tulajdonképpen a szövetkezet fizette, hát a többi ki fizette?

Török, Lukács, báró Perényi és Vécseyék, akiknek a 30%-ot én magam fizettem be. A 70%-ra úgy egyeztünk meg, hogy azt a részvényesek kölcsön veszik s utána 5%-os kamatot fizetnek.

Miért szavaztak korlátlan hitelt Kaufmannak, Alszegeinek és a Kardos-család tagjainak?

A részvényt jegyzett tagok nevére beírták azt az összeget, mit a jegyzett részvényekre kellett fizetni. A 233.000 korona nem hitel, hanem azokra a részvényekre fizetett összegek és nem a Kardosék adósságai.

Mi czélból engedélyezték a korlátlan hitelt?

A szövetkezetnél nem tudom, a takarékpénztárnál Vécseyék hoztak ilyen határozatot.

A szövetkezet váltóit a takarékpénztárnál leszámitolták még a rosszakat is, továbbá korlátlan hitelt nyújtottak a szövetkezet részére. Ezáltal a takarékpénztárt megkárosították.

Ez nem áll. A takarékpénztárnak megalakulásakor nem volt klientéja. A szövetkezet lépett vele összeköttetésbe.

Mi van a szivességi váltókkal?

Ezekre azért volt szükség, hogy a nagyobb intézetek leszámitolják a szövetkezet váltóit és a takarékpénztár a saját elfogadmányait ezekkel becserelje.

Hogy lett ez elkönyvelve?

Mint a szövetkezetnek nyújtott hitel. Különbösen azt Hegedüs Loránt ur, a váltóosztály főnöke jobban tudja. A szivességi váltók aláírói egy fillért sem kaptak.

SZEN, koks, briket,
összes gazdasági,
antracit ipari és házi célokra
27701
Telefon: Detail 26-27. 75-26, Engros 164.

Radnay Károly
BUDAPEST, Váci-körut 78. szám.
Sürgönyozim: ANTRACIT - BUDAPEST

— Igaz, hogy felmondás nélkül fiktiiv összegeket vettek fel?

— Nekem volt betéti könyvem és folyószámlám a takarékpénztárnál, ebből semmit sem vettem ki. Még mindig körülbelül 17.000 koronám van az intézetnél.

— Igaz, hogy ön 30.000 korona alapítási költséget vett fel?

— Mikor az alaptőke felemelése elhatározott, a részvények eladására Kármán és én vállalkoztunk. A 30.000 korona összegből kapott a szövetséget, kapott Kármán is 3000 koronát. De nem is lehetett a 30.000 koronát a pénztárból kivenni, mert már pénz nem volt a bankban. Nekem ebből a pénzből egy fillér sem jött a kezemhez.

— A kocsiért miért szavazták meg Kardos Lippót?

— Mert más illetménye nem volt.

— Hát a Vajda Pál családi esetről mit tud?

— Vajda a belényesi választásnál igen sokat tett értünk s ezért megígértem neki, hogy az újonnan alakítandó zálogosztályunknál pénztári tisztviselőül fogom alkalmazni. Meg is bíztam az előleges intézkedések megtételével Vajdát, akit 1200 forint fizetéssel alkalmaztam. Vajda nem adott óvadékot, de volt egy 10.000 koronás, fenntartással ellátott betéti könyve 6 havi felmondással. Ezt ő óvadéknak akarja most minősíteni.

Elnök ezután a tárgyalás folytatását holnap reggel 9 órára halasztotta el. A tárgyalás délután 3 órakor végződött.

§ A Polónyi—Lengyel-pör a Kurián. A budapesti esküdtbíróóság a tavaszszal, több heti izgalmas tárgyalás után, Polónyi Géza volt igazságügyminiszter panaszára három hónapi fogházra és ezer korona pénzbüntetésre, valamint a több ezer koronára rugó perköltség megfizetésére ítélte Lengyel Zoltán országgyűlési képviselőt. Az országra szóló sajtópörnek minden részlete ismeretes. Lengyel Zoltán képviselő „Vádat emelek” című cikkében súlyos büncselekményekkel vádolta meg a volt igazságügyminisztert, aki sajtópörrel felelt. A harmincz kilét meghaladó pöriratok a Kuriához kerültek, amelyek első büntetőtanácsa a semmiségi panaszokat november harmadikán fogja tárgyalni. Az ügy előadója Valkay Bertalan kuriai bíró lesz.

§ Megtámadott egyesület. Karácsony Gyula, a Fővárosi Szegénygyermekkert-Egyesület volt titkára 1906. év elején „Nyílt levél” című röpiratban megtámadta dr. Grosz Sándor orvost, a nevezett egyesület azóta elhalt elnökét és Schönfeld Hermanné alelnököt, mint akik „rablogazdálkodást” üztek az egyesület vagyonával. E röpirat miatt Schönfeldné rágalmozási pört indított Karácsony Gyula ellen. Ma tárgyalta ezt a sajtópört a büntető törvényszék dr. Jamniczky bíró elnöklelte alatt ítélkező tanácsa. A vádlott kijelentette a tárgyaláson, hogy hajlandó a panaszosnőtől bocsánatot kérni. Schönfeldné azonban ezt nem fogadta el és kérte a vádlott megbüntetését. A bíróság elítélte Karácsony Gyulát rágalmozás vétségéért 220 korona pénzbüntetésre és 200 korona ügyvédi költség megfizetésére, valamint az ítélet hírlapi közzétételére. A vádlott kérte, hogy a törvényszék a novella alapján feltételesnek nyilvánítsa az elítélést, de a bíróság ezt a kérelmet elutasította. Az ítélet jogerős.

§ Elkobzott röpiratok. A budapesti büntető törvényszék Zsitvay Leó elnöklelte alatt ma tárgyalta Hanesz Sándor 25 éves asztalossegéd izgatási bűnügyét. Hanesz Sándor volt az, aki a gázgyári sztráik alkalmával a rend fentartására kirendelt katonák között Munkások! Elvtársak! Testvérek! feliratu, a „magyarországi antimilitarista forradalmi szociálisták” aláírású röpiratot osztogatott szét. Mivel tetten érték, nyomban letartóztatták. A mai fő tárgyaláson a vádlott beismerte a röpirat szerzőségét, mire a bíróság az esküdtek marasztaló verdiktje alapján, dr. Balázs Elemér ügyész vádbeszéde és dr. Rónai Zoltán védő meghallgatása után osztálygyűlésre való izgatás, engedetlenségre való felbujtás és lázítás miatt összbüntetésül egy évi államfogházra és 300 korona pénzbüntetésre ítélte. A védő semmiségi panaszszal élt.

§ Házsártos fuvaros. Még 1904. évi november 4-én történt, hogy a budapest—czinkotai helyiérdekű vasút rákosfalvai állomása előtt, a még mozgó vonatról leugrottak Emoser Viktor korcsmáros és Dózsa János nagyfuvaros. Király János főkalauz ezért rendreutasította a leugrókat, mire Dózsa többször arcüvöltötte a hivatalos eljárásában eljáró főkalauzt. Az ezután keletkezett dulakodásra odaérkezett Hajós Lajos rendőrelőőr, ki bár polgári ruhában volt, de igazolván magát, a megvert főkalauz segítségére sietett. Dózsa ekkor felírta a rendőrelőőrt és elmenekült. A nagyfuvaros ez incidensből kifolyó-

lag két rendbéli hatóság elleni erőszak miatt került a vádlottak padjára s a bíróság 3 havi fogház és 60 korona pénzbüntetésre ítélte a vádlottat. A kir. tábla hat hónapi börtönre emelte fel Dózsa büntetését, amelyet a kir. Curia jóváhagyott.

KÖZGAZDASÁG.

A balkáni események és a pénzpiac.

Budapest, október 8.

Az európai pénzpiacok még mindig a balkáni események hatása alatt állanak, csak hogy az események homlokterében már inkább a Bosznia-Hercegovina visszacsatolásának gazdasági politikai mérlegelése van, mint a bolgár függetlenségi nyilatkozat hatása. Általában megállapítható az, hogy a bennünket legközelebről érdeklő piacokon elég nyugodtan fogadták az eseményeket. Nagy része van ebben a magyar és osztrák kormányok előre látó és tapintatos fellépésének. Mint értesülünk ugyanis dr. Wekerle Sándor pénzügyminiszter megbízásából dr. Popovics Sándor államtitkár kedden este fogadta a legelőkelőbb pénzintézetek vezetőit, hogy velük az előkészületben levő eseményeket, nevezetesen az időközben már megjelent legfelsőbb kéziratoknak tartalmát közölje és hogy egyidejűleg a helyzetről megnyugtató felvilágosításokat nyújtson. A jelenvolt pénzintézeti igazgatók dr. Popovics államtitkár nyilatkozatait megnyugvással vették tudomásul és a kormánynak köszönetüket fejezték ki azért az előzékenységet, amelylyel a pénzügyi kormány e fontos időpontban a pénzintézeteket tájékoztatta. Amint értesülünk, ugyanez dr. Korytowski osztrák pénzügyminiszter ugyancsak magához kérte az osztrák pénzintézetek vezetőit és a kormány akciójáról kiemertően nyilatkozott. Ugy Budapestben, valamint Bécsben a pénzintézetek vezetői annak a felgátsnak adtak kifejezést, hogy e nagy politikai akció a pénzpiacra abban az esetben nem fog különösebb befolyást gyakorolni, ha, amint valószínű is, a nagyhatalmak Ausztria-Magyarország tervéről már előzetesen tájékozva voltak.

Az értéktőzsdéről.

A helyzet eme általános diagnózisán mit sem változtat az, hogy ma az értéktőzsdén bizonyos izgatottsággal tárgyalták a trónbeszédet. A berlini börtönt ugyanis rendkívül elkedvetlenítették a szerbiai zavargásokról érkezett jelentések, melyek folytán Berlinből egyre alacsonyabb jegyzések érkeztek. Örvendetes tünetként konstataálhatjuk, hogy az áresések majdnem kizárólag a nemzetközi értékekre szorítottak s a magyar papírok árát csaknem teljesen megkímélték. Például amíg az osztrák hitelrészvény teljes hat koronát veszített az árából, addig a magyar hitelrészvény áresése mindössze három koronára rugott. Déli egy órakor függesztették ki a tőzsdén a királynak a delegációhoz intézett beszédét Bécsben a trónbeszéd szövegét tévedésből rosszul értelmezték, ami negyedóránál valószínűsége derutot okozott, mert Bécsből és Berlinből szinte ontották a papirokat. Az üzlet ekkor majdnem tíz percig szünetelt, mialatt a tőzsdetagoz nagy izgalom közepette olvasták fel egymásnak a királyi beszéd szövegét. Csak amikor Bécsből telefonon jött meg a híre annak, hogy az ottani spekuláció kedvezőtlenül fogja fel a királyi beszéd tartalmát s az arbitrage még a délelőtti árnál is alacsonyabban kínálta a papirokat, indult meg itt is az üzlet, természetesen mindinkább hanyatló árfolyamok mellett. A déli tőzsdén már nem is javulhatott meg az irányzat s a zárlat a legalacsonyabb napi árak mellett történt. A tegnapi zárathoz viszonyítva, a déli tőzsdé zárlatáig végeredményképen olcsóbbodott: az Osztrák hitel 4.50 koronával, a Magyar hitel 2.75 koronával, az Államvasut 3.50 koronával. Forgalmomba került: Osztrák hitel 633.25—630—630.50 koronán, Magyar hitel 737—735.25—736 koronán, Államvasut 687.50—685.50 kor., Déli vasut 112.50—123 kor., Leszámitolóbank 477.75—477.25 kor., Jelzálog 429—427 kor., Rimamurányi 556—554 kor., Közuti 550.50—550 kor., Magyar koronajáradék 91.60—91.55 koronán.

A nevezetesebb értékek árváltozásait a következő táblázat mutatja:

	okt. 4-iki	tegnapi záró	mai záró
	á r f o l y a m		
Osztrák hitelrészvény	643.50	636.25	629.50
Magyar hitelrészvény	745.50	739.50	735.—
Osztrák-magyar államvasut	695.—	699.—	685.50
Leszámitolóbank	482.50	480.75	477.25
Jelzáloghitelbank	434.—	430.50	427.—
Rimamurányi	560.50	558.—	554.—
Városi villamosvasut	265.—	263.50	262.50
Közuti vasut	556.50	551.—	550.25
Koronajáradék	92.45	91.70	91.60

A gabonátőzsdéről.

A Készárupiaczon ma kifejezetten szilárd volt az irányzat. Bőséges kínálatl szemben a mal-mok igen jó vételkedvet mutattak és mérsékeltén drágábbra tartott ajánlatokat is szívesen figyelembe vettek. Mivel másrészt az árubirtokosok nem voltak nagyon rátartósak, igen élénk forgalom fejlődött ki, melynek folyamán mintegy 50.000 mm. buza kelt el, a tegnapiaknál 5—10 fillérrel drágább áron. — A legdrágább eladási ár 24.65 korona volt 80 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 21.— korona 74 kilós pestvidéki, tiszkos buzáért. Egyéb gabonaméliek közül rozs és zab változatlan, árpa szilárd, tengeri emelkedő. Forgalmomba került: 900 mm. rozs 18.90—19.10 koronás áron, 200 mm. zab 16.55—16.60 koronás áron, 100 mm. árpa, 15.50 koronás áron. A határidőpiacozon a mai üzlet a mezőgazdaságra nézve kedvezőtlen időjárásra és magassabb amerikai jegyzésekre szilárdan és a tegnapi zárlatnál jóval magasabb kurzusokkal indult meg. Kezdetben a magas árfolyamok kissé tulsulyra juttatták a kínálatot, mire kissé gyöngült az irányzat, a forgalom további folyamán azonban egyre fokozódó vételkedvre újra barátságosabb lett a hangulat és ismét emelkedni kezdtek az árfolyamok. Az októberi ügyletekre ma 4000 mm. buzát, 4500 mm. rozsozt és 20.000 mm. zabot jelentettek be, folyó hónap 13-iki szállításra. A tegnapi zárathoz viszonyítva, ma végeredményképen az októberi buza 16 fillérrel, az áprilisi buza 24 fillérrel, az októberi rozs 26 fillérrel, az áprilisi rozs 24 fillérrel, az októberi zab 10 fillérrel, az újtegeri 4 fillérrel emelkedett.

Bécsben.

Kréta bekebelezése Görögországba és az újabb szerbiai zavargások ismét megzavarták a mai előtőzsdén a politikai helyzet nyugodtabb felfogását és az árfolyamok egy része érzékenyen hanyatlott. A hangulat annál inkább rosszabbodott, mert a berlini bányapiacozon tegnap történt árhanatlások miatt az ottani tőzsde helyzetét is kedvezőtlenül itélték meg. Az itteni piac magartartása mindazonáltal nyugodt maradt, mert remélték, hogy a delegációban elhangzó kijelentések jó benyomást fognak tenni és újabb hírek megerősítették azt a feltevést, hogy a konfliktust Bulgáriával elkerülhető lesz. Kezdetben a piac nagyobb ellenálló képességet tanusított és az eladások csak alpesi bányarészvényekben öltöttek nagyobb mérveket, melyek négy koronával alacsonyabb árfolyamon indultak. A többi értékek nyugodt, bárha lanyhább magartartást tanusítottak és különösen hitelrészvény gyengült. A barátságtalan hangulat csak az előtőzsdé zárata felé domborodott ki jobban, amikor Berlinből kedvezőtlen jelentések érkeztek, mire hitel- és alpesi bányarészvényekben nagyobb eladásokat eszközöltek. Az előtőzsdé zárata általánosan bágyadt jellegű volt. A keleti vasutak részvényei tartották voltok, osztrák és magyar járadékokban nem volt forgalom, bolgár járadék valamivel alacsonyabban állt, török sorsjegyek gyengültek. A déli tőzsde kezdetén, miután Berlinből a bányarésztékek újabb hanyatlását jelentették és hitelrészvényekben arbitrázs eladásokat eszközöltek, az árfolyamok újabb hanyatlásnak voltak kitéve, de a piac nyugodt magartartását megtartotta. Később a vezető értékek helyi vásárlásokra javultak, de a hangulat újból ingadozott.

Berlinben.

A balkáni események ma is az érdeklődés homlokterében állottak és kezdetben jelentékeny kínálat volt, a kínált értékeket azonban csak jelentékenyen mérsékelt árfolyamok mellett fogadták el. A bank-

piaczo
nyaérté
indultak
tek. Kü
hanyatl
vesztés
ugyan
menetle
nemileg
lott irán
jelentke
folyamol
kok s h
nyek el
az össz
pénzpiac
valamiv
gánleszá

A Deuts
tulajdono
— mint
át. A ré
Deutsch
vanban
vényekbe
nyekben
szükben
birtokaba
gatószág
Deutsch
Gézat és
tagjaiul p
Gross Ná
totta meg
Willheim
Albertet

ipari mur
tárgyaban
előtt foly
reskedelm
megnyitv
kaszok a
tak abban
érdekelt
megegyez
dett be
nint az
küldjön k
tesíteni.
tekezet
titkár ind
erre vona
Lieb Rat
ki a java
dítványoz
lyekben
szeszés i
lokát is,
gálhatják
6 óratól
Ugyanily
szesznagy
dégelő és
Báró Po
csos, a
hogy a p
tozni aka
annak, h
bizonyos
vendégek
nevében
zák. Vil
tetében k
nyászat
lembe ve
utáni 3 ó
főleg erk
szeszés it
Hoffma
zart edén
mos a h
Lóránt a
gának ta
jegyzí, ho
azzal az
szílnet m
dos, Jás
kel foglal
megjegyz
közrendés
ságnak ni
Ezzel a t

pontról — attól függ, hogy a kínai ipari vállalatok minő hozzájárulásokat ajánlanak fel a kiállítás céljaira, illetve miként akarnak a kiállításon résztvenni. Arról van szó, hogy Sanghaiban legalább is 60.000 font biztosítéki alapot kell teremteni, melyből a kiállítás területe volna megszerzendő. Még ezt a csekély alapot sem sikerült biztosítani: egyrészt mert az üzleti helyzet állandóan rossz volt az utóbbi években, másrészt, mert a teleknek az ára folyton emelkedvén, kétségek támadtak, hogy nem lesz lehetséges ennyivel a szükséges területeket megszerezni. A biztosítási alapra összevissza csak 30.000 fontot írtak alá. Ezenfelül 60—70.000 lírát a külföldön kellett volna ezen alapra jegyeztetni. De ez nem sikerült. Az angol kereskedelmi minisztérium kijelentette, hogy elvben nem zárkózik el a vállalkozás támogatása elől, de előbb meg kell győződnie, hogy az egész igen komoly alapokon nyugszik s be kell várnia, hogy a kínai kormány és a helyi hatóságok minő áldozatokat óhajtának hozni a kiállításért s hogy a kínai importkereskedelemben részes többi állam: Németország, Franciaország, Észak-Amerika és Japán mit ajánlanak fel a kiállítás támogatására. Ezek a kedvezőtlen tapasztalatok arra indították a british China Associationt, mint amely társulat a legjelentősebb tényezője volt a kiállítási mozgalomnak, hogy egyelőre pihentesse az eszmét.

Munkáslakóházak Zentán. Zenta sz. kir. város 443 munkáslakóházát épít, amelyre az építési pályázat október 15-én jár le.

Hírek a postáról. Borsod vármegye területén fekvő Sajóközécskény községben új postai ügynökség lépett életbe. — Szabolcs vármegye Pircse községében a postai ügynökség működését ideiglenesen megszüntették. A postai ügynökség kézbesítési körébe tartozó Pircse és Pilis községeket Csáky, Figula, Gánás, Grünhut, Jó, József, Kacsavár, Keresztseghy, Ó, Tetőfészek, Új- és Vöröstanyákat ideiglenesen a nyírbátori postahivatal postai kézbesítési kerületébe osztom be. — A Vasvár vármegye területén fekvő Martijánec községben működő m. kir. postai ügynökség ideiglenesen megszüntetett. — Brassó városban a Hosszu-utcában Brassó 4. elnevezéssel a kereskedelmiügyi m. kir. miniszter ur által engedélyezett postahivatal megkezdte működését. — Bars vármegyében Alsóváradon, Bihar vármegyében Felsőábrányban és Arad vármegyében Kisperegén törvényhatósági távbeszélő-központ nyílt, korlátolt nappali szolgálattal és Alsóvárad egyszersmind bevonatott a belvárosi helyközi távbeszélő-központba. — Bars, Csáktörnyén, Kaposvár, Keszthely, Mohács, Nagykanizsa, Pécs, Szekszárd és Zalaegerszeg távbeszélő-központok az abbaziai távbeszélő-központtal való csereforgalomba október 16-án bevonatnak.

Ó-Tátrafűrészes vezetője. A Lőcsei Hitelbank Oszwald Károlyt, az Eperjesi Villamvilágítási és Erőátviteli R.-T. volt igazgatóját Ó-Tátrafűrészes fürdőtelep igazgatójává nevezte ki. Ez állásra több mint 300-an pályáztak.

Fegyverek bevitele Törökországba. A fegyverbevitel volt eddig a török vámhivatalok legfeltehetőbb tárgya. Az alkotmányos éra küszöbén a közvetlen adók konstantinápolyi főigazgatósága a scutarii vámhivatalt arra utasította, hogy mindenféle vadászfegyver és egy kézzel kezelendő löveg, mint pisztolyok, forgó- és önműködő pisztolyok (Mannlicher és Mauser rendszere), valamint vadász- és pisztolytöltények (aczképpen nyel vagy a nélküli) szabadon vihetők be az országba. Kivétel csupán az olyan két kézzel kezelendő (vállba illesztendő) lövegek képeznek, amelyek hadi célokra is alkalmasak. Ugyanezen tilalom alá esnek a fegyverek töltényei is. Bár a legtöbb ilyen czikk eddig élénk csempészetnek képezte a tárgyát, különösen a modern, javított kivitelű pisztolyok iránt rendkívül megnagyobbodott a kereslet s így feltételezhetni, hogy a czikkben nagy forgalom lesz elérhető. Kívánatos lenne, hogy illetékes tengerparti hatóságaink a fegyverek és töltények Albániába irányuló kivitelének ne górdítsanak akadályokat. Az alkotmány ünnepén Scutariban magában több mint félmillió éles töltényt tüzeltek el, úgy hogy a forgópisztolyok tölténykészlete csaknem teljesen elfogyott. Ez idő szerint Scutariban (különösen Gasser rendszerű) forgópisztoly-töltényekben élénk kereslet mutatkozik.

Nagybirtokváltás. D'Harnoncourt Manoné grófnő összes magyarországi ingatlanait Schaumburg-Lippe Fülöp herceg német nagybirtokosnak, a német császár sógorának eladta 24 millió koronáért.

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.
Kiadótulajdonos:
A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság.
Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTÖZSDE

Gabonátözsde.

A gabonátözsde mai lefolyásáról közgazdasági rovatunk élén számolunk be.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Áru	Előző	Ára 100 kg.	Előző	Ára 100 kg.
Buza				
Tiszavidéki új	76	23.10—23.55	79	23.60—24.10
"	76	23.10—23.55	80	23.90—24.35
"	77	23.40—23.70	81	24.—24.55
"	78	23.50—23.85	82	—
Fejérmegyei új	75	—	79	23.40—23.90
"	76	22.90—23.35	80	23.65—24.10
"	77	23.20—23.50	81	—
"	78	23.30—23.65	82	—
Pestvidéki új	74	—	78	23.80—23.65
"	75	—	79	23.50—23.85
"	76	22.90—23.55	80	23.60—24.05
"	77	23.20—23.50	81	—
Bánsági új	74	—	78	23.50—24.85
"	75	—	79	23.70—24.15
"	76	23.90—23.55	80	23.80—24.10
"	77	23.40—23.70	81	23.90—24.10
Bácskai új	74	—	78	23.50—23.85
"	75	—	79	23.70—24.10
"	76	23.—23.55	80	23.80—24.30
"	77	23.40—23.70	81	—
Rozs l.-rendű új	—	—	19.30—19.45	—
" középminőségű új	—	—	19.10—19.25	—
Árpa takarmány l.-rendű	—	—	15.85—16.—	—
" l.-rendű	—	—	15.50—15.75	—
Zab l.-rendű	—	—	16.50—16.75	—
" l.-rendű	—	—	16.10—16.40	—
Tengeri belföldi új	—	—	17.50—17.70	—
Repce: Káposztarepce	—	—	—	—
Köles	—	—	12.—13.—	—

A készáru piacra elkel:

Buza. Tiszavidéki: 2000 mm. 81 kg. 24.65 korona, 1200 mm. 80 kg. 24.65 korona, nov., 200 mm. 81 kg. 24.50 korona, 100 mm. 80.5 kg. 24.50 korona, 100 mm. 80.5 kg. 24.20 korona, 1000 mm. 80 kg. 24.60 korona, 1500 mm. 80 kg. 24.55 korona, 100 mm. 80 kg. 24.55 korona, 100 mm. 80 kg. 24.50 korona, 200 mm. 80 kg. 24.30 korona, 500 mm. 80 kg. 24.20 korona, 200 mm. 80 kg. 23.20 korona, árpás, 100 mm. 80 kg. 24.20 korona, 300 mm. 79 kg. 24.20 korona, 100 mm. 79.5 kg. 24.45 korona, 200 mm. 79.5 kg. 24.— korona, felső, sárga, 100 mm. 79.5 kg. 24.40 korona, felső, 2000 mm. 79 kg. 24.60 korona, 600 mm. 80 kg. 24.60 korona, 300 mm. 79 kg. 24.30 korona, 100 mm. 79 kg. 24.10 korona, 100 mm. 79 kg. 24.40 korona, 400 mm. 79 kg. 24.40 korona, 100 mm. 79 kg. 24.30 korona, 100 mm. 78.7 kg. 24.20 korona, 100 mm. 78.7 kg. 24.20 korona, 500 mm. 78.5 kg. 23.90 korona, keverékes, 500 mm. 78.5 kg. 23.80 korona, 100 mm. 78 kg. 24.10 korona, 100 mm. 78 kg. 24.25 korona.

Pestvidéki: 500 mm. 79.5 kg. 24.25 korona, 100 mm. 79 kg. 23.40 korona, 400 mm. 78.5 kg. 23.80 korona, 100 mm. 78.5 kg. 23.— korona, üszkös, 100 mm. 78 kg. 23.80 korona, 100 mm. 78 kg. 24.10 korona, 300 mm. 77 kg. 23.50 korona, 300 mm. 77 kg. 23.50 korona, 1430 mm. 76.5 kg. 23.50 korona, üszöghegyű, 1710 mm. 76 kg. 23.50 korona, üszöghegyű, 1710 mm. 76 kg. 23.50 korona, 250 mm. 74 kg. 23.50 korona, 250 mm. 74 kg. 23.50 korona, üszkösök.

Fejérmegyei: 300 mm. 78 kg. 24.— korona, 300 mm. 78 kg. 24.— korona, 500 mm. 76.5 kg. 23.70 korona, 500 mm. 76.4 kg. 23.70 korona, 850 mm. 75.8 kg. 23.50 korona.

Erdélyi: 200 mm. 78 kg. 22.90 korona, 600 mm. 77.2 kg. 22.90 korona.

Adai: 4580 mm. 77.5 kg. 23.60 korona.

Hódmezővásárhelyi: 2000 mm. 79.5 kg. 24.40 kor.

Bácskai: 100 mm. 80.5 kg. 24.50 korona, 800 mm. 78.5 kg. 23.20 korona, üszkös, 2100 mm. 78.4 kg. 24.10 korona, 400 mm. 76.5 kg. 22.— korona, üszkös.

Zimonyi: 3000 mm. 77.5 kg. 22.90 korona.

Dunai: 1500 mm. 76 kg. 23.35 korona.

Ókanizsai: 3500 mm. 77 kg. 24.05 korona.

Verbászi: 3000 mm. 78 kg. 24.25 korona.

Bánsági: 2075 mm. 78.5 kg. 24.20 korona.

Felsőmagyar: 100 mm. 77 kg. 23.40 korona.

Rozs: 100 mm. 19.— korona, kpf. par., 100 mm. 19.— korona, kpf. par., 500 mm. 18.90 korona, kpf. par., 200 mm. 19.19 korona, ab Budapest.

Zab: 100 mm. 16.55 korona, 100 mm. 16.50 kor.

Tengeri: 500 mm. 17.55 korona, ab Budapest.

Árpa: 100 mm. 15.50 korona, kpf. par., 300 mm. 17.40 korona, paritás, Kőbánya.

A határidőpiacra elkel:

Délelőt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint)

Buza 1908. októberre 11.78, 11.73, 11.69.
Buza 1909. áprilisra 11.98, 11.99, 11.96, 12.02, 12.06.
Rozs 1908. októberre 9.56, 9.63, 9.65.
Zab 1908. októberre 8.05, 8.09, 8.12.
Tengeri 1909 májusra 7.42, 7.45.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1908. októberi buza	11.78—11.79
1909. áprilisi buza	11.06—11.07
1908. októberi rozs	9.66—9.67
1908. októberi zab	8.12—8.13
1909. májusi tengeri	7.43—7.44

Budapesti gabonaforgalom.

1908. október 6-tól október 7-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	24854	4628
Rozs	4256	4499
Árpa	6421	5403
Zab	13558	17503
Tengeri	4333	306
Liszt	222	18546
Korpa	—	2773

Értéktözsde.

Az értéktözsde előlapon közgazdasági rovata élén számolunk be. Az üzlet lefolyása ez volt:

Előtözsde.

Előtözsde lanyha.

Köztettek: Osztrák hitelrészvény 633.50—631.—, Magyar hitelrészvény 737.—735.25. Osztrák-magyar államvasut 687.50—687.—. Rimamurányi vasúti 556.—555.—. Magyar leszámítolobank 480.—. Jelzálogbank 427.50. Közúti vaspálya 551.—550.—. Magyar koronajáradék 91.20—91.55.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde gyenge.

Köztettek: Osztrák hitelrészvény 631.50—630.—, Magyar hitelrészvény 736.50—734.50. Osztrák-magyar államvasut 685.50—684.75. Déli vasut 123.50.—123.—. Rimamurányi vasúti 555.—553.75. Magyar leszámítolobank 478.—477.—. Jelzálogbank 428.—427.75. Közúti vaspálya 551.50—550.—. Városi villamos vasut 262.75—261.75. Magyar koronajáradék 91.65—91.55. Hazai bank 279.50—277.50. Hazai sorsjegy 99.—50%-os orosz köcsön 95.—. Pesti magyar kereskedelmi bank 3380.—. Drasche-féle téglagyár 440.—. Salgótarjáni köszénbánya r.-t. 583.—586.—.

Utőtözsde.

Az utőtözsden folytatlagos bécsi és berlini, valamint helyi eladások nyomán lanyha volt az irányzat. Az értékek árfolyamai 1—2 koronával hanyatlottak. A zárlat kissé javult. A forgalom időkint élénk volt s végül záródott: Osztrák hitel 629.—, Magyar hitel 734.50. Déli vasut 123.75. Leszámitoló 477.—, Jelzálog 427.25. Rimamurányi 554.—. Városi 263.—, Közúti 550.

BÉCSI GABONÁTÖZSDE.

Bécs, október 8. (Tudósítónk jelentése.) A kedvezőtlenül alakult politikai helyzet a terménytözsdeére nem gyakorolt jelentékenyebb befolyást és a vásárlási kedvet nem volt képes élnkíteni. A forgalom a lehető legszűkebb határok között maradt és ha az árfolyamok nem változtak, az arra a körülményre vezethető vissza, hogy nemcsak a konzum, le az eladók is tartózkodóan viselkedtek s a kínálat fölötté csekély volt. Árpában elvétve fordult elő szilárd, változatlan áron néhány jelentéktelen kötés. Ami a külföldet illeti, a nyugat-európai piacok lanyha irányzatot követtek, ellenben az északamerikai tőzsdéken a jegyzések némileg emelkedtek. New-Yorkban és Chicagóban az irányzat szilárd volt, mert a földművelési kormány hivatalos aratási jelentését kedvezőtlennek várták, holott a jelentés éppen nem kedvezőtlen. Az Egyesült Államok buza-termését a hivatalos jelentés 659 millió bushellel tünteti föl, pedig azt hitték, hogy az eredmény csak 630 millió bushel lesz, míg tavaly 625 millió bushel tett ki az eredmény.

Jegyeztetett buza: új tiszavidéki 12.40—12.80 korona, marosi 12.20—12.60 kor., bánáti 12.20—12.60 korona, tótfelvidéki 11.80—12.20 korona, mosoni 11.90—12.20 korona, új déli vasúti 11.90—12.20, marchfeldi 11.60—12.05 korona.

Új-rozs: tótfelvidéki 9.85—10.05 korona, csepeli 9.80—10.— kor., pestmegyei 9.95—10.10, déli vasúti 9.80—10.05 korona, különféle magyar 9.80—10.05 kor., osztrák 9.90—10.10 korona.

Árpa: morvaországi 9.20—10.60 kor., marchfeldi 8.70—9.30 kor., bécsvidéki 9.—9.70 kor., tótfelvidéki 7.90—10.— kor., csepeli 7.80—8.70, győri —.— kor., déli vasúti 8.40—9.65 kor., tiszavidéki 7.30—8.50 kor., északmagyarországi 7.40—9.40 kor., közép-dunai állomások 8.30—9.— korona.

Magyar tengeri: régi 8.90—9.10, új —.— kor., cinquantin 9.90—10.10, új —.— korona.

Magyar zab: minőség szerint 8.25—8.95 kor., közepes —.— kor., elsőrendű —.— kor., válogatott 8.85—9.25 korona, cseh-morvaországi és alsóausztriai —.— korona.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE

A tőzsde mai helyzetéről közgazdasági rovatunkban számolunk be.

11 órákor: zárulnak

Osztárk hitelr. 631.52. Magyar hitelr. ... Länderbank 432.25, Allamvasut 687. ... Elbavölgyi vasut ... Déli vasut 122.50 ...

1 órákor jegyeztek:

Osztárk hitel 630. Magyar hitel 734. Länderbank 432. Unio-bank 543. Allamvasut 684.50, Anglo-bank ... Bankverein ...

Bécs, október 8. (Osztárk értékek zárulata. 4,2 százalékos papír-járadék 95.70, 4 százalékos osztárk arany járadék 114.75, 1860-as sorsjegy 151.85, Osztárk hitelsorsjegy 472.50, Angol osztárk bankrészvény 293.50, Bécsi Bankverein 511.50, Osztárk-magyar bank 174.3. Déli vasut 122. ...

Bécs, október 8. (Magyar értékek zárulata.) 4 százalékos arany-járadék 109.70. Tiszai és szeg. köcs. sorsjegy 141. Magyar hitelbank részvény 732. Magyar leszámított és váltó részvény 476. ...

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE

A tőzsde mai helyzetéről közgazdasági rovatunkban számolunk be.

Berlin, okt. 8. (Az Egyetértés eredeti távirata.) Zárulati jegyzetük: 4,2 százalékos papír-járadék ... 4 százalékos osztárk aranyjáradék 97.60, osztárk hitelrészvény 197.50, Déli vasut 22.80, orosz bankjegyek 214.30, 4 százalékos új orosz kölcsön ...

Frankfurt, (Zárul.) október 8. 4,2 százalékos papír-járadék ... 4 százalékos osztárk aranyjáradék 97.90, 4 százalékos magyar aranyjáradék 92.50, Osztárk hitelintézeti részvény 197.50, Osztárk-magyar államvasut 147. ...

Hamburg, (Zárul.) október 8. 4,2 százalékos osztárk részvény 98.20, 1860. sorsjegy ... Déli vasut 22.65, 4 százalékos aranyjáradék 97.75, Osztárk hitelrészvény 197.25, Osztárk-magyar államvasut 146.90, Olasz járadék ...

London, október 8. Angol consol ...

Páris, okt. 8. (Zárul.) 3 százalékos Francia járadék 95.12, Osztárk aranyjáradék 95.80, Magyar aranyjáradék 93.75, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 480. ...

4 százalékos spanyol járadék 94.40, 4 százalékos unifikált török jár. 88. Török sorsjegy 161.50, Török dohányrészvény 399. Osztárk hitelintézet ... Osztárk Länderbank ... Magyar jelzálogbank 455. ...

DR. HÖNIGIZSO

Elektrotherapiai és Röntgen-Intézete. Elektromágneses gyógyítás

Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift

Gyógytényezők: Elektromágneses gyógyítás. Röntgen sugarakkal való kezelés. Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio). Kék fényvel való kezelés ...

Table with columns: Buza, 100 kilogramm ára, 50 kilogramm ára. Rows include: tiszavidéki, fehérmezei, pestvidéki, bányási, bacsikai.

Table with columns: Egyéb gabonafélék, 100 kilogramm ára. Rows include: Rozsa, Arpa, Zab, Tengeri magy., Repoze kaposzta-repce.

Table with columns: Burgonya, Faj, Pénz, Ár. Rows include: Dunántúli, Felsőmagyarországi, Nyuségi, Erdélyi, Bányási, Pesti.

Table with columns: Allamadósság közkölcsonók, Pénz, Ár. Rows include: Magyar aranyjáradék, korona-járadék, All. köl. Vaskapu célj. ar. 6.3%, Horv.-szlav. reg.-k. 11%, M. földteremt. kötv. 4%, Tiszai szegedi nyar. köcs. 4%, Horv.-szlav. jelz. földt. kötv. 4%, Kov. oszt. adom. koronaj. 4%, Egyes. oszt. jár. papir. 4%, Osztárk aranyjáradék, korona-járadék, all.-sors. 1860, 1000 k. 4%, 1860-ból 200 k. 4%, 1864-ből 100 k. 4%, Bosz.-herc. orsz. k. 1895. 4%, vasuti 1895. 4%, Bpest. székcs. lőv. köcs. 4%, Bpest. székcs. lőv. köcs. 4%, Orosz államkölcsön 200 v. 5%, Záloglevelek. Elsősorú, Bolvár. tkpt. r.-l. 4%, Egyesült. lőv. takt. 4%, korona ért. 4%, Kieibit. orsz. földh. 34 év 5%, 50% évre 5%, 50% évre kor. 4%, M. agrár-jár. b. szőlőköt. 4%, járadékjegy vt. 4%, M. ált. takt. r.-l. 50 évre 4%, 65 évre 4%, Nagy. földhitelint. 41 évre 4%, 50 évre 4%, 65 évre 4%, szab. és talajjav. 4%, M. jelz. hitelb. frt.-ban 4%, ugyanaz 50 évre 4%, forint értéken 4%, 50 évre kor. 4%, közs. kötv. 50 évre 4%, ugyanaz 50 évre 4%, 50 év vt. 110 ft. 4%, 60 év 100 frank 3 1/2%, nyar. kötv. frt. 4%, osztr. felülb. 4%, nyar. kötv. kor. 3%, M. leszám. pvtl. 50 évre 4%, M. tkpt. közp. jelz. 4%, közs. kötv. 60 évre 4%, közs. kötv. 70 évre 4%, Orsz. közp. hitelsz. kötv. 4%, Osztr.-m. bank 50 év o. 4%, kor. 4%, P. hazai. tkp. közs. kv. 4%, 100 k. e. nyköt. 4%, Pesti m. keresk. bank 4%, közs. kötv. vt. 110 ft. 4%, közs. kötv. vt. 105 k. 4%, Adria tengerhajóz. r.-l. 4%, Pesti m. keresk. bank 4%, Pesti m. keresk. bank 4%

Table with columns: Kassa-oderb. v. 1889. frt. 6.4%, Bankok részvényei, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmalomok, Különléle vállalatok.

Table with columns: Ujlaki tégl. és mészgyártó, Sorsjegyek, Pénzmekek és váltók.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Vágómarhavásár.

Budapest, október 8-án. (Braun József és fia jelentése az „Egyetértés” részére.) Felhajtott: 2235 darab vágómarha és pedig 1274 darab magyar és tarka ökör, 472 darab magyar és tarka tehén, 170 darab bosnyák ökör, 8 darab bosnyák tehén, 162 darab magyar és tarka bika, 1 darab bosnyák bika, 86 darab magyar bivaly és — darab bosnyák bivaly.

Következő árak jegyeztettek métermázsánként élőszuliban levonás nélkül:

Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 74.—84.— koronáig, kivételesen 86.— koronáig, középminőségű 60.—72.— koronáig, silány minőségű 48.—58.— K.-ig. Tarka hizott ökör legjobb minőségű 78—90 koronáig, kivételesen 92.—K. középminőségű 64—76 koronáig, silány 50.—62.— koronáig. Magyar paraszt ökör legjobb minőségű 62.—66. kor.-ig, középminőségű — kor.-ig, silány 48.—60.— koronáig. Magyar tehén legjobb minőségű 44.—46.— koronáig, kivételesen 76.— koronáig, közép minőségű — koronáig, silányabb minőségű — koronáig. Tarkatehén legjobb minőségű 46.—72.— koronáig, kivételesen 76.— koronáig, közép minőségű — koronáig, silányabb minőségű — koronáig. Kicsontozni való marha 32.—42.— koronáig. Boszniai ökör legjobb minőségű 50.—60.— koronáig, közép minőségű — koronáig, silányabb minőségű 44.—48.— koronáig. Növendékmарha 40.—60.— koronáig. Mind 100 kilónként élőszuliban.

Habár e felhajtás mintegy 400 darabbal nagyobb volt a multheténél, a husszükséglet nagyobbodván, elsőrendű és jó közepes minőségek megtartották mult heti árakat, ellenben gyengébb minőségek el voltak hanyagolva. Birkák iránt az érdeklődés javult s 2 koronával métermázsánként magasabb árakat jegyeztek.

Budapesti szurómarhavásár.

Budapest, október 8. Felhajtott: 514 drb élő borju (közé 23 rugoti), — drb leölt borju, — drb növendékmарha, — drb élő bárány, — drb leölt bárány.

Árjegyzések: Elsőrendű élő borjukért 96—104 fillér, kivételesen — 106 fillér; középminőségű élő borjukért 84—94 fillér; leölt borjukért — fillér; silány és rugott borjukért 48—70 fillér, növendékmарháért — fillér, kilogrammonként, levonás nélkül. Elő bárányokért — korona, leölt bárányokért — korona páronként. Az irányzat élénk volt, az árak 2—4 fillérrel kgr.-kint emelkedtek

Bécsi szurómarhavásár.

Sí-Marx, október 8-án. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra fölhoztak: 4825 darab borjut, 2872 darab fiatal sertést, 1215 levágott sertést, — darab levágott juhot, — darab élő juhot, — darab bárányt.

Eladási árak kilogrammonként: Levágott borju 88—98 fillér; elsőrendű 100—120 fillér; legelője 124—140 fillér; élő borju 76—100 fillér; legelőrendű 102—112 fillér; élő hussertés 88—116 fillér; élő hizott sertés 94—108 fillér; levágott nehéz sertés 108—142 fillér; levágott hizott sertés 108—132 fillér; könnyű sertés 136—140 fillér; elsőrendű süldő 108—132 fillér; levágott juh 68—92 fillér; bárány 20—36 korona páronként.

Serteskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, október 8-án. (Hivatalos tudósítás) Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér. Közép (páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban) — fillér. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 123—124 fillér. Fiatal közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban) 124—125 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr.-ig) 125—127 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 260 kg fölül sulyban) — fillérig, közép (páronként 240—260 kilogramm sulyban) — fillérig.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, okt. 8. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 1041 darab sertés, 35 darab süldő, 10 darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai nap felhajtás 1741 darab sertés, 45 darab süldő, 8 darab malacz, össze-

sen 2782 darab sertés, 80 darab süldő, 18 darab malacz. Eladott 1615 darab sertés, 63 darab süldő, 18 darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 1167 drb sertés, 17 darab süldő, — drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül — fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr.-ig, 91—96 fillér, ételsúlylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — fillérig, ételsúlylevonással 118—126 fillérig; fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, ételsúlylevonással 116—126 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — fillér, ételsúlylevonással 122—126 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül — fillér, könnyű 140—300 kgr.-ig — fillérig, ételsúlylevonással — fillér. Belföldi süldő 116—126 fillérig, horvát süldő — fillérig. Malacz 92—110 fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, élőszuliban értendők. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok.

IDŐJÁRÁS.

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1908. október 8-án reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban tegnap száraz, tulnyomóan derült idő uralkodott. A hőmérséklet országsszerte átlag 4 C°-al volt alacsonyabb a normálisnál és az éjjel — leginkább az ország északnyugati felén — ismét gyengé fagy és dér is volt; a hőmérséklet maximuma Fiumében 22 C° és minimuma több helyütt —2 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Tartósan száraz, jobbra derült idő várható lassu hőemelkedéssel.

Table with columns: Állomás, Légnyomás mm., Hőmérséklet Celsiusus szerint, Szélirány és ereje, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet máx. min.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 8. —

Kinevezések. A fővámgazgató Nagy Dezső díjtalan vámgyakornok-jelöltet a budapesti fővámhivatalhoz díjtalan vámgyakornokká; a földmívelésügyi miniszter a vezetése alatt álló minisztérium és a Budapesti székely alárendelt hatóságok, intézetek és hivatalok altisztái és hivatalozgái személyzetének egyesített létszámába, az országos magyar gyapjúminősítő intézethez Kunsch Sámuel igazolványos altisztet ideiglenes minőségű laboránssá, Kiss András és Vaskó György hivatalozgákat altisztekké; a budapesti itélőtábla elnöke dr. Péter Károly dunaföldvári lakos ügyvédjelöltet a budapesti itélőtábla területére díjaz joggyakornokká nevezte ki.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Mezei Szilárdné, szül. Aczél Gizella izsópalagái állami óvónőt a beüli állami óvodához ugyanebben a minőségben áthelyezte.

Pályázatok. A petrozsényi állami főgimnáziumnál két rendes iskolazolgái állásra október hó 15-ig; az egri törvényszéknél bírói, a gyulai pénzügyigazgatóságnál pénzügyi segédtitkári, a brassói pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevősegnél pénzügyi számtisztai, a nagyváradai pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevősegnél számtisztai-járási számvevői, a marosludasi adóhivatalnál adóoszt., a mocsai járásbírósnál telekkönyvi átalakító díjnoki, Prázmáron (Brassó vármegye) postamesteri, Középlakon (Kolozs vármegye), Akosfalván (Torda vármegye), Margondán (Nagykükküllő vármegye) és Kissolymon (Udvarely vármegye) postai ügynöki állásra 3 hét; a pécsi itélőtáblánál, valamint a késmárki járásbírósnál irnoki állásra 4 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

VIZÁLLAS.

Table with columns: m.éter, okl. 7. okt. 8., m.éter, okl. 7. okt. 8.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJON MÁTYÁS

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE! JEGYGYÜRÜK, NÁSZAJÁNDÉK-TÁRGYAK A LEGELŐNYÖSEBBEN POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERESZ-és MŰÖRÁS-üzletében szerezhetik meg. BUDAPEST, Erzsébet-körút 29. VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDITOK. ÁRJEJYZÉK 2000 RAJZZAL INGYEN és BÉRMENTVE.

SZÍNHÁZAK
Pénteken, 1908 október 9-én

Nemzeti Színház | **Királysínház**

FRANCILLON.
Vigjáték 3 felvonásban.
Irtá ifj. Dumas Fordította Paulay
Rivierolles gr., a fia Petbes
Gandredon Dováó
Symeux Henry Oúry
Carillac Jean Széke
Pinguet Nádai B.
Rivierollesné P. Márkus E.
Smithné Teréz Csillag T.
Annette Várdi A.
Kezdeté fél 8 órákor

Vígyszínház
Viraszt a szerelem.
Vigjáték 4 felvonásban írta Fiers
és Callaret. Fordította Adorján A.
De Juvigny márkáné Haraszthy H.
Jacqueline M. Harmat
Carlott Hagodás
Lacienne Gázi M.
Demier Sophie Gothné
Vernot Golh
Merlin abbé Vendrey
De Juvigny André Rajnay
St Hermine báróné Rónaszéki
Ohrisiano lányai Csáky I.
Sobonge Bányai I.
François Bárdi
Kezdeté fél 8 órákor.

III. Kir. Operaház
Zárva

Uránia színház
A táncz.
Kezdeté fél 8 órákor.

Apollo - Projektográf
TELEFON 68-89

A spanyol királyi pár Budapesten.
Érkezés a nyugati p. u.
és bevonulás. (Saját telv.)
A kis kéményseprő. Dra-
gonyosok.

Magyar színház
Sziriusz.
4 felvonásban. Hercegg Forencz
hasonló című elbeszéléseiből
írta: Földes Imre.
Szergeusz tanár Rákai
Róza Báthory G.
Rozina Csontos
Tibor Akos gróf Csontos
Tibor Gergely gróf Somlai
Agája, neje Gerzso Sz.
Miksa Papp
Gvadányi Thuróczy
Baró Orcay Köröndi
Dr. Szűcs Dobi
Dr. Bakos Fejyvesi
Kezdeté fél 8 órákor.

FŐVÁROSI ORFEUM
WALDMANN IMRE igazgató. VI., Nagyhéző-u. 17
TELEFON: igazgató: 317. Jegypénztár: 93-98. Kórház 17-97

Ma és minden este

IFJABB SYLVESTER SCHAEFFER
a csoda-árta, vendéggjátéka.
ELŐSZÓR BUDAPESTEN!!

A roppant erejével, sokoldalú képzettségével és villámgyors
átalakulásával kőművelés keleti művész, nem tevesztendő
össze más hasonlóvá katarisával.

Az előadás kezdete este 8 órákor.
Jegyelővel 10-1 és 8-6 óráig a nappali pénztárnál.
A tálkerben reggeli 5 óráig VÖRÖS ELEK cigányzene-
kara hangversenye.

BEKETOW CIRKUSZ Városliget
Telefon 107-46

Ma este 7/8 órákor
Ujdonságok estélye.

Teljesen új szenzációs műsor

The 4 Durham The 3 Fred
zencocentrikusok Motorkerékpárosok az ördögkutatásban

Nagy nemzetközi díj és versenybirkózás
DIJ: 8000 KORONA. És az egész műsor.

FOLIES CAPRICE
Igazgatók: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTH SANDOR.
Budapest, Révai-utca 18. sz.

Az előadás kezdete fél 9 órákor
Ma: fél 10 órákor! Ujdonság

A műlövés.
Bóhozát, írta: Tábori Emil. Rendező: Rott Sándor
Továbbá: Tú k Berta, Nanou, Zöldi Márton, Gerő
József, valamint Trebitsch Sándor mint török nárenőr.

Végül 11 órákor
DER LUFTTURNER
Nappali pénztár d. o. 9-1-ig és d. u. 8-6-ig. Az első eme-
leti Casino de Parisban elsőrangú táncz attrakciók.
— Kezdeté fél 12 órákor —

STEINHARDT MULATO
Telefon 54-23. Rákóczi-ut 63. Telefon 54-23.

Kezdeté 1/8-kor. Ma és mindennap: Új attrakciók.
Jonny Schopper, Jan Hóra et la bella Lola, Kille Evy
és Farsarót továbbá Steinhardt Géza, Tornay Zsuzsa,
Gyártás Dezső kéltéje új magánzámokból, Magyar.

Az ördög helyettese
Paródia. Írta: Taussig Ottó.
Másfél feleség. Bóhozát írta:
Glinger és Taussig.

Jegyek: 8-12-ig és 2-6-ig Rákóczi-ut 63. és Örv. Kert Józsefné
Kézdezőben Andrassy-ut 20.

A gyönyörűen átalakított tálkerben táncz szegyet, kiltés at-
trakciók, nagyszerű zenekar.

Vasárnap délután mérsékelt helyre előadás.
KEZDETE 3 órákor.

Kitűnő konyha! Pontos kiszolgálás!

ROYAL ORFEUM
ERZSÉBET-KÖRÜT 31. TELEFON 110-22

Ma és mindennap 8 órai kezdettel
Nagy előadás.
Szenzációs attrakciók.

Lalle Solbini, Farfalla, Jansly, Joskaronis, The 4 Black
Trobadoire, Ujváry Károly Leányos Erna és Horyáth Gizl.
Naponia 9-kor este.

VERA VIOLETTA.
Nagy operetta. Szerette Eysler Odón
A tálkerben reggeli 5 óráig táncz attrakciók és Balogh
Károly cigányzenekara

BUDAPESTI CABARET
BONBONNIERE
VI., Teréz-körút 26. Telefon 52-88.

A teljes régi és új művészcsomó Turchányi Olga,
Vörösi III, Antal Erzsi, Kökény Ilon, Deli Blanka, Csabai
Zsolt, Sugar Róth, Willy Hagen német kabaré-művész. Kaudk
Győző, Boros Géza, Vilár Jenő, Kóváry Gyula. Okt. 10-16:
Nyáray Antal; Conférencier: Dr. Szalay József.
Naponia 9/10 órákor a fényes októberi műsor. A néma
vadász (Óriási sikertől bókózat) — BERTA PANAMAJA
100-adszor. (Új beállítás, új művésztársakkal). 20
cabaretzám. — 3 szinpadai tréfa. — Jegyek: 6, 8,
4 és 3 koronát Komline Kézdezőben, Andrassy-ut 20.
Bárdi Kossuth Lajos-u. 4. Emlék, Erzsébet-körút 42. és
a Cabaret pénztárnál. Mindenütt telefon.

FODOR KÁROLY
vivő- és testedző-intézete
BUDAPEST Fiók-intézeti:
IV., Koronaherceg-u. 3. | Andrassy-ut 88.

Specziális tanács gyermek-
tornában s gyermekvívásban

Az
1849 október 6-án
dicső vértanu-halált szenvedett hőseink-
nek emelt díszes irodalmi emlék az

Aradi vértanuk Albuma.
Szerkesztette VARGA OTTÓ.
87 Ára díszkötésben 6 mámeillék-
képpel. 15 korona. lettel.

A szabadságharcz eseményeit a tizenhárom aradi vértanu
személye körül csoportosítva írja le a szerző,
megkapóan ecsetelve a szomorú utolsó napokat és a
a nemzet újrábredését. A művet Zichy, Manheimer,
Papp és más hazai művészek illusztrációi díszítik. Az
5. kiadás remek díszkötésben jelent meg és havi
részletfizetésre is kapható.

Gr. Batthyány Lajos élete
Írta FARKAS EMÓD.
A Magyar Könyvtár 311-312. sz. Ára 60 ml.

Kaphatók Lampel R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fia) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrassy-ut 21. sz.
és minden könyvkereskedésben.

A törvény követelményeinek megfelelő Alföldi fehérkeresztes Sósorszesz

a legáltalánosabban kedvelt és nélkülözhetetlen háziszer, igen számos esetben kitűnő szolgálatot tesz, mert

erősítő! üdítő! edző!

Barack-pálinka
közkedvelt ital.

Radial Elixir
kitűnő gyomorkeserű páratlan hatása!!

Gyártja:
az Alföldi Cognacgyár r.-társaság

KECSKEMETEN.
Mindenütt kapható!

Tessék mindenütt csakis eredeti

Alföldi Cognacgyár Kecskemét gyártmányt kérni.

október 9.
lapból

gy Dezső díj-
sti fővárhiva-
öldmivélségi
ztérium és a
k. intézetek és
zemélyzetének
gyar gyapju-
szolvánvos al-
Kiss András
ztekke; a bu-
oly dunaföld-
tétlötábla te-
ki.
ügyi minisz-
a izsópalagaj
z ugyanebben

gimnáziumnál
er hó 15-ig;
ai pénzügy-
brassói pénz-
ségénél pénz-
gyigazgatóság
-járásí szám-
iszti, a mócsi
ljinoki, Práz-
Középlakon
a vármegyve),
s Kissolyimo-
öki állásra z
smárki járás-
het beadni a

méter
okt. 7. okt. 8.
0,07 0,08
0,14 0,24
0,31 0,72
0,31 0,92
0,42 0,82
0,54 0,92
0,60 0,92
0,66 0,92
0,72 0,92
0,78 0,92
0,84 0,92
0,90 0,92
0,96 0,92
1,02 0,92
1,08 0,92
1,14 0,92
1,20 0,92
1,26 0,92
1,32 0,92
1,38 0,92
1,44 0,92
1,50 0,92
1,56 0,92
1,62 0,92
1,68 0,92
1,74 0,92
1,80 0,92
1,86 0,92
1,92 0,92
1,98 0,92
2,04 0,92
2,10 0,92
2,16 0,92
2,22 0,92
2,28 0,92
2,34 0,92
2,40 0,92
2,46 0,92
2,52 0,92
2,58 0,92
2,64 0,92
2,70 0,92
2,76 0,92
2,82 0,92
2,88 0,92
2,94 0,92
3,00 0,92

ÉS
ATYÁS
E!
K.
K-
AJ
EN
AN
S-
he.
22
ITOK
NTVB.

Negyedévre
7
kor.

Az
előfizetési ár maradt a régi:
1/4 évre **7** korona

Negyedévre
7
kor.

Pótámasza az Egyetértés vezércikkeinek az a körülmény, hogy a függetlenségi párt legkiválóbb vezérférfiai az Egyetértésben hozzák vezéreszméiket és irányító gondolataikat. ■■■■■■

A magyar sajtóban páratlan kedvezménynyel lépünk az olvasó elé.

Az Egyetértés Vasárnapja

ezímen hetenkint egyszer magas irodalmi színvonalon álló nyolcz oldalas mellékletet adunk, amelyben előfizetőink mindent megtalálnak, ami a héten érdekes volt.

Le a kalappal az Egyetértés színház, irodalom és művészet rovata előtt. A kulturális élet minden jelenségével állandóan és teljes bőséggel foglalkozik mindig az Egyetértés. ■■■■■■

Az Egyetértés Vasárnapja

Magyarország és a külföld heti eseményeit szóban és művészi kivitelű képekben mutatja be és így szívesen látott vendége minden háznak.

Biztosíthatjuk, hogy a politika, országgyűlés-rovatunk mindig a legkimerítőbb és legrészletesebb információját adja a politikai élet minden mozzanatának.

Az Egyetértés Vasárnapja

a hét politikai aktualitásairól rajzokat és torzrajzokat közöl, amelyeket elsőrangú rajzolóink készítenek.

Közmegelekedésre kiváló figyelemmel kíséri az Egyetértés a fővárosi ügyek fejlődését. Mindenkor közügynek tekinti a főváros jólétét. ■■■■■■

Az Egyetértés Vasárnapja

szépirodalmi részét a magyar írógárda legjelesebbjei szolgáltatják, a külföldi írók munkáinak fordítását szintén jeles erők végzik.

Megsugjuk Önnek a titkot, hogy a belpolitikában való tüzetes tájékoztatás mellett az Egyetértés kiváló gondot fordít a külföld politikai eseményeire. ■■

Az Egyetértés Vasárnapja

első számában megkezdte egy regény közlését, azonkívül ad croquisokat, színházi és sportzikketeket.

A bíróságnál lefolyó események a leggyorsabb feldolgozásra találnak az Egyetértés hasábjain. Tudósítói a legmegbízhatóbban számolnak be a törvénykezéstről. ■■■■■■

Az Egyetértés Vasárnapja

nem jelent tulkiadást, mert a vasárnapi mellékletet teljesen díjtalanul, az előfizetési árak telemelése nélkül küldjük az olvasónak.

Nem dicsekszünk, de azzal hízünk magunknak, hogy az Egyetértés híven ahhoz a hivatásához, hogy a közélet mindenféle megnyilvánulását élénk figyelemmel kíséri, ugyanígy részesíti az egyházi élet eseményeit. ■■■■■■

Az Egyetértés Vasárnapja

hetenkint legalább nyolcz oldal terjedelmű lesz.

Mint a bomba, úgy hat divatrovatunk asszonyolvasóinkra, mert ezen rovat gyors és megbízható tájékoztatója az asszonyoknak mindazokban az ügyekben, amelyek a toalet fontos kérdéseit illetik. ■■■■

Világot behálózó hírszolgálat van az Egyetértésnek. Minden, ami történik, ami az idők és ami a nap krónikájához tartozik, híven tükröződik vissza az Egyetértés hasábjain.

Mint a golyó, mely célba talál, akképp találja el az Egyetértés olvasói igényeit, mert az Egyetértés tárczarovatát irodalmunk jelesei gazdagítják dolgozataikkal. ■■■■■■

Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.
AUFRECHT és GOLDSCHMIED betéti társaság
 Budapest, VII., Rákóczi-út 30, ajánlja

Pieper Nikolas Automata pisztolyt.
 Csak elsőrangú gyártmányokat tartunk raktáron.

A Browning-pisztoly tökéletesítése 6,35 mm. Browning-patronok használatára készült. Legjobb előnye, hogy szabadkézzel minden szerzem nélkül egy fogással szétszedhető, ennek következtében tisztántartása és kezelése sokkal könnyebb. Baleset, egy pontosan működő biztosíték következtében, mely a kakasra irányul, ki van zárva. A mellényzsebben elfér.

Ára 80 korona. Havirészlet 4 Kor.
 12 havi egyenlő részletre 72 korona.

Levegandó és hosszánk beküldendő.

Megrendelési ív.

Aufrecht és Goldschmied b. t. cégnél
 Budapest, VII., Rákóczi-út 30. szám.

Ezennel megrendelem Pieper Automata-pisztolyt...korona árban, fizetendő...kor. havi részletekben...től kezdve, Budapesten, Aufrecht és Goldschmied cégnél. A csomagolási és szállítási költségeket magam viselem. Három havi részlet elmulasztása az egész hátralékot esedékessé teszi.

Lakhely: _____
 Kelet: _____
 Név és foglalkozás: _____

Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

*Nem tévedhet senki
 ha férfi és gyermek ruháit
 bevásárlásnál vigyáz a*

12

*számra a Karoly-körút
 12. sz. Halmann-estétől
 csás. és kir. udv. szállítók.
 az „Angolszabóhoz”
 Elsőrendű segynagyobb
 férfi és gyermek ruháit
 árulással
 Budapestentl.*

UJ IDŐK

Szépirodalmi, művészeti, társadalmi képes hetilap.

Előfizetési ára negyedévre 4 korona — Az új évfolyam október 1-én kezdődik. Mutatvány kérésre ingyen.

Szerkeszti HERCZEG FERENCZ.

Kiadóhivatal Bpsten VI., Andrássy-ut 10. szám.

Temetkezési vállalkozók, intézetek, egyetemek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a Budapesti Ravatalgyár Részvénytársaság Nagymező-utca E. 46. 27903 C.

INGYEN.

SÉRVKÖTŐ,

műlábak, műkezek, műfüzők, támgépek, egyenestartók, haskötők

és az összes betegápolási cikkékről szóló nagy képes árjegyzéket bárkinek ingyen és bérmentve zárt borítékban küldjük.

Universális sérvkötők

páratlanok, kis gummi nyomással legénygömb rétv is elártható.

Sérvkötők

egyoldalu 4-14, kétoldalu 6-22 gummiórá 8-12 korona.

Gummiharisnyák, haskötők

mértékeszerint készíttetnek.

Magyar Orvosi Műszertár

Bpest, VII., Rákóczi-ut 33. (a Rókus-kórházzal szemben). Fontos címre és a vörsherezésre ügyeljünk.

95022. szám, 1908.

Termelt tűzifaeladás.

A besztérczebányai m. kir. erdőigazgatóság erdőbádonyi erdőgondnoksága vágásaiban termelten a tónél sarangolt 7381 ürm³ bükk, 987 ürm³ cser, 2944 ürm³ tölgy és 256 ürm³ fenyő-tűzifa, 11 csoportra megosztva, Besztérczebányán, f. évi október 26-án az erdőigazgatóság tanácsstermében megtartandó nyilvános árverésen, zárt irásbeli ajánlatok útján el fog adatni.

Az eladási csoportok szerinti megosztás a faválasztékokra vonatkozó adatokkal, valamint az árverési feltételek s az ajánlati űrlapok és borítékok az erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Felvilágosítások a földmívelésügyi miniszterium I. B. erdészeti főosztályában is nyerhetők.

Budapest, 1908. évi október hóban.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

BIZTOS
 gyógyulást keresőknek
 kik bármily
 nemi betegségben szenvednek,

mint húgycső és hólyagbajok, húgyvesztések, vizelet zavara, éjjeli magömlések, sebök és bujjakáros bántalmak (syphilis, az onferitózis utóba)aként kezdődő idegbajok, korai férfiorvó elgyengülés, bármily bántalmak stb. nőknél fehérleány, méh bajok, alapos, gyors és gyökeres gyógyításra szigorúan tudományos és lelkiismeretes gyógymódszereket fogva legjobban ajánljuk

DR. GARAI ANTAL

v. orv. és kiz. osztály főorvos ötévesen hírl és a legfogibb, 82 éve leonálló rendelés intézői
 Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.
 Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Idült húgycső és hólyag bajok vizsgálata villamos húgycső(útkor) segítségével.
 Vidékiek levelekre kimerülő választ és szakszerű tanácsot nyújtanak, gyógyszerrel gondoskodva lesz. Titkár: Dr. Garai Antal.
 Nőknél külön váróterem.

Titkos betegségek

Biztos és lelkiismeretes meggyógyítására óriási tapasztalata folytán legjobban ajánljuk

Dr. CZINCZÁR

egyetemi orvosudor speciálizált.
 Igen rövid idő alatt teljes sikerrel gyógyítja a nemi szervek, hólyag vagy idült hurutját, vizelet nehézségeket, hólyagbaj, fekélyeket, syphilis, ideg- és hágerinorobajt és bármily nemi betegségeket.

Budapest, 10., Karoly-körut 10. I. emel.

Rendel d. e. 10-4 és este 6-8 óráig.

Vidékieket levél útján is biztos eredménnyel gyógykezelés és gyógyszerrel is gondoskodik. — Nőknek külön váróterem, külön kijárat.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACSÝ

v. es. és kir. enredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgycsőfolyást, hólyagbaj, szeptet, bujjakört (syphilis), borbajokat, elgyongyult főtűleket, idősabbkorú is, onferitózist és annak utóba)ait, ideg- és hágerinorobajt, valamint minden nemi bajokat.

RENDEL: 8-4-ig és este 7-8-ig.

Budapest, VIII., József-körut 2.
 Levelekre választ, gyógyszeréről gondoskodik.
 Levél útján is biztos gyógyulást.

A hirdetési rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges petít betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

A hirdetési rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges petít betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V. Bálvány-utca 6/C. 28

Csemegeszőlőt
nagysemű ropogós gyöngyszőlőt legemesebb muskotálylival keverten és finom zamatu őszi barackból 5 kilónként 2 koronáért, métermázsanként 30 koronáért szállít Müller J. szőlőtelepe Kiskunhalason.

Megvétele
keresek egy használt, de teljesen jó karban levő omnibuszt, lehet esetleg 10 személyes hotelkocsi. Ajánlatok az ár feltüntetésével némi magyarzáttal Kathy Antal II. ösziármény küldendők. 5660

Enek
és zongora leccskéket Marchessi szerint ad diplomás tanáró házbán és házon kívül. Elrontott hangokat helyrehoz. Ertekezni lehet kedd, csütörtök, szombat déli 12-ig, hétfő, szerda, péntek 6-7-ig délután. József-körút 23. II. 11. ajtó.

10 utazó és elarúsító
kerestek a legjobb és legnagyobb különlegesség részére. Bámulatos eredmény! Mindenki vásárolj 1-12 darabot. Utazók havonta 500 kor.-t könnyen kereshetnek. Ch. Horton, Kattovitz A/2051. Németország. 5650

Meghűlésből
származó hurutos bajoknál használjon Réthy-féle cukorkát. Ára gyógyszerárakban 60 fillér. p

Gépszet
című állandó rovata van a hetenként megjelenő „Molnárók Lapja” szaklapnak (Budapest, V., Csáky-u. 12.) és mulatóverszemok ingyen küldetnek azoknak, akik levelezőlapon kérik. Minthogy ebben a rovatban a legjobb technikai utasítások kívül mindaz előfordul, amire gépszetnek, művezetőknek, elektrotechnikusoknak, motorkezelőknek, üzemek, gépgyári munkásoknak az őszre és az év végi munkájukhoz van, emellett a valóságos elvárásokat nyújtóknak a rovatról azok, akik megismerhetik. A felírás ára egész évre 5 kor., telefón 4 kor. 28607a

Pótvizsgákra.
Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, reál, magánvizsgálatra, gimnázium különbözőre és érettségire előkészít (hölgyeket is). Keresek Ignácz, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbélyegyet kérek. 7808

Parlament
gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás. Kereskedelmi akadémiatanárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Ivan 1883-ban. Biztos állásbiztosítás. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a felkészítési szakiskola. (Csak Liszt-Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája irógépzegetől s más hirdetésünktől utánzó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beírások egész napon át 28944

Jogi,
politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyancsak államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szeminárium Budapest IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Ne téveszse össze más hirdetéssel!

Gyümölcsfa
diszta stb. őszi árjegyzékkel ingyen szőlőt, kertálapításokat elvállal Weber faiskolája Békáscsanakban (Budapest mellett.)

Gépszeteket
cseplés időnyre nagyszintűen gazdasági személyzet, szakértelmű és józanágáért teljes felelősséget vállalok a hely adó urak részére teljesen költségek és díjmentesen ajánl Krakauer Ármán Budapest, Magyar-utca 26. Telefon 94-67.

Zálogcédulákat,
brilliansokat, ékszerket, aranyat, ezüstöt, platinát legmagasabb áron veszek. Brilliansokért többet fizetek, mint amennyit vettek. SCHILLEB IZIDOR, Sip-utca 8. 27133

Magán építőiparos-iskola
előkészít építő, közműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szerény díjazás mellett elfogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat. Vagy Jozsef műépítész igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 29110

Eladó
Stófkón a vasúti indóház mellett lévő Magyar koronához címzett emeletes sarok szálloda épület. előnyös feltételek mellett Bővebb felvilágosítást nyújt Medvi László tulajdonos Szegedre.

Téli elrakásra
nemesfajú csemegeszőlőt kitűnő ízű táblakörte 25 kilónként bármelyik 9 kor. elsőrendű teli elrakható különleges fajmák török bálnit, angolbvis, szercsika stb. mázsánként 24 kor., óriási birsalmát 20 kor., postakosaránként 240 kor. Szabó, Csongrádról.

Mézédes
csemegeszőlőt teli elrakásra, cukorédes teli körte 25 kilónként 10 korért, teli elálló nemes fajmák, török bálnit, szercsika, batul, stb. különleges fajok métermázsánként 24 és 28 kor., óriási birsalmát remek példányok 15 korona postakosaránként 240 kor. Gyümölcskivitel Csongrádról.

Cukorédes
szilvalekvárnak kilója 80 fill., mézédés baracklekvárnak és kitűnő birsalmájának 2 kor., különleges megylekvárnak 3 kor. Gyümölcskivitel Csongrádról

Házilag főzött
cukorédes szilvalekvárnak kilóját 1 korért, mézédés baracklekvárnak és birsalma sajtnak 2 korért különleges megylekvárnak 3 korért Szabó Csongrádról.

Magánnyomozó
törv. bejegyzett cég elvállal bizalmi, házassági örökségi és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, személyek, lakások üzletek feltűnése nélkül megfigyelést s elűnt egyének és növekvő levelek íróinak kinyomozását, bel és külföldön. Barna Libor János, Budapest, Rákóczi-utca 6. I. 15. Telefon 108-52. 28587

Kovácsszén,
kokszt, briket, antracit jutányosan kapható, Radnay Károlynál, Budapest. 29065

«Fidelitas»
magánnyomozó intézet VI., Nagymező-utca 45. Elvállal kényes megfigyeléseket, nyomozásokat és házassági információkat.

Egyéves önkéntes
lehet minden fiatalember, aki az egyéves önkéntességre képesítő vizsgálatot leteszi Ezen vizsgára mindenki, rövidesen legjobb sikerrel elkészülhet. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapest Thököly-utca 8. I. 3.

Szaktanárok
vezetése alatt előkészítenek felkészítéssel, legelőnyösebb idők alatt, legjobb sikerrel, díjazás csakis sikeres vizsga esetén, gyermekek és felnőttek (hölgyek is), kik 6 elemi vezetéket, polgári iskolai magánvizsgákra, továbbá gimnáziumi, kereskedelmi, reáliskolai tanulókat, javító- vagy pótvizsgákra és mindenféle magánvizsgákra. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapest, Thököly-utca 8. I. 3. ajtószám.

Stenográfia
Rákóczi-utca 60. I. em. ezelőtt Váci-körút 83. Ingyenes gépirásoktatás az összes írogéprendszerre. Díjtalan és biztos állásbiztosítás. A „Stenográfia” országos felkészítési gyorsíró- és gépirásiskolában havonta új magyar, német, gyorsírási, gépirási, kereskedelmi, számviteli és helyesírási szaktananyagot kezdődnek a legelőnyösebb feltételek mellett. Levelező és vitairás kurzusok. Az egyes tanfolyamok okleveles gyorsíró- és kereskedelmi iskolai rendestanárok vezetése alatt állnak. Sokszorosított- és másoló-iroda. Beiratások naponta az intézet helyiségeiben. Bizárolag Rákóczi-utca 60. Össze nem tévesztendő hasonló hangzású iskolákkal.

Modern
urasági butorok alkalmi vételi és eladása hátó, ebédő-, szalón-uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és réz-butorokban. GROSZ SANDOR és társa Budapest, Liszt-Ferenc-tér 8. sz. ezelőtt Gyár-utca. Telefon 14-08.

30 forint.
Varrógépek
egy új valódi családi Singer varrógép zárszékénnyel 5 évi letállással csak 30 forintért. SINGER A. műgépésznél Budapest, főútlelet Akáca-utca 55. Minden-nemű varrógépek javítását legjutányosabb áron elvállalom. Árjegyzék ingyen.

szENZACIÓS KÖNYV!
IRODALMI CESEMÉGI
A nemi kérdés
és a társadalom.
Tartalom: I. A bevezetés II. A nő és a prostitúció az ó-korban. III. A keresztényesség idője. IV. A mai kor állapota. V. A prostitúció világa. VI. A jövő iránta. Pányos László, a jeles magyar publicista, az A kérdést gyönyörű realisztussal rajzolja meg, az igazságnak teljesen megfelelő őszinteséggel és bátorsággal. Hogy milyen sikere volt a könyvnek, igaz bizonyos az, mikép lehetetlen gyorsan kelt el az első 6 kiadás 40.000 példány. Ez már a hatodik kiadás. A 114 sűrűn nyomott oldalas könyv Ára bérmentes küldéssel csak 30 fillér. Bélyegben is beküldhető. Kapható „Molnárók Lapja” könyvtárában is. Budapest, V. Csáky-utca 12. 29

Jogtudományi
és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, államvizsgákra előkészít biztos sikerrel
Dr. Krős Vilmos
Jogi szeminárium.
Budapest,
Wesselényi-utca 18 szám.

ELEKTRO-
MOTOROK
minden méretben, eladó nagy raktár.
Laub Lipót,
BUDAPEST,
Liszt-Ferenc-tér 17. sz.

BUTOROK
hálo-, ebédő-, szalón-berendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezés, rés- és mahagonyi butorok, szőnyegek és függönyök, falóli, angol bérmentésű eladása és vételi.
Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. szám
I. emelet 262
Gyár-utca sarok.
A legelőnyösebb részleltételre
zongorát,
pláninót,
czím balmot,
hegedűt
közpénzbeni áron a legújabb rendszerű
bank hitel
utján kizárólag csak nagy magyar banknál.
Reményi nagy magyar banknál.
Prospektus és árjegyzék ingyen.
Budapest, Király-utca 58. szám.

Butor
részlete is mélyen lezárt állapotban kapható a Butor-Udvarban Budapest, VI., Eötvös-u. 17. (Andrássy-utca sarkán.) Árjegyzék ingyen.

Magankutató
és tudakozó iroda Kerlész és társa Rákóczi-utca 64. Elvállal kényes megbízásokat, megfigyeléseket, nyomozásokat, családi, magán és örökösödési ügyekben. 5589

Villamos
világítás
saját dynamóval, lakóháznak, gazdaságok részére. Telefon és villamos czikkok árjegyzéke ingyen. Aranjánlat és felvilágosítás ingyenes. Strigó és társai, elektromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27855

HIRDETÉNY.
A magyar királyi államvasutak szegedi üzletvezetője nyilvános verseny-tárgyalást hirdet az eszékai iskola épület kibővítésével járó összes bontási, föld-, kőműves, kőfaragó, ác, asztalos, lakatos, bádósok, tetőfedő, szobrász, szobafestő, csatorna és vízvezetési munkákra.
A tervek és munkaleírás a szerződési tervzet az ajánlati minta és a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek Szegeden a magyar kir. államvasutak üzletvezetője pályafentartási osztályában (I. em. 9. sz. ajtó) és Eszéken a hivatalos órák alatt megtekinthetők.
Az ajánlatok legkésőbb f. évi október hó 20-án déli 12 óráig nyújtandók be, az alulírott üzletvezetőség titkárához (I. emelet 28. sz. ajtó).
Az ajánlatok egy koronás, az ajánlat mellékelőivel egyenként 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve a következő felirattal nyújtandók be: „Ajánlat az eszékai iskola épület bővítésére”.
Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe véteni.
Az ajánlat bonyulását megelőző napon vagyis f. évi október 19-én déli 12 óráig 2000 azaz Három-ezer korona bantpénz teendő a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztárában (földszint 1. szám.) akar közpénzben akár állami letétre alkalmas értékpapírokban.
A bantpénzről szóló letéti jegy az ajánlathoz nem csatolandó.
Az értékpapírok a legutóbb jegyzett arfolyam szerint számításnak, de névtereken felül számításba nem vétetnek.
Posta útján beküldött ajánlatok és bantpénzek térít vénynyel adandók fel. Szeged, 1908. évi okt. hó Az üzletvezetőség.

FARAGÓ J.
műbutorraktár, kárpitos és díszítő
Bpest, Váci-utca 2
Elfogad teljes lakberendezéseket, valamint minden-nemű kárpitos- és díszítő-munkákat. 2781
Mintaraktár művészi kivitelű butorokból, francia és angol szövetekből. Képzésdíj díjmentes.

DRAGÁBA, MINY.
NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP
NAGYTÁRSOK
KÜNDK EGY ÉLETNAGYSÁGÚ KÉPET 5 KORONÁÉRT KÉSZES PAST.PARTYBAN 55-68 CMA. NAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA SZINES
OLAJKÉP
ARA 10 KORONA. KÉPVISELŐK MINDENNYI FELVÉTELEK.
SVARCSSÁG
MINDEN IRÁNYBAN RAFAEL FÉNYKÉPMAKÁRÓ ÉS KÜNTÖRTVE AZ 1908. ÉVI PÁRISEI NEMZETKÖZI KIÁLLITÁSÁN ARANYÉREMMELE.

MEGHODITOTTOK A VILÁGOT!
Saját gyártmányú vas-és rézbutorok
Részegy — 45.- frt
Vaságy matracocczal 8.50 »
Gyermekágy — 11.50 »
Sodronyágy-betét 8.50 »
Vas-és rézbutorok gyári áron. 28046
WEISZ LIPÓT
Király-utca 99. szám.
TELEFON 87-01.

Zalogcédulákat
veszek. Elzálogosított, brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszerket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem.
Singer Jakab
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 9L szám.
Izabella-utca sarkán

FARAGÓ J.
műbutorraktár, kárpitos és díszítő
Bpest, Váci-utca 2
Elfogad teljes lakberendezéseket, valamint minden-nemű kárpitos- és díszítő-munkákat. 2781
Mintaraktár művészi kivitelű butorokból, francia és angol szövetekből. Képzésdíj díjmentes.

DRAGÁBA, MINY.
NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP
NAGYTÁRSOK
KÜNDK EGY ÉLETNAGYSÁGÚ KÉPET 5 KORONÁÉRT KÉSZES PAST.PARTYBAN 55-68 CMA. NAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA SZINES
OLAJKÉP
ARA 10 KORONA. KÉPVISELŐK MINDENNYI FELVÉTELEK.
SVARCSSÁG
MINDEN IRÁNYBAN RAFAEL FÉNYKÉPMAKÁRÓ ÉS KÜNTÖRTVE AZ 1908. ÉVI PÁRISEI NEMZETKÖZI KIÁLLITÁSÁN ARANYÉREMMELE.